

Kjell Christoffer Barnekow

*Svenska memoarer och bref. Ny serie, I. Kjell
Christoffer Barnekows dagboksanteckningar under
fälttågen 1806 och 1813–1814 utgivna med inledning
och personförteckning av Augusta Katarina Bergh*

Stockholm. Albert Bonniers förlag. 1918.

[– Läs mer om verket här](#)

Det avbildade exemplaret tillhör Litteraturbanken.

Detta verk är fritt från kända upphovsrättsliga restriktioner. Vid användning ber vi att du hänvisar till Litteraturbanken och Litteraturbanken.se.

Ytterligare information om upphovsrätt för detta verk finns hos Litteraturbanken:

<https://lb.se/författare/BarnekowKC/titlar/SvenskaMemoarerNSI/faksimil?om-boken>

Permanent länk (URN):

<https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:lb-lb53622-faksimil>

Kjell C. Barnekow vid Lif Regts
Husarer. 24 år.

KJELL CHRISTOFFER BARNEKOWS

DAGBOKSANTECKNINGAR

UNDER FÄLTTÅGEN 1806 OCH 1813—1814

UTGIVNA MED INLEDNING OCH
PERSONFÖRTECKNING

AV

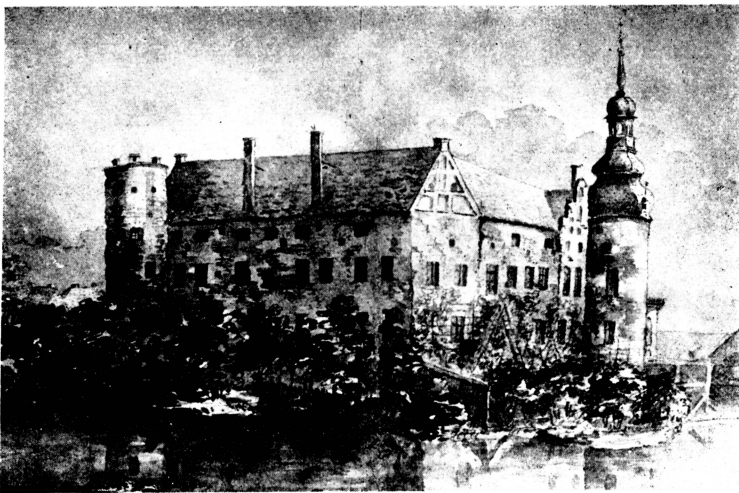
AUGUSTA KATARINA BERGH

S T O C K H O L M

A L B E R T B O N N I E R S F Ö R L A G

STOCKHOLM
ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1918

*Widtsköfle.
Målat 1806 av Kjell Christoffer Barnekow.*

På Widtsköfle gamla slott i Skåne föddes den 2 december 1781 Kjell Christoffer Barnekow, yngste sonen till hovjägmästaren friherre Kjell Christoffer Barnekow och hans hustru friherrinnan Ulrika Christina Hamilton av Hageby.

Om Widtsköfle säga oss släktböckerna, att Harald och Holger Egeside besutto gården på mitten av 1200-talet — att år 1327 Peder Egeside och hans svåger Verner Brahe, gift med Inger Egeside, tillsammans brukade dess jord. Att år 1400 var Axel Brahe ensam ägare till gården och stannade den sedan i denna släkt till år 1587, då Henrik Brahes och Lena Thotts äldsta dotter Margareta, gift med den lärde och namnkunnige Christian Barnekow, vid sin faders död tog gården i arv. Hennes två andra systrar ärvde Löberöd och Ousbyholm.

Således var Widtsköfle i den Barnekowska släktens ägo från 1587 till 1826, då Kjell Christoffers äldre broder

Christian sålde gården. Det var då första gången, som Widtsköfle genom köp bytte ägare.

Vid tre års ålder förlorade Kjell Christoffer sin moder genom döden, och året därpå sin farmoder Eva Viktoria Stenbock, dotter till fältmarskalken Magnus Stenbock.

Eva Viktoria Stenbock var född samma dag, som hennes fader vann sin stora seger vid Hälsingborg den 28 februari 1710. De senare åren av sin levnad hade hon bott på Widtsköfle hos sin son hovjägmästaren. Där sett sina barnbarn växa upp, för vilka hon nog inte blott var farmodern utan ock den berömde fältmarskalkens dotter.

Tre år gammal erhöll Kjell Christoffer, enligt den tidens sed av sina faddrar, generalerna Toll och Gustafsköld, fullmakt, både såsom sergeant vid konungens eget värvade regemente och fullmakt som kornett »utan lön» vid Skånska dragonregementet.

Under åren 1788—89 var ryska kriget i Finland och Kjell Christoffer berättar i sina anteckningar därom, hur general Toll, hans faders goda vän, som under denna tid var i Karlskrona för att rusta ut flottan och därunder besökte sitt boställe Beckaskog, även kom till Widtsköfle. Naturligtvis rörde sig konversationen kring krigshändelserna — »små grytor hava även öron, som man säger och jag, som var både fänrik och kornett och tyckte mig vara en betydande pjäs uti schackspelet, hörde på med mycken uppmärksamhet».

När så därtill hans fader lät honom värva en trupp av godsets unga gossar, försedde dem med trägevär och satte en korpral Derwitz att exercera med dem, då var hans militära håg väckt och hans bana bestämd.

Kjell Christoffer var en vacker och oförvägen pojke. Det liv han fick föra var friskt och härdande och andan i hemmet var glad och okonstlad. Också fyllde den liv-

liga syskonskaran slottets salar med sina klara skratt och muntra visor.

Hans musikaliska anlag och konstnärliga begåvning fingo i hemmet både skydd och utveckling.

Hans fader, hovjägmästaren, hade bland sina domestiker bildat ett musikkapell och lärt dem traktera var och en sitt instrument. Ofta höllos konserter i Widtsköfle gamla salar, vilket gjorde, att Kjell Christoffer tidigt vande sig vid att uppfatta musikens stora värde i livet.

Ett utmärkande drag för släkten och dess huvudman var stark släktkärlek och stor gästfrihet. Därför möttes släkten gärna på Widtsköfle och främlingen kände sig ej främmande, ty där togs han emot med glädje och vann förståelse. Hade han därtill musikaliska eller konstnärliga intressen, så var hans ställning fast inom hemmet.

Till Bergshammar i Södermanland sändes Kjell Christoffer vid 8 års ålder att tillsammans med sin kusin Carl Philip Sack övas i de bokliga studierna för de därför anställda informatorerna. Åren gingo, det var läsning och arbete på Bergshammar, — fridagar — solskensdagar — juldagar på Widtsköfle.

Studierna på Bergshammar blevo avslutade och år 1794 inskrevs han vid 13 års ålder som kadett vid Krigsskolan på Karlberg, därifrån han utexaminerades år 1798 som kornett vid Kungliga Husarregementet med Malmö som garnisonsort.

En del av hans vänner från Bergshammartiden hade gått in vid Livregementets Husarer, och de påverkade honom att taga transport till deras regemente, varför vi snart finna honom vara förlagd med dem i Örebro.

Med vaket intresse och aldrig slappnande energi omfattade han sin regementstjänst, men deltog också livligt i societetslivet, både i staden och på de närliggande herrgårdarna.

Om vintrarna besökte han ofta huvudstaden. Gamla

vänner inbjödo till förnyade besök, och nya hem öppnade sig för den glade och omtyckte unge ädlingen. Men aldrig svek han sina konstnärliga eller musikaliska intressen. När det gavs honom tillfälle, studerade han alltid vidare. Så tog han i Stockholm lektioner i målning för prof. Fahlcrantz, liksom ock lektioner i klarinett för Crusell, även violoncell trakterade han med färdighet.

Med sitt regemente deltog han i fälttåget på Rügen. Av hans efterlämnade papper finna vi, att även ut i kriget fick hans kära penslar och färger följa honom, ty var helst hans ögon fröjdades av naturens skönhet och färgspel, måste han, ehuru ofta på knapp tid med raska drag utkasta på papperet de intryck han fatt av vad hans ögon uppfångat.

Säkerligen lockade han ock flöjtens toner att ljuda för trötta kamrater, då de samlades om nätterna kring lägerelden, trötta efter dagens hårda ritter eller ock av dådlös väntan på de stora bedrifter de trott sig få utföra, då de trampade krigsstigarna.

Efter hemkomsten från kriget övertalade honom hans svåger, Christian Thott, att taga transport till Skånska Husarerna, och som hans fader ännu levde på Widtsköfle samt de flesta av hans släkt vore bundna vid Skånes jord — bundna av kärlek och nedärvd känsla — var det naturligt, att Kjell Barnekow hörsammade kallelsen att träda in som ryttmästare vid ett skånskt regemente vartill han år 1807 utnämndes vid Skånska Husarerna.

Med dem bevistade han 1813 och 1814 års krig, fick för visad tapperhet och rådighet vid Negast och Semuhl guldmedalj, blev riddare av svärdsorden och erhöll senare Carl XIV Johans-medaljen.

År 1815 utnämndes han till major vid samma regemente. Redan 1817 tog han avsked, gifte sig med Anna Euphrosyne Brummer, dotter till majoren Petter Wollmar Brummer och Elisabet Berch från Fröllinge i Halland, in-

köpte egendomen Ludvigsborg vid Ringsjön och ägnade sig härefter åt sina gårdars skötsel och konstnärliga intressen.

Hans hustru Anna Euphrosyne dog 1827 och 1830 ingick han nytt gifte med sin avlidna hustrus yngre syster, Katarina Brummer.

Genom arvsrätt bekom han Spannarp i Skåne, och där bosatte han sig med sin hustru Katarina Brummer, som delade hans intressen. Deras hem blev medelpunkten för släkt och vänner, de gamla traditionerna från Widtsköfle omsattes på ett glänsande sätt. Alla kände, att Spannarp var hemmet för slakten, hemmet, som öppnade sina portar för främlingen, hemmet, där konstnärerna alltid voro gärna sedda och deras livs intressen förstådda.

Så samlades där personer, vars namn höra eftervärlden till, en Marcus Larson, Rohde, Kilian Zoll, Bengt Nordenberg, P. Molin, Richard, Fredrika Bremer m. fl.

På gamla dagar berättade min morfar gärna om de personer, som mött honom i hans barn- och ungdomsdagar, om händelser, som, fast skedda år tillbaka, dock stodo klart och tydligt för honom.

Så mindes han väl, huru hans farmoder, Eva Stenbock, berättade för honom, den lyssnande sonsonen, om hennes faders, Magnus Stenbocks, strider och segrar. Han berättar än i dag genom sina gjorda anteckningar drag ur för länge sedan döda och glömda människors liv — drag, som belysa för oss, huru olika och dock i det stora hela lika livet ter sig — samma längtan, samma tävlan att nå hägrande mål.

Då Kjell Christoffer Barnekow 1875 vid 94 års ålder, ännu både kroppsligen och andligen obruten, bortgick ur tiden, var det ett liv med mycken genomlevad glädje, ett liv sammanvävt av många ljusa och goda minnen, som slutade sina dagar.

Så överlämnar jag härmed till dem, som hava intresse

av att studera livet från olika tider och skeden och som vilja följa våra föregångare på deras skiftande vägar, några blad ur min morfars dagbok, däri han bäst själv berättar för senare tiders barn, hur ett deltagande i forna tiders krig kunde gestalta sig — över 100 år äro sedan dess gångna.

Augusta Katarina Bergh.

FRÅN FÄLTTÅGET PÅ RÜGEN 1806

År 1806 i Februari, kommenderades 2 sqvadroner af Lif Reg:ts husarer hvardera af 100 man, att marschera till Pomern, Wrangel blef sqvadronschef för den ena och Sture för den andra, samt Major Cronstedt Chef för denna aftågande Batalion.

För mig, hvilken var den äldste 1:a Löjtnanten var det påkostande att jag blef förbigången och skulle stanna hemma jag yttrade detta till Genral Aminoff, men på sitt vanliga ohyffsade och buttra språk svarade han: »Herren stannar hemma, jag är nu af med 2 Ryttmästare, derföre skall Herren föra Arboga sqvadron under Regementsmötet.» — Cronstedt sade till mig: »Tig bara stilla, till dess att vi äro afmarscherade, res då upp till Hertig Carl och begär en order att blifva adjutant hos mig, ty Aminoff har glömt att kommendera en sådan och vänder du dina ord rätt, så lyckas det nog.» — De marscherade åstad och jag transporterades till Arboga sqvadron, och fick derföre flytta till Arboga, hvarmed jag dock ej var missnöjd, ty derifrån kunde jag lättare qvista upp till Stockholm utan att öfverbefälet i Örebro hade reda derpå. Den sista aftonen i Örebro var jag på en soupe hos Fahlrots der äfven General Aminoff mycket umgicks; äldsta dottern, som var gift med en hattstofferare i Stockholm, var nu hemma, efter soupeéns slut reste jag till Arboga, satte i största hast något af sqvadronsexpeditionen i ordning och reste sedan till Stockholm, jag ville

hafva mig, bland annat, en liten mössa af filt att ligga med, ty det var en bister köld, derföre innan jag klädde mig i uniform för att gå upp till Hertig Carl gick jag till hattstofferaren, tänkte att det är bäst att passa på medan hans hustru, som jag är så bekant med, ännu är i Örebro, men — jag blef både flat och förskräckt när just hon, var den första som jag mötte, hon hade rest den södra genare vägen och inträffade derföre på samma gång som jag i Stockholm. Nu var jag nästan säker på att hon genast skulle skriva till Örebro att hon råkat mig och derest min plan hos Hertigen skulle misslyckas, ja, då komme jag illa ut för den besten Aminoff och sedan kunde jag ej smyga mig till några fler resor till Stockholm. Här finns ingen annan hjälp än att vara rent af oförskäm, tänkte jag; Hon tog mycket vänligt emot mig och tackade mig för sist då vi råkades i Örebro: »Förlåt mig min Fru», svarade jag, »jag vet mig ej hafva haft den äran att se Eder förr», — »Hvad tänker Baronen på, hvad är detta för ett spektakel, vi voro ju i går tillsammans hos min far i Örebro?» — »Örebro, — ja så — nu förstår jag det, Ni tager säkert miste på mig och min broder Kjell som är vid Lif Regements husarer. Man påstår att vi äro mycket lika hvarandra; jag har föredraget den cevila vägen och är vice häradshöfding.» — Hon trodde att jag endast gjorde spektakel med henne och att det var omöjligt att två människor kunde vara så lika hvarandra, men då hon såg att jag tycktes vara stött för det att hon ej ville tro mig, tänkte hon att det var kanske möjligt att två bröder kunde vara så lika hvarann; jag hade nog haft ganska svårt att hålla mig alfvarsam om jag ej tänkt på i hvilken svår ställning jag kommet, derest min anhållan hos Hertig Carl ej skulle bifallas, och hon skrivet hem och allt blifvit upptäckt; lyckas jag deremot, ja då betyder det intet då är jag snart på Tysk botten. — Jag klädde mig i uniform och

gick kl. 1 upp till Hertigen. »Nå! är du inte med kommanderingen till Pomern?» sade han genast till mig — »Nej, men jag har en vördnadsfull anhängan till Eders höghet ifrån Baron Cronstedt (denne var en mycket stor favorit hos Hertigen) han beder ödmjukeligen att jag får blifva hans Adjutant, i den förhoppning att det beviljas har jag här en ordres derom färdigskrifven, om endast Ers Höghet vill teckna sitt namn under den.» — »Gif hit den så skall du få mitt namn påtecknad.» — Så skedde och med den aldra största glädje stoppade jag denna Ordres i fickan. — »Se så, nu kan du stanna hos mig här till middag», sade Hertigen — flere uppvaktningar kommo under förmiddagens lopp så att tiden gick fort nog — Vid middagsbordet voro ej flere än Hertigen, Hertiginnan, Excell. Carl Löwenhjelm, Robert Rosen (hans Capten-Löjtnant) och jag, men det som förundrade mig var, att på eftermiddagen kom Gustaf Mauritz Armfelt till Hertigen, hans namn var ännu uppsatt på alla skampålar i alla Sverges städer och jag trodde honom vara hans argaste fiende, men Hertig Carl tog honom i famn med den aldra största hjertlighet och med en glädje som om han råkat sin aldra käraste vän.

Endast ett par afskedsbesök hade jag tid att göra; då man tänker sig ut i ett krig är det för hjertat ett behof att dessförinnan omfamna och säga Farväl till hvad man har kärt, jag skyndade därför upp till moster Charlotte, hon som alltid för mig var som den ömmaste mor — också älskade jag henne som en sådan, både hon och flickorna voro så säkra på att jag ej skulle ut i detta krig nu blef det ett omfamnande, jag var ledsen att ej få träffa Emanuel — Föga anade jag då att det var sista gången som jag träffade Moster och det är med rörelse som jag ännu tänker på och minnes hennes afskedsord till mig. —

Nu fick jag mycket att göra för att i hast träffa alla

anordningar jag väntade mig storm och svordomar när jag för General Aminoff rapporterade Hertig Carls Order — också slog det in när jag kom till Örebro. Aminoff var topp rasande på mig, jag tog med nöje emot dessa hans ovanligt sökta ord, kamraterna skrattade och önskade mig lycka, men de frugtade att jag ej skulle råka Commenderingen förr än i Pomern, ty jag hade min foxa som skulle med, den ville jag för ingen del lämna kvar, och Batalionen hade nu 10 eller 12 dagars försprång. — Ett mera ovanligt sätt att transportera en häst en 50 mil har man väl knappast hört. — Jag åkte i en skrinde efter skjuts häst, och band fast min foxa med grimskaftet vid

sätet och så fick hon galoppa efter i snön lika fort som jag körde, och jag skyndade på bra, det hade varit mig ledsamt om de redan varit afseglade, så att jag ej hunnit upp Bataljonen förr än i Pomern, men så som jag skyndade på min resa, så hann jag upp dem redan i Halland, och foxan var då lika kry som när jag lämnade Örebro; marschen för commenderingen hade gått utmärkt lyckligt, ingen sjuk eller skadad, det besvärligaste på hela vägen var att passera Hallands ås, vägen der är så brant att den är svår i sig sjelf, men nu dertill, var den glatt som en spegel, ingen broddning kunde hålla ut, den nya vägen som är långsluttande fanns ej den tiden så att Bataljonen måste i spridd ordning söka sig väg, hvar och huru den kunde komma fram den södra sidan var det aldra värst der var halka äfven på sidorna. — När vi kommo i närheten af Engelholm sade Fredrik Essen (som alltid var utmärkt väl beriden ehuru min Foxa alltid sprang förbi hans hästar): »Efter din grymma färd med foxan låter hon allt bli att springa min häst förbi, nu trotsar jag henne», — »Nåväl, härifrån till stadens början, och den som först kommer till staden beställer en Bål pounsch som den andra får betala.» — »Ja väl» — och så började wi vår kappridning som lyckades så, att jag på gästgifvaregården hann att beställa bålen och möta Essen; I Engelholm fingo vi stanna kvar i 8 dagar. Qvanten och jag voro inquarterade i Färgare Fagerströms gård vid torget; den är ännu aldeles oförändrad och jag kan ännu i dag ej låta bli att snegla bort till det fönster der vi då bodde, när jag går förbi det; ännu minnes jag så väl de duetter som jag och Qvanten der spelade, Han hade tagit sin fiol med sig och jag hade min Clarinette — med mig, vi hade ofta glädje af dessa instrument. — Wårt långa uppehåll i Engelholm orsakades utaf att Linieskeppet Gustaf den Store, hvilket skulle föra oss öfver till Pomern låg väl i Landscrona hamn men det var så mycket som fattades

proviant, fourage, m. m. så att vi måste invänta att allt var klart under tiden voro vi ofta inne i Helsingborg på baler; släktingar, vänner och fordna Cadettkamrater träffade man öfverallt. —

Ändtligen fingo vi ordres att allt var i ordning och vi marscherade åstad, vi blefvo inqvarterade ikring Landskrona, jag på en gård hvars namn jag ej minnes, men den ligger på den högsta toppen af Runneberga högar, derifrån man kunde se 5 städer, Landskrona som var närmast, så Malmö, — Lund, Köpenhamn och Helsingör, det var en sällsynt vacker utsigt. —

Embarqueringen uti Landskrona gick mycket lätt för sig, ty hamnen är så djup att Linieskeppet kunde ligga tätt vid kajen men hästarne måste ändock hissas i luften för att genom storluckan kunna hissas ner i de nedre batterierna; det var en så skral vind att vi på ett par dagar blott kunde skrida fram nära Köpenhamns Tre kronor, komma dit, blef det en så fullkomlig stiltje att vi i fyra dygn lågo stilla på denna punkt. Man vågade ej att begära permission att ro in till staden, ty minsta windfläkt som kom, hade de måst begagna för att försöka att komma vidare. —

Det är märkvärdigt huru man kan vänja sig vid allt, Qvanten och jag lågo uti en hytt precis under den 24-pundiga kanonen hvarmed de hvarje morgon kl. 4 sköto Dagskottet, den första morgonen foro vi upp, vi tyckte att hela skeppet ruskades, sedan vaknade vi flere morgnar, vid skottets aflossande men, då vi hunnit att vänja oss dervid vaknade vi ej ens. — Denna färd öfver hafvet varade i 14 dagar, med gynnsam vind kan man annars göra färden på 12 timmar, men hafvet var så lugnt och stilla att man mycket väl på en ekstock kunnat ro öfver till Tyskland, endast de två sista dagarne blåste en Nordlig vind som hjälpte oss — bra framåt; Wi sågo nu Rügen och fällde sluteligen ankaret några 1000 al. från Perth,

en mindre plats på Rügen, debarqueringen skulle nu börja, hästar folk och effecter skulle medelst pråmar föras i land, men blåsten hade tilltaget och det blef därför ett sådant virrvarr, hästarne hissades upp i luften och derifrån ned uti de af den starka blåsten gungande barkaserna, också föllo somliga hästar i sjön, lyckligtvis voro de så förnuftiga att de sågo hvar landet fanns och simmade dit; knappast hade debarqueringen försiggått till hälften förrän det började att mörkna och till att sluta med blef det ett fullständigt kolmörker, sadlar, filter m. m. kastades om hvartannat på den, till all annan olycka, sandiga stranden, hvilket gjorde att då det sadlades i mörkret kom det sand med filterne så att då vi sedan uti kvarteren visiterade hästarne voro många sadelbrutna, dertill hade nog också bidraget att manskapet efter sjögången hade svart att sitta jemt i sadeln, allting — vaggade ännu för dem, men vi tyckte att det var förargligt; under den långa marschen från Örebro till Landscrona hade vi ej — fått en enda häst sadelbruten, hvartill den kalla väderleken nog också bidragit men det omtalades såsom något ovanligt, genom bref hade t. o. med Mörnerska husarerna fått notis härom, och nu skulle denna korta färd medföra denna otur; När man länge har varit på sjön och, såsom vi de sista dagarne gjorde det, gungat upp och ned så blef man sluteligen så yr i hufvudet, då man i mörkret kommer upp till häst, det var också aldeles för rasande med mig, jag tyckte att min häst gick baklänges med mig så att jag sporrade den allt hvad jag kunde för att få den framat; Cronstedt frågade: Hvarthän? — Min häst galopperar baklänges, svarade jag, men sluteligen kom jag till sans, så att jag stadnade och inväntade kameraterna. — Wi voro med den ena squadronen in-
 kvarterade på Ventz hos Major von Platen, far till Julius Platen som är vid Skånska Husarerna; allt var der i ordning till — vårt emottagande, äfven den efterlängta afton-

måltiden. Ännu 1806 var potatis visst känd och brukad uppåt landet, dock ännu i mindre grad och bland den fattigare befolkningen var den aldeles icke hemmastadd i Skåne var den dock redan allmänt spridd och ömtyckt, Husarerna klagade öfver att de fingo potatis, så fingo de gåsstek som de ej heller voro vanda vid och värst af allt gåskrås så kallat, deruti lindas fötterna med tarmarne och är det ganska godt — men husarerna lindade upp dem och band dem fast vid käppar som piskor för att göra narr af den dåliga födan, Platens blefvo ledsna, de hade just velat traktera sina Swenska landsmän; wi hade vår egen lilla method att bevisa truppen att maten var ypperlig och de förklarade sedan att den var utmärkt välsmakande, så att Platens blefvo tröstade. —

Rügen är tätt bebygdt med små och stora Herregårdar, själfägande Bönder sågo vi deremot ej, jag tror att alla Herremän på öen äro i familj med hvarann, alla kallade hvarann »Vetter» utaf Platar finnes det en massa ja äfven många med namnet Barnekow — med den Barnekow som 1806 bodde på Ralswig var jag ju nära släkt, hans far var kusin med min far, han hade ofta helsat på vid Widtsköfle och Segesholm då han såsom varande Kapten vid LifGrenadier Regementet reste dit för tjenstgöring; jag red derföre ofta till Ralsvig då det endast var $\frac{1}{2}$ mil ifrån Ventz, jag besökte äfven många andra vetter Barnekow. Hjertliga voro de alla. — Nära Ralsvik ligger det vackra Stubbenkammer med sina lodräta klippor som stupa ned i hafvet, huru mycket man än förut hört talas om dess skönhet, så blir man ändock öfveraskad af verkligheten, af dessa klippor som se ut som Obelisker och ofvanpå berget den vackraste bokskog, jag är nu efteråt förundrad och ledsen att jag ej ritade något på Rügen men jag var så upptagen af mina kära släktingar derute att jag ej fick tid dertill på de stunder som voro lediga från

tjensten, nog muscicerade jag en hel del, men kom ej att rita något under hela denna campagne. —

Rügen har mycken likhet med Skåne, stora odlade slätter omgifves och afbrytes af kullar och skogsdungar, men så kommer dertill stora hafsvikar som gå in i landet så att man nästan tror sig se insjöar, det vackraste stället är slottet Putbus, der Fursten af samma namn residerar; der såg jag för första och sista gången Westgöta Cavallerie (numera Westgöta infanterie) de lågo der inqvarterade; Konung Gustaf Adolph bodde äfven der, han var då ännu omtyckt, ja riktigt populair, han frågade ej det minsta efter etiquette, han ville att alla rapporter skulle lämnas in direkte till honom af den Dragon, husar eller soldat som kom med en sådan; också hände det en gång att en karabinierer kom med ett bref till honom under det att han ännu låg. — Karabinieren trädde fram till sängen, gjorde ett raskt ställningssteg, lämnade brefvet, hvarefter han gjorde höger om vänder och marscherade i rask takt tillbaka till dörren utan att märka det hans sporre fastnat uti konungens lakan och filt så att han drog dessa med sig, konungen ropade på honom, men karlen trodde att det var att han skulle skynda sig ut, hvadan han gick på med stora steg — dragande med sig den kongl. natt-betäckningen, till dess att han i dörren märkte huru det stod till och fick samla hop alltsammans och återlemna det till sin nakna kung, hvilken ej blef ond utan tvärtom sjelf, under skämt, berättade följande morgon för sin omgifning huru en Carabinierer afklädt honom allt kungligt utseende. —

Helt olika är pappersåtgången nu mot hvad den då var, det fanns inga pappersbruk, också var det ofta brist på papper, det tilläts också därför att till och med rapporter till Hans Maj: ståt fingo skrivas på enkelt halfark och förseglingen skedde genom att vika ihop det, och sedan med åsne öron vikas ihop och fästas med en oblat; utanskriften

derpå var endast: »Kungen» dessutom utan alla Kungliga titlar i början eller slutet, utan endast helt enkelt en rapport om ämnet.

Jag nämnde nyss att stora hafsvikar gingo in i landet, landsvägarne fingo följa uteder stranden, men för att slippa att gå långa krokvägar upp i landet så då många af dessa hafsvikar voro helt grunda, hade de med pålar utstakat hvar man lättast kunde vada öfver för att återkomma till landsvägen midt emot; En Ryttmästare vid ett af de Skånska Cavallerie Regimentena var allmänt känd för en mindre god fattningsgåfva, han befann sig en dag just midt i en vik, på det djupaste stället, med sin squadron, vattnet räckte upp på bringan på hästarne, då fick han se konungen komma ridande med hela sin stab, — han tyckte att han borde göra honeur för sin konung, han svängde derför upp i vattnet så att han kunde göra front, — det plaskade och de stänkte vatten öfver dem, men de drogo ut sablarne som blefvo våta och gjorde honeur för konungen då han passerade, konungen bad dem ej göra sig besvär utan söka att komma på det torra. En af sviten sade: Ers Majestät har här sett sin skärgårdsflotta till häst. —

Slutligen fingo vi ordres att gå till fastlandet genom Stralsund och den 16:de April begåfvo vi oss derifrån till Greifswald, vägarne voro djupa så att hästarne sjönko ned till knäen, detta gick dock väl an men vädret! — det var ett det gemenaste yrväder och vi hade rakt motvind, så att det var en riktigt ljuft känsla när vi slutligen kommo i kvarter, vi voro stationerade dels uti och dels tätt ikring staden, jag fick mitt kvarter i staden. — Derstädes bodde Konungen då. —

Den som mest muntrade oss var General Hampus Mörner (han var då endast Öfverste) han hade tusen upptåg för sig, under förevändning att han skulle inspektera sitt Husar Reg:te for han ikring, och försummade aldrig

när han kunde ställa till något roligt Wi hade stillestånd med fransoserna som lågo tätt utmed den Pomerska gränsen på andra sidan om den lilla floden Peene, hvilken flod hade sumpiga kärr på båda sidor om sig, så att vid alla broar öfver densamma voro kajer upplagda öfver kärren för att man skulle kunna komma från vägen till broarne, konungen hade gifvit stränga ordres till gränsbevakningen att hafva en noggrann uppmärksamhet på Fransoserna, han var rädd för att de i trots af stilleståndet skulle göra en påhålsning. — Mörner ville ställa till en bal uti Anklam, som ligger just vid gränsen, men det fattades honom en basfiol. — En skånsk Dragon var posterad vid vägen för att vara tillreds att fortskaffa möjliga ordres, — denne sände han åstad med ett bref till Greifswald som innehöll att Dragonen skulle genast rida med en basfiol derifrån till Anklam, men ej nog med Balen, Mörner hade äfven anskaffat ett fyrverkeri och befalde artilleribatteriet som låg der att skjuta en hel hop skott. — Denna kanonaden hördes mycket väl i Greifswald; Konungen var öfvertygad om att Fransmännen hade anfallet, han befalde genast trupperna att rycka ut, och sände ett ilbud till Anklam för att få veta på hvilken punkt som anfallet skedd. — De kommo tillbaka och underrättade konungen om rätta förhållandet, han blef mycket ond på Mörner och befalde honom att genast komma till sig: »Huru kan Mörner understå sig att utan Ordres skjuta med kanoner. Fransoserna kunde ju tro att vi attaquerade och haft ett skäl att derföre inrycka i Pomern»; — »Iag kunde ju ej underlåta att fira minnet af den ärorika seger som Eder Maj: stät höge Herr Fader, Gustaf den III: dje, vann denna dag, i slaget vid Hogland.» — Då konungen hörde detta skäl blef han genast nöjd och berömde Mörners uppmärksamhet; »men,» — tillade han, — »jag har hört att Mörner lät en dragon rida med en basfiol och det passar sig ej, det är omilitäriskt.» — »Ack, de måste ju motioneras an-

nars dö de af skörbjugg.» — Konungen var belåten och Mörner fick beröm. —

De stackars dragonerna och Carabiniererne voro alltid behandlade — som styfbarn, deras beklädnad var dålig och deras befäl hade intet anseende det fanns nog bra folk ibland manskapet, men de voro utslitna genom budskickningar såväl natt som dag; också hände det engång att hela Generalstaben mötte en sådan bref ordonence, — han hade taget af betslet och fäst tornistern med hafre för hästens mun. General Gustaf Löwenhjelm som var cavalleri öfverbefälhafvare blef ond: »hvad skall man göra med en trupp som tycker att det passar sig att rida på detta sätt utrustade». — Han röt en dundrande tillrättavisning till karlen men Dragonen förlorade ej fattningen utan svarade helt lugnt: Jag satte på tornistern just emedan jag visste att jag skulle möta Herr Generalen, och jag var öfvertygad om att jag skulle få en anmärkning och derigenom få ett tillfälle att tala och upplysa Herr Generalen om huru vi behandlas, är det ej ovärdigt att använda en kavallerist så, att hästen hvarken får hvila, föda, vattning eller skötsel, jag har nu nästan utan uppehåll fått rida med bref och bud, så att hästen snart ej står ut längre. — »Du har rätt min gosse»; svarade generalen, och det blef också ändring. — Wisst kan det finnas i en Corps de som bära sig litet tafatt åt men inte böra de derföre alla anses såsom inskränkta, men det var till största delen Officerarnes fel, dertill var den illa utrustad, och samma var förhållandet med Carabiniererne, men hvad var detta emot den corps som den bekante partigångaren Schill anförde, han var den ende som var ordentligt klädd; de kommo till Greifswald, det var efter slaget vid Jena der den preussiske hären blef sprängd och många flygtade öfver till Pomern, dessa sågo ut som om de utstyrt sig till något Carneval eller på Spektakel, somliga hade mössor och andra hattar, somlige jackor och andra rockar, lång-

byxor omvexlade med korta dylika af skin, samt ullstrumper, en del hade dock höga stöflar, en del utaf dem hade sablar, hängande i ett groft snöre, somliga en, andra två pistoler, en del af dem hade istället en bössa hängande på ryggen, somliga betsel, andra blott en grimma, icke heller hade de sadlar, alla voro de med ett ord, som brushanarne i det fallet, att ej två af dem hade lika drägt, men alla sågo de ut som röfvare och banditer. —

Uti Greifswald såg jag för första och sista gången nu Marskalk Blücher men han såg ej det minsta qväst ut, men allwarlig; jag förstår ej att så många Preussare flygtade till Pomern, men dit kommo melitairer af alla grader. En Preussisk officer som var aldeles utblottad på penningar hade en polsk häst som var det besynnerligaste djur jag någonsin sett, han sålde den till mig för 25 Louisd'orer och lärde mig huru jag skulle komma i sadeln, ville man stiga ordentligt till häst på vanligt sätt, så lyckades det bestämdt ej, men att klifva upp bakom och vårdslöst som en bonde, det tillät hon och sedan hon derefter snurrat ikring ett par gånger, gick hon hvarjt jag behagade, hon var ful, men outtröttelig, af frugtan att ej blifva trodd vågar jag ej omtala hvilka ridter jag gjort med henne, hvilken, då jag ansträngt henne allt för hårdt, med tänderna högg upp en åder på sig, hvarefter hon var lika kry igen; hon hade aldrig varit skodd men hade så skarpa hofvar att jag ofta red i sträckt galopp på glansis utan att hon på minsta sätt halkade, under krigstid var det en ovärderlig häst. —

Jag längtade nu att råka Qvanten från hvilken jag länge varit skiljd. När vi ändteligen kommo tillsammans blefvo vi båda bra glada, och de voro så hederliga och läto oss nu få qvarter tillsammans, vi hade så mycket att meddela hvarandra om hvad som under denna tid passerat, bland annat berättade jag honom det jag på ett egendomligt sätt erhållit en ny vän, vår första be-

kantskap skedde bakom en kista! Det var en bal i den lilla staden Lerty, jag hade endast tankar för att dansa, men det fanns andra Officerare som hade mesta tankarne för att dricka, nu fanns det vid förstugan ett litet rum med allahanda skräp uti och deribland en stor kista med rundadt lock, jag tittade in i rummet och såg en Artilleri Officer, aldeles blossande röd ligga på ryggen och sofva på den han var så beskänkt att han ej kunnat hjälpa sig, jag kände honom ej och tyckte att det — kunde göra honom godt att sofva ruset af sig, efter en timmas tid tänkte jag att se huru det stod till med honom, men det fanns ingen på kistan då jag närmare såg efter fann jag att han ramlat ner bakom kistan och på kläderna såg jag att han arbetat förfärligt för att hjälpa sig upp, men då det misslyckats, — tagit sitt parti att falla i en djup — sömn, några husarer af vårt regemente stodo i förstugan för att se på dansen, jag ropade på ett par att komma och hjälpa mig, vi lyfte upp honom och buro honom till mitt qvarter, klädde af honom och lade honom i min säng, under hela tiden sof han som en stock. — Balen var så animerad att vi dansade till dess att det var full dager; då jag kom hem hade min underlöjtnant nyss vaknat och var nu fullt nyckter men högst förvånad öfver huru han kommit i säng och hvar han var, jag sade honom mitt namn och att rummet var mitt och berättade honom huru han kommit dit; jag fick många tacksägelser och han gjorde ett heligt löfte att dylikt aldrig skulle hända honom mera, han blef sedan en agtad och skicklig officer och vi blefvo goda vänner, hvilken vänskap varat fortfarande i ålderdomen, han blef Öfverste för Göta Artilleri Reg:te samt Kommendant i Göteborg och hette Virgin. —

Wårt qvarter var uti en gård som var nära öfvergångskajen, det roade oss att gå ner till vår vedett som stod på vår sida af broen, på den andra sidan stod en

fransysk sådan. Twenne fransyska Officerare som voro ytterst hyggliga och aimabla kommo äfven ofta dit ned, sluteligen blefvo vi mycket bekanta med dem, deras namn har jag glömt, en dag frågade de oss om vi ej ville följa med till deras qvarter som låg aldeles straxt bredvid samt der taga en liten frukost vi sågo på hvarandra men kunde ej annat än antaga bjudningen och följa dem; nu blef vår bekantskap ännu intimare och vi funno dem högst angenäma, andra dagen bjödo vi dem till oss på frukost, vi underrättade vårt värdfolk att vi budit tvenne fransyska Officerare på frukost, hvilket de voro mycket nöjda åt, ty om stilleståndet toge slut, fingo de nog i första hand emottaga fienden, och om de segrade hoppades de på att blifva väl behandlade om de visat franske officerare gästfrihet under stilleståndet, det var länge som vi hade detta kära nöje — men en dag då vi mötte dem nere vid broen, sågo de ytterst ledsna ut, de togo oss i famn med den aldra största hjertlighet och vi sågo att något ovanligt var å färde — »skall Ni marschera härifrån?» — frågade vi — »Nej, det är väl värre, er konung har uppsagt stilleståndet och kriget skall börja om 10 — dagar härefter», vi hade ej ännu fått ordres härom och hade riktigt svårt att tro detta vara enligt med verkliga förhållandet, men riktigt ledsna blefvo vi; vi kommo öfverens om att derest ödet skulle så foga att vi kommo i handgemäng skulle vi skona hvarandra så mycket hedern och pligten det tillät; vi togo nu afsked och omfamnade hvarandra; det var som om vi för evigt hade mist våra vänner. —

Nu kom då ordres att stilleståndet var uppsagt, och att larmstänger skulle uppsättas. Detta tillgår på så sätt att en lång stång sättes ner i jorden i öfversta ändan deraf sättes en tjärtunna och en svafveltråd derifrån ned, när denna nu antändes, tändes äfven eld uti tjärtunnan och härmed tillkännagifves att fienden attackerat, signalen går sedan ifrån tunna till tunna. — Samme Ryttmästare —

som paraderade i hofvet på Rügen, var inqvarterad just i den linie som fått ordres att uppsätta larmstänger; bredvid hans qvarter hade egaren en liten vacker furudunge som han sjelf planterat och var mycket rädd om, han hörde huru det höggs, och sprang ut, fick då se huru nämnde ryttmästares manskap var i fullt arbete med att nedhugga de unga raka furorna, ännu hade de dock ej hunnit att fälla mera än en 8 à 10 stycken, han hejdade dem och bad att få veta hvad detta betydde? Ryttmästaren kom, och sade »det finnes ingen hjälp, jag har fått befallning att sätta upp larmstänger och då måste det ju vara många om det skall kunna blifva något larm när de falla ikull!» — Egaren som bodde vid gränsen hade sett huru det gick till när fransoserna satte upp sådana, och han upplyste nu Ryttmästaren huru en sådan skulle göras, med tjärtunna och svafveltråd. — Kors! är det på det viset? Nå, gör mig en sådan larmstång; — Det gjorde egaren gerna för att få behålla de träden som voro qvar.

Wi undrade hvarföre Konungen hade uppsagt stilleståndet, men vi kommo ihåg hans ilskna utseende vid Schlaktow (Lif-Regements Husarer voro honom följaktiga). Kungen hade der stämmt möte med Marskalk Brune hvilken han ville öfvertala att öfvergifva Napoleon och åter uppsätta Bourbonerna på Franska thronen, naturligtvis blef Marskalk Brune ond, befallde fram sin vagn och for. Gustaf Adolph som ej lyckats i sin plan rasade, och ville hämnas, med sin armé ville han piska fransoserna, han trodde att de voro rädda och att de derföre ej vågat att uppsäga stilleståndet. Gustaf Adolph beräknade ej huru underlägsna den franska arméen vi voro, de hade ett öfvadt befäl och en armé som var fullt krigswan, men huru stod det till med oss. Befälhafvarne ej ännu vanda att föra fram truppen i striden och dessa sednare ej ännu krut tama, hade Kungen haft de minsta politiska insigter så hade Sverige just nu kunnat spela en stor rölle, Napoleon

hade en hög tanke om Gustaf Adolph, trodde på hans fasta karaktère och ville göra honom stark emot Ryssland, men fann nu att han var dum, han retade Napoleon genom att förbjuda att han fick kallas kejsare, underligt var det just ej att denne sluteligen efter alla Gustaf Adolfs dumheter ansåg honom ohjelpig, och fann hans egeninniga högfärd att vilja spela Carl XII:tes rôle både dum och löjlig, hvarföre Napoleon nu istället ville krossa Sverige, hvilket nog också lyckats om han ej sjelf blifvit krossad; det var han som påskyndade att Alexander tog Finland, man påstod att meningen hade varit att dela Sverige på så sätt att Ryssland skulle få Sverige till Motallströmmen hvilken skulle bilda gränsen, resten skulle Danmark få, men det gick nu som Fredrik den andre af Preussen sade: om Sverige aldrig så ofta vill förstöra sig, så kommer alltid en oväntad hjälp. —

Ja, nu var det då den dagen då stilleståndet var slut, vi voro alla öfvertygade om att fransoserna skulle öfverfalla oss, och icke vi dem, vi hade endast ordres att försvara oss; vår lilla bataljon hörde till venstra flygeln och till General Posses brigad (besynnerligt nog då jag under kriget 1813—14 var vid Skånska husarerna, tillhörde jag äfven General Posses brigad). —

Nu fick jag pröfva hvad min nyköpta Polacka dugde till, som varande Adjutant fick jag oupphörligen rida för att meddela muntliga ordres och förfrågningar, krigsovanan alstrade nog äfven litet fjesk så att jag fick göra många onödiga ridningar, jag och min stackars polacka fingo ofta uthärda hela dagen i en brännande hetta och utan att hon eller jag fingo smaka en bit föda; Cronstedt sade: för all del byt om häst, du rider ihjäl henne, men jag ville just lära känna hennes värde, och sent om aftonen var hon lika rask och kry som då jag om morgonen satte mig i sadeln. —

Vi blefvo ej häftigt attackerade på vår vänstra flygel,

ty hufvudanfallet skedde på den högra, som adjutant var jag bäst i tillfälle att se huru allt var ordnad och det — gaf mig en idé om huru piecerna böra ställas i detta skackspel det är något helt annat än vid ett läger der en fältmanœuvre utföres — de der små blåbären som hvissla kring öronen väcka ens uppmärksamhet på huru man på en så vidsträckt linia bör placera trupperna, man har merendels ej så mycket folk att Regemente kan stå jemte Regemente, man får noga se upp att ej tomma platser uppstår der fienden kan bryta sig igenom, och att sådana luckor ej blifva obehagade, mina många ridter härledde sig af att jag måste tillkännagifva våra truppers ställning, när de ryckte framåt eller tillbaka, så att ett ständigt samband finnes, står flygeln stilla när fronten rycker fram så uppstår en lucka, samma är förhållandet om den drar sig för hastigt tillbaka, det var riktigt intressant att se fransoserna manövrera på vår flygel, de tycktes vilja narra oss att göra felaktiga uppställningar, drogo sig långt till vänster för att taga oss i flanken i tanke att vi skulle draga åt samma håll för att hindra dem, men de lyckades ej att narra oss, hade vi vändt oss emot dem hade det uppstått en stor lucka, Possen med sin kikare såg en Corps som trodde sig helt obemärkt, vi voro lite oroliga för den fransyska manövreren men den trankila Possen skrattade: »Låt dem gå, jag känner noga trakten, der är kärr och moras som de kunna plaska uti, de äro för kloka, kunde de än komma öfver så om de blefvo öfvervunna blefve deras reträtt farlig.» — Deremot ryckte Posse fram med sin Brigad och placerade sig i flanken på fienden, och vi husarer ryckte ut på slätten, fransoserna sågo ett farligt tillbud och retirerade hvilket vår befälhafvare just beräknat så att vi ej för hastigt skulle göra vår långa tillbakadragning för att komma i samband och i linie med Centren, högra flygeln var hårdt anfallen kanonaden skulle varit stark der, men afståndet ifrån oss var så långt att vi ej hörde eti

enda skott men att den måste draga sig tillbaka funno vi derutaf att centren retirerade och vår flygel äfven måste draga sig tillbaka till dess att den kom i samband med den öfriga arméen, det började att mörkna, nu gällde det att taga en fast position för natten, fältvakter och vedetter utställdes och det var jemna patrulleringar, så att sofva kom just ej i fråga, sedan jag hade ätit lite kall mat som jag hade uti tornistren kände jag mig trött och sömnig, satte mig i landsvägs gropen och nickade litet en stund riktigt sofva vågade man ej men för att hålla oss vakna togo vi fram tärningar och spelade raffel (ett spel som var mycket på modet i Örebro) vi hade ej annat bord att kasta tärningarne på än sabeltaskan, mörkt var det så att vi ej kunde se handen för oss, men en så häftig ton åska och tätare med blixtrar har jag aldrig hvarken förr eller sednare sett, vi passade vid blixtrarnes sken att se om vi kastat rätt eller fel; — Andra dagen begynnade åter samma lek igen, då voro vi i elden, miste ej mycket folk men allt under det att vi retirerade helt långsamt ryckte vi emellanåt fram i affär för att visa att vi ej voro att leka med. Franska Generalen Molitor lämnade en lucka, genast ryckte Svenskarne in der och Molitors corps led der ett bra nederlag och miste mycket folk, detta gjorde ett stort uppehåll och vi retirerade obetydligt den dagen men 3:dje dagen var den hetaste då hade Fransoserne samlat sin bästa styrka och alla kanonerna emot vår Centrum och vi fingo äfven smaka på litet. — Generalen hade en högst angelägen rapport och d:o förfrågningar till Kungen som han ej vågade att sända med brefordonancen, de fingo aldeles ej komma i fiendens händer, den skulle skyndsamt åstad, han begärde en cavalleri-officer med säker eskort att följa till Steinhagen der den hetaste affären pågick och i hvilken trakt Kungen skulle vara, jag fick detta uppdrag och fick sjelf välja min eskort och taga så många jag behagade, jag valde blott en som

jag kände såsom en orädd slagskämpe och säker pistol-skytt som ej förfelade sitt mål, vi hade allt en mil att rida, franska patruller recognoscerade i skogarne för att passa på om några anfall skedde på de obesatta ställena, vi smögo oss fram stadnade och lyssnade, hvilket allt var lättare, då jag ej hade mera än en med mig, än om jag hade haft en större escort, och önskligt var att jag oantastad skulle komma fram med min rapport; — nu kommo vi till en öppen plats, till höger låg en half redutt deruti infanteri låg, till venster voro fransoserna med ett Batteri för att med sina kanoner skjuta ned redutten, det var för långt håll för infanteri att kunna skjuta, men kanonerna dundrade och jag såg jorden uppgrävas af kulorna, på vår sida om redutten var ett långt träsk som vi ej kunde rida öfver, jag kan ej neka till att jag en moment studsade, fram skulle vi, och i carrier flögo vi öfver detta fält som så lätt kunde vara dödsbringande, det var ett ohyggligt läte som susade om öronen på oss, och vi tackade Gud att hvarken vi eller våra hästar det minsta voro skadade då vi stadnade litet efter vår våldsamma ridt, vi hade kanske kunnat taga en half mils omväg, men vi hade ej der varit säkrare, Franska tiraljörer smögo sig ikring i skog och mark emellan de svenska vedetterna för att ned skjuta Officerare. — Jag kom fram till Steinhagen der striden var aldra hetast, men konungen var ej till finnandes, då reträtten började hade han, för att ej vara i skotthåll, i förväg gifvit sig utaf till Stralsund, dit arméen ej flygtade utan marscherade under det att arrier gardet höll fienden på tillbörlig distance. Fransoserna sade äfven att det var bland de vackraste reträtter de sett, ty trupperna marscherade som till en vaktparad. General-Grandjean ytttrade: orsaken till Swenskarnes vackra reträtt var General Molitors försummelse och Swenskarnas tappra försvar vid Redebass.

När vi kommo i ordning i Stralsund, var det första

som gjordes att efterfråga hvilka af våra vänner som voro döda eller blesserade, jag mötte min bror som blef så glad att råka mig han hade sett, ej långt ifrån staden, huru en bomb creverade tätt ofvanför hufvudena på främsta squadronen af Lif Regements husarer, jag sade honom att ingen enda blef skadad deraf, just emedan den sprängdes så nära oss blefvo alla jernskärfvorna spridda åt sidorna, värre hade det varit om bomben creverat högre upp eller längre ned. —

Wi voro alla förargade för denna aldeles obehöfliga reträtten hatet växte emot konungen som satte sporrarne i hästen och i wildt galopp skyndade sig till staden när elden började att blifva häftig, det sades äfven att han, i sin ängslan under striden, begärde stillestånd! han bar sig dumt åt, gjorde så många dumheter att det knappast lönar mödan att upprepa dem. —

Efter denna reträtt kommo vi då in till staden; man skulle kunna tro att det skulle uppstå virrwarr och oordningar då alla regementena här stötte tillsammans, men ingalunda: vi — voro väntade och marscherade in med den största ordning, aldeles som från en exercis, det fanns ingen trängsel inqvarterings comisjonen hade rullor ifrån hvart regemente, jag fick min pollett, endast muntliga ordres utdelades och sedan fick enhvar gå till hvila, en stadstjenare följde mig till mitt qvarter, vägen dit var genom många krokiga gator, jag var så trött att jag brydde mig ej om hvad gatan hette eller N:o på huset eller hur det såg ut, bara jag fick lägga mig till hvila. —

Wår bataljon bivuakerade öfver natten vid Frankenthors Wallgata, bittida på morgonen red jag dit, det var många krokiga gator, men de sade mig att om jag endast vek utaf på alla gator som gick åt höger så skulle jag slutligen råka Frankenthor, dessutom var det lätt att fråga sig fram, jag kom riktigt till regementet som fått ordres att sätta sig öfver till Rügen der de skulle inqvarteras i

bysarne som voro närmast Stralsund, endast en half sqvadron med Ryttnästare och Löjtnant blefvo kvar i staden för att tjänstgöra vid utfall och som ordonnancer. —

Nu skulle jag återvända till mitt kvarter, men om jag så fått alla jordens skatter hade jag ej kunnat hitta dit; jag lät Pollackan gå hvart hon ville och tror att kreaturen ofta har mera urskiljning än människan, hon vek af genom den ena krokiga gatan efter den andra till dess att hon slutligen stannade vid en port och ej ville gå längre, jag lutade mig ned och bultade med portklappen och riktigt nog kom min stalldräng ut och emottog hästen —, jag kände ej igen huset men nu var jag nog med att taga reda på gatans namn och husets N:o.

Vi lågo länge uti Stralsund och sago huru Fransoserna mer och mer närmade sig staden, de anlade redutter och skansar, dagligen vexlades skott och gjordes utfall som ibland voro till vår fördel men ibland fingo vi äfven med förlust återvända till staden, emedlertid var det en omvexling att stå på vallarne och se allt hvad som passerade, ibland på temligen nära håll så att musköttkulorna hvisslade om öronen; Konungen var äfven ibland på vällen, en gång gick en kula nära förbi honom han ville sända en belöning till den Fransos som lossat detta skott, men det afböjdes med att man omöjligen kunde urskilja hvilken af tiraljörerna som skjutit detta skottet. En dag såg han en Fransysk trupp som med sina vedetter stod framom en bro, — detta förargade honom hvarföre han befalde att en sqvadron husarer skulle skickas ut att köra bort dem: »Der får aldeles inga fransoser lof att stå.» — Lagercrantz med en sqvadron af Mörnerska husarerna skickades ut för att köra bort dem, Lagercrantz ryckte fram mot den fransyska truppen som hastigt gjorde halt och den fransyske Officeren ropade högt: »Är det inte Lagercrantz?» Denne gjorde äfven halt med sin sqvadron och ropade den Fransyske Officerens namn, de mötte hvarann

med ett kraftigt vänskapshandtag: — »Hvad vill du väl göra mot en vida öfverlägsen styrka?» — »Jag har fått order att köra bort dig, du skall tillbaka öfver broen ty inga fransoser får stå på denna sida derom.» — de skrattade båda — »vänta nu här så skall jag rida tillbaka till fältvakten och tala med Befälhafvaren om förhållandet,» — då han kom tillbaka sade han: »se så, nu kan du attackera mig och skryta med att du som segrare kört mig öfver broen, när du lämnar rapporten derom får du kanske Tapperhetsmedaljen, men i morgon får Gustaf Adolf förlåta att fransoserna stå på denna sidan af broen, och nästa squadron frugtar jag får svårare att drifva oss tillbaka.» — Dessa båda Officerares vänskap härledde sig derifrån att Lagercrantz varit i fransysk tjänst, dessa båda hade fäktat tillsammans på Sanct Domingo och der knutit ett fast vänskapsband.

Den 6:te Augusti var det ett annat förhållande då var det vi Swenskar och isynnerhet Elfsborgs Reg: te som förlorade mycket folk och detta för en högst oklok manöver af Öfverste Cardell hvilken ville taga en redutt. — Denna var nyligen färdig och bestod till större delen af Lerjord, nu hade det regnat i flere dagar så att vallarne voro lika hala som om de varit besmorda med såpa och grafvarne framför dem voro mycket djupa det är lätt att förstå huru en sådan stormning skulle aflöpa, så fort angriparne hade kommit upp ett stycke för vallen, halkade de ner igen, och de franska trupperna som stodo på vallen sköto dem som man skjuter gråsparfvar; felet var försummelse att ej recognoscera hade detta skett, hade det funnits att redutten var öppen på baksidan, der hade segren varit lätt istället för att det nu förgäfves uppoffrades många tappra män. — Cardell ville visa sin tapperhet och uppmuntra med sitt exempel så tjock han var ville han därför klättra upp för vallen men halkade naturligtvis ned i grafven och hans lycka var att en soldat skyndade dit och halade upp

honom, sedan såg jag honom hållande sig fast uti en kanonlavett springa derifrån. Den lilla återstoden af Elfsborgs Reg:te som återfördes af löjtnant Edenhjelm såg riktigt ynkelig ut, deras Öfverste Bökman äfvensom flere Officerare hade blifvit skjutne. Hampus Mörner, alltid färdig att rita karikatyler och skrifva qvickheter illustrerade äfven Cardells dumma anfall på redutten, inunder stod: Hur skall jag komma i aviserna? Hur skall jag få Regimente? Denna dag voro — alla ledsna, det var så nära att vi från vallarne kunde se hela striden och känna igen menniskorna, det är svårt att vara en overksam åskådare vid sådana tillfällen.

För en moment måste jag aflägsna mig för att tala med Cronstedt om commenderingen, red derföre in till staden der han bodde i Grefvinnan Bohlens hus. — Cronstedt var utgången, men en gammal man som jag vände mig till frågade: »Hvem får jag säga Baron Cronstedt, att har sökt honom.» — »Löjtnant Barnekow.» — »Det är väl inte en son till Hofjägmästare Barnekow på Widtsköfle?» — »Jo, han är min far» — »Låt mig då få måla af er, mitt namn är Wesström, jag har att tacka Baronen på Widtsköfle för allt hvad jag kan, han tog upp mig i min barndom till hundpojke, han lät lära mig att läsa och skrifva, och då han såg min lust att rita fick jag lära mig äfven detta och han gaf mig underhåll i många år till dess att jag sjelf kunde försörja mig, jag har varit i Rom, Dresden och München, nu har jag kommit hit, men kommer nog aldrig hem det enda prof på min stora tacksamhet som jag kunde lämna gamle Baronen vore om ni tilläte mig att måla Edert porträtt, lät mig göra det.» — jag ville uppskjuta det till en annan dag, då det kunde vara lägligare — nej sade han, i krig vet man aldrig hvad som kan inträffa och 10 minuter äro mig nog att taga den angelägnaste teckningen. — Jag var just icke nöjd att han just då ville hafva mig att sitta, jag kände skotten och

ville se utgången af affären utanför Frankenthor att jag var allvarlig kan ingen undra på jag hade nyss sett så många skjutas, och alltjemt stupade af mina landsmän, det visste jag af den skarpa skottvexlingen. Efter de 10 minuterna red jag hastigt tillbaka, striden pågick ännu, och sedan såg jag den ynkeliga hemfärden — från detta blodbad. Fienden gräfdde sedan alltjemt sina paralleler för att bereda sig till stormning, men först väntade vi oss hvar dag att bombardering skulle begynna, de voro allt bra närgångna utanför Kniper front, som så småningom blef hårdt attackerad, då infanteri och artilleri voro de verksammaste hos oss hade jag som cavallerist tillfälle att vara åskådare en dag var det mera än vanligt lifligt jag stod uppe på vallen så att jag kunde mycket noga se allt, ty fienden var redan öfver glacinen och i trädgårdarne så nära att jag med en sten skulle kunnat kasta på dem, det var det Tyska Drottningens Lif Reg: te 1000 man som slogs emot de attackerande fransyska trupperna hvilka med den vildaste och vigaste ifver sprungit fram, sköto, kastade sig ikull för att ladda och så upp igen att skjuta, de spridde sig och samlade sig lika hastigt för att attackera, jag blef riktigt litet häpen då jag såg att Drottningens Lif Reg: te ej kunde hålla stånd de voro redan tillbaka drifne öfver den ena vindbryggan och närmade sig porten, jag tänkte nu blifver det bäst att skynda sig till sin häst, snart blifver kriget på gatorna men i detsamma kom det Finska Björneborgs Reg: tet, små och knubbiga, men starka som björnar låta de heldre slå ihjäl sig än de gå tillbaka, dessa bröto sig igenom Drottningen Lif Reg: te och skreko sitt »Perkele», och med kolfvarne slog de fransmännen i hufvudet, vi alla som stodo på vallen blefvo glada; lika fort som Fransoserna nyss sprungit framåt och jagat det Tyska Regimentet hals öfver hufvud tillbaka, lika hastigt sprungit de nu sjelfva undan för dessa små finnars ovanliga stridsmanér vi hörde dem skrika och jemra sig; Björneborgarne

marscherade helt lugnt tillbaka och sågo alls intet skrytsamma ut öfver sin bedrift dervid de trakterat sina fiender så hårdhänt. — Emedlertid tyckte konungen att Fransoserne blefvo allt för närgångna, och att belägringsartilleriet äfven begynte att synas, möjligheten af ett Bombardement tyckte han ännu mindre om, ty då var han ju inte en gång säker i sin sängkammare under sängtäcket. — För att visa att han ej var rädd, och att han aldeles ej ville kapitulera eller gifva upp fästningen, gaf han ut en Generalordres Att ifrån denna dag upphör Stralsund att vara fästning. — Sedan reste han hufvudstupa till Rügens nordligaste del der ingen Bomb kunde genera honom, alla trupperna fingo nu i tysthet öfvergå till Rügen, och han tyckte sig med all heder hafva frälsat arméen. —

Wi unga Officerare voro desperata och började att murra, funno Kungen vara dårhusmessig och tyckte att han ej längre var värdig att styra Sverge men Cronstedt sade: pojkar, kom ihåg Anjala förbundet, det är ej melitären som bör göra någon våldsamhet, utan tåla eder, jag anar att han ej blir gammal som konung, derföre lofva mig att aldrig tänka på eller tala om några politiska frågor så länge som vi äro under flygande fana. — Detta lofvade vi och påminde oss det afskyvärda Anjala förbundet. —

Det dröjde en 4 à 5 dagar innan alla effecterna kunde på pråmar komma öfver till Rügen; det var hästar, kanoner, amunition och tross, så att ingenting lemnades till fienden utom de svåra kanonerna som lågo på vallarne och hvilka ej kunde transporteras, under dessa dagar måste små utfall från fästningen verkställas på det att fienden ej skulle märka att vi flydde, ty under detta virrvarr kunde fransoserna hafva gjort en rik skörd af kanoner och hästar, ja hela arméen hade lätt kunnat tillfångatagas. —

De blefvo bra förundrade att, (sedan vi utrymt fäst-

ningen,) ej se några förposter utsatta, de skickade en parlamentair för att utforska hvad som stod på! En borgare svarade då att det ej fanns någon svensk melitär i Stralsund, de blefvo ej sena att förse fästningen med garnizon. —

Wi voro alla högst desperata öfver ett så uselt utrymmande och Exellencen Toll var det äfven. Då Konungen frågade honom om Historien ej skulle en gång säga att han hade räddat arméen, sjöng Toll ut i wredesmod: Historien skall säga att Ers Majestät har uppgifvit fästningen som var bestyckad med 1,200 svåra kanoner som de erhållet, det fanns full garnizon att försvara dem, amunition och munförråd i öfverflöd, och detta skedde utan att fienden gjort en enda paralell eller kastat en enda bomb in i staden eller skjutet någon bresch. Äfven uppsägelsen af stilleståndet skall historien klandra, ingen af Eder Maj:stäts Generaler skulle ansett att det kunde få annat resultat än det skedda då vår armé blott räknade 17,000 man och fienden stod emot oss med 30,000. Vår lilla styrka har slagets bra, gjorde en vacker reträtt, men genom de förluster vi gjort af skjutna och blesserade återstår oss ej mera än 13,000 man; Wi äro oskyldiga att vi ej afrådt Ers Maj:st; uppsägelsen hölls ju så hemlig att ingen anade den, den sändes i all tysthet med adjutanten Basewitz till Fältmarskalk Burne, Ers Maj:st visste att fred var i Tillsit slutet emellan Ryssland, Preussen och Frankrike och att Napoleon önskade att äfven göra det med Sverge. —

Kan man föreställa sig en sådan galning som Gustaf Adolph nu var, både Ryssland och Preussen bådo honom antaga detta freds tillbud, men han svarade, jag inlåter mig aldrig i någon fred eller något accord med Herr Bonaparte den ena galenskapen gjordes efter den andra; en dag skref han till sin Minister i Petersburg Stedingh en depesch att denne skulle offrera Kejsaren att köpa Pomern (det var sedan fransoserna redan intaget landet)

men Stedingh svarade: jag hoppas att Ers Maj:st har den nåden att förlåta mig att jag ej nämnt denna sak för Kejsaren, ty den store Gustaf den II Adolph sade alltid »man kan väl mista en provins, men aldrig sälja den för några påsar guld, och ers Maj:st som bär samma stora namn har nog samma åsigt. —

Sedan vi mycket förargat oss, lugnade vi oss sluteligen, och började att blifva muntra igen, vi voro cantonnerade vid den södra delen af Rügen nära Stralsund så att vi hade endast det smala sundet vid Altefehr emellan oss och staden, vid Altefehr var vår regementsmusik inqvarterad så att de i staden skulle höra att vi kunde prestera vacker musik, de blåste också alla aftnar, på en höjd, der bredvid var en slät plan med vackra släta gräsbevuxna doseringar derikring; Herrskaperna från den kringliggande nejden kommo gerna dit då vädret var vackert, promenerande ikring för att åhöra musiken, vi hade satt bänkar deruppe för dem som ville sitta der, ungherrar fattades ej af alla Regimentens som lågo der, både vårt och infanterierna, så att vi kunde emellanåt taga en svängom der; uti en vals då vi stadnade hviskade jag till Qvanten, när jag kommer der den jemna gräsplanen sluttar nedåt, snafvar jag och rullar tunna ned med min dame, gör du sammaledes när du kommer efter mig; det lyckades bra, jag föll, tog min dame i famn och rullade prägtigt ner och efter kom Qvanten som lyckades lika bra, det var blott hastigt som man såg de vackra fötterna m. m. det blef ett grufvligt skratt, mammorna rynkade lite på näsan men vi krusade, trodde att någon tappat en smörgås der så att vi derföre halkade, rullningen var ju så oskyldig och anständig, de blefvo sluteligen blidkade och kunde ej låta bli att skratta åt det, vi lofvade att se efter att inga fler smörgåsar skulle blifva tappade, och dansen gick bra flere aftnar å rad, fast nog fingo vi ibland lite varningar att akta oss för den farliga sluttningen. —

Den 24:de Augusti sändes Qvanten på e: m: som parlementair till marskalk Brune i Stralsund, då han kom dit såg han fullt beväpnade trupper på alla gatorna. Sedan Marskalken läst depeschen sade han till Qvanten: »Ni måste — stanna qvar här öfver natten, ty i natt skall Dönholmen (en liten ö emellan Rügen och Stralsund) tagas.» — der låg en bataljon af Dal Regementet, de hade fått en stor tunna fylld med brännvin, jag vet ej om svenskar eller fransoser praktiserat dit den, men nog af, hela batallionen var blixtnödd; det var ett hiskeligt åskväder den natten, vi voro inqvarterade på Rügen i närheten af Dönholmen, de ljusa nätterna gjorde att vi hörde och sågo hela affären som dessutom var snart afgjord och hela den fulla bataljonen sändes som krigsfångar till Stralsund. —

Fransmännen hade i Stralsund samlat alla pråmar och farkoster från hela Pomerska kusten, hvilket allt visade hvad de hade i sinnet emot Rügen der svenska arméen låg innestängd med hafvet bakom sig. Gustaf Adolph var förargad och förtviflad, han började nu att inse den olyckliga belägenheten. General Toll ville öfvertala konungen att fara till Sverge, men han ville först hafva en conference som sammanträffade han ville sjelf der diktera pretentionerna, sedan ville han lemna befälet till General Toll.

General Toll begärde och fick i Altefehr ett sammanträde med General Reille (denne var Napoleons adjutant och en Controlleur på Marskalk Brune) detta var den 5:te Sept. då Toll nämnde att Konungen dikteradt vilkoren: wapenhvila, hela Pomerns utrymmande af fransoserna, Rügen förklaras neutral m. m. så var det lätt att förutse resultatet; Reille blef ej litet förvånad att höra dylika propositioner och konferencen slöts med hetta, Reille rusade under eder och svordomar ur konferencerummet och rodde ater till staden. —

Uti General Tolls rapport till Konungen om kon-

ferencen sade han att General Reille återkom ständigt till samma fras: att marskalken hade befallning att taga Pomern och Rügen. Han hade det ena, och han skulle taga det andra hvilka uppoftningar det än kunde komma att kosta, och han kunde ej ingå på något annat arrangement. — Konungen sände en kurir till Toll att om ej anfalllet skedde i natt skulle han genast i morgon bittida komma till kungen. —

Toll kom, men innan han gick in till kungen, anmodade han Excellensen v. Essen att vara sig följaktig, för att vara vittne till hvad som skulle förefalla, kungen hade befallt Toll att trupperna skulle försvara sig öfver vintern på ön, Toll hade förgäfves föreställt honom omöjligheten häraf nu yttrade konungen samma vilje om igen, Toll bevisade omöjligheten häraf då Fienden var mångdubbelt starkare än vi, och lätt kunde ökas ännu mera om det så behöfdes; Kungen rasade som en ursinnig människa och gaf Tollen tecken att han skulle gå sin väg, då denne gick ut öppnade han dörren på vid gavel, så att alla som voro i det yttre rummet, kunde se konungen liggande på en soffa med ett förstört utseende, rocken var uppknäppt och halsduken aftagen. —

Då Toll kom ut i det yttre rummet sade han: »Hans Maj:st är icke i den författning att han kan taga ett beslut», och till Excellencen Essen sade han: »ifrån detta ögonblick erkänner jag ingen makt öfver mig mera än Gud och mitt samvete». —

Straxt derefter for Konungen till Perth och transporterades på fregatten Belloria till Swerge. —

Så snart Toll kom tillbaka till sitt höggvarter sände han genast sin brorson G. Toll med ett bref till Marskalk Brune, hvaruti han begärde ett sammanträde med marskalken följande förmiddag i Stralsund, Toll sade i sin skrifvelse att han nu hade andra propositioner att göra honom än de som förut blifvit framstälde och vore de af

sådan beskaffenhet att han förmodade att de skulle blifva antagna, — svaret blef att Brune ville emottaga Toll följande morgon i Stralsund. —

Wi fingo ej så precist reda på huru det var vid denna konference så att jag vill här taga Tolls biographie till hjälp, der står det:

»Den 7:de Sept: på förmiddagen begaf sig Toll dit, »emottogs på bryggan af hela den fransyska Generalstaben, »och vandrade genom en haïj af grenadierer upp till »Gouvernementshuset der marskalken vid trappan var »honom till mötes. — Efter serverad frukost började under- »handlingen emellan de två Cheferna hvarvid äfven ge- »neral Reille var tillstädes, och efter ett par timmar slöts »den gåtlika conomtionen som lemnade den svenska ar- »meen på Rügen frihet att med alla sina förråder af vapen, »ammunition och effecter inskeppa sig och återvända till »Sverige utan att förlora en enda man. — Under salut »från fästningsverken, och stor melitärisk ståt, begaf sig »Toll med sin stab ned till bryggan för att återvända till »Rügen. —

»Under vägen tog han sig en pris ur sin snusdosa »af masurbjörk, med det uttrycket: Jo, jo, det lyckades, hvilket var allt hvad hans omgifning hörde honom »säga om hela konventionen. —

»På hvad sätt lyckades det honom att i den snart »sagdt förtviflade ställning hvari arméen befann sig, instängd »på en ö, och hotad af en — mångdubbelt starkare fiende, »hvilken redan gjorde tillredelser till landgång, betinga »sig vilkor, sådana som om han, den svagare, dikterat »hvert enda ord för den öfverlägsna? Det var en annan »slags öfverlägsenhet hos Toll öfver sin motståndare, den »diplomatiska som banade honom väg till det viktiga och »lysande resultat han vann. Efter hvad de personer, som »då närmast omgäfvö honom sammanställande berätta, »lärer General Toll för att inleda Marskalk Brune i de

»wilkor som han önskade och äfven wann hufvudsakligen
 »hafva begagnat sig af ett rykte som då gick i Stralsund,
 »rörande förhållanderna på Rügen. — Ett starkt missnöje
 »med konungen hade rådt inom arméen redan innan han
 »utrymt Stralsund; man fann ofta om morgnarne pasquiller
 »om honom uppspikade vid gatorna. — Nu var det hans
 »sjukdom på Rügen, att Toll öfvertog befälet och slute-
 »ligen konungens transporterande som sjuk till Perth, der
 »han skulle gå ombord, — allt detta hade gifvit anledning
 »till de sällsammaste rykten i Stralsund och i Pomern. —
 »Än hette det att Konungen blifvit vansinnig, än att han
 »var död; än att ett uppror utbrutet i arméen, att man
 »arresterat och bortfört honom, — med ett ord, — att någon
 »hvälfning timat på Rügen, som taget makten ur hans
 »hand. —

»Uttrycken i Tolls bref då han begärde konferencen:
 »att han nu hade andra propositioner att göra, hvilka
 »han säkert förmodade att skulle blifva antagna, och ännu
 »mera den förklaringen hvarmed han började underhand-
 »lingen, nemligen: att konventionen skulle uppgöras endast
 »emellan Toll och Brune, såsom varande Befälhafvare för
 »de båda arméerna, utan att Konungen af Swerge för
 »vissa orsakers skull deruti nämndes och utan att hans
 »ratification behöfdes — allt detta styrkte Reille och Brune
 »i den tanken att någon svår Catastrophe, sådan som
 »ryktet omtalat timat med Gustaf Adolph och att han
 »ej mera var vid styret. Toll hade instruerat de adjutanter
 »som åtföljde honom till Stralsund, att icke gifva minsta
 »reda för konungen, om eller hvar han fanns samt att om
 »ställningen på Rügen yttra sig obestämdt och hemlighets-
 »fullt. — Naturligtvis förfor han sjelf på samma sätt. —

»Det ena med det andra gjorde att fransmännen icke
 »trodde sig underhandla med en representante af Gustaf
 »Adolph, utan att Toll föreställde någon annan makthaf-
 »vande, som naturligtvis snart skulle förändra det politiska

»système som Konungen följt och nu sluta sig till Frankrike. — Deraf Bruness benägenhet att bevilja allt hvad »Toll begärde, han var lika angelägen som Toll att den »svenska armeen snart skulle komma hem, i Bruness tanke »för att befästa den hvälfning han trodde hafva timat, »och skydda landet mot de företag som kunde befaras af »Engelsmännen, hvilka då innehade Seland, för att qvar- »hålla Swerge vid Englands système. Brune gjorde sig »alla dessa illusioner och Toll aktade sig noga att skingra »dem.»

Rügen skulle enligt Konventionen vara utrymd en månad efter dess dato. Då rapporten om denna konvention kom till Napoleon, blef Han så ond på Brune att han tog ifrån honom befälet öfver den Pomerska Arméen och istället lämnade det till Molitor. — Nu gick en del af den Franska arméen med sina Generaler öfver till Rügen och togo kvarter allt som vi flyttade undan och trupperna så småningom öfverfördes till Swerge, vi funno det emedlertid mycket trefligt under den månad som vi hade qvar att vara på Rügen, vi kunde nu utan något åtal alla dagar vara i sällskap med de muntra fransyska officerarne, ty kvarteren lågo tätt om hvarandra. —

En dag blef jag som Parlementair skickad till General De Four, naturligtvis valde jag ut den snyggaste trumpetaren och likaledes med Ordonancen och visiterade noga deras mundering, att såväl pistoler som allt annat jern var väl blankt, äfven så sadelmundering, betsel m. m. och det var rätt väl att jag varit så noga, ty de Franska Officerarne voro nyfikna som barn huru vi i Swerge hade våra trupper utrustade, så att de till och med togo af sadlarna för att se huru dessa voro — gjorda men pistolerna tyckte de ej om (och rätt hade de) jag hade noga varnat mina karlar att agta sig för att dricka mera än de kunde tåla, och det var behöfligt att jag varnade, fransoserna voro splendida med mat och dryck, äfven till mig. —

På Rügen likasom i Tyskland finnes det många närbelägna städer och byar med samma namn endast med skillnaden *Grosse* och *kleine*; Qvanten var inqvarterad med sitt detachement uti en by med Klein framför namnet, jag var hos honom och som der var ett öfverflöd på harar, beslöto vi att ställa till en liten klappjagt, men just som vi hade ställt ut manskapet till drefvet kom en fransysk infanteriofficer med en 30 man soldater som fått anvisning att inqvarteras i denna by, någon confusion hade väl varit i inqvarterings byrån; vi sade att detta var rasande för vår klappjagt, — »Ingalunda» — svarade han »ni har för litet folk, terrängen bör tagas vidsträcktare och detta skall jag hjälpa.» Han placerade nu en soldat mellan hvar husar, så att dreflinien tog ett bra fält, och under tiden fick en Husar rida till inqvarteringskommissionen och fick reda hvar de skulle vara inqvarterade; wi continuerade helt muntert vår jagt och togo flere sätter, hvilket lyckades bra, vi delade det vilda lika emellan fransoser och swenskar, vi stekte harar och åto tillsammans och vid Caffet kom husaren med en — skrifven lapp att Qvanten skulle hafva inqvartering å annat ställe, vi togo afsked af vår jagt kamerat och marscherade dit. — Enligt konventionen skulle Rügen vara utrymt en månad efter dess dato. — Toll påskyndade allt hvad möjligt var dess hemtransporterande. Han var icke utan fruktan för att Brunes kurir till Paris med konventionen skulle återkomma med Napoleons befallning, att icke fullgöra densamma, men något försök att rubba konventionen gjordes ej ifrån fransyska sidan Redan den 28:de Sept: var den sista transporten af Swenska arméen och dess effecter ombord för att återvända hem och landade vår Corps i Ystad. —

MARCHROUTS JOURNAL

ATT

TILL EN DEL PÅMINNA MIG

CAMPAGNEN 1813 OCH 1814

MAIJ 1813.

Ett gammalt ordsprak säger, »Allstans bra, men hemma bäst» det sannas visst i längden, men en tid i människans lefnad, önskar man af millioner olika skäl att äfven komma till andra orter, de flesta påstå sig ej — känna människan och sig sjelfva förr än de varit i en affär, som jag förut varit i krig var detta ej mitt mål, jag gladdes åt att följa Regimentet och längtade att se vackra vüer. — Efter att uti Christianstad hafva passerat en agreeable winter och ännu mera vår erhöill jag uppbrotts ordres och

den 26:te samlade jag esquadron uti Tyringe gästgifvaregård, glad att se det alla önskade att följa med och att de som blefvo lemnade hemma voro nedslagna. —

den 27:de marcherade vi till Wanneberga jag hade 88 man och emottog der 29 man af Sandby squadron som blifvit mig tillslagna. —

den 28:de marscherades till ett annat Wanneberga, genom Christianstad, denna för mig så agreebla stad — känslan af att kanske för sista gången se min far upprörde mig, par resonnement sökte jag att döfva alla känslor Sandeberg blef qvar efter mig och tog afsked i mitt ställe. Jag borde följa esquadronen. —

den 29:de på morgonen mönstrades vi, och straxt efter började Embarqueringen hvilken i det lugna vår

vädret gick lyckligt; transportfartyget Xenophon var ganska stort och sjökaptén samt dess Fru högst aimabla.

den 30:de Lika vackert väder, vi lågo qvar i Landö hamn der bekanta från landet besökte oss.

den 31:ste voro likaledes goda vänner hos oss. och de stannade så länge att signal skottet gick till afsegling, följande morgon

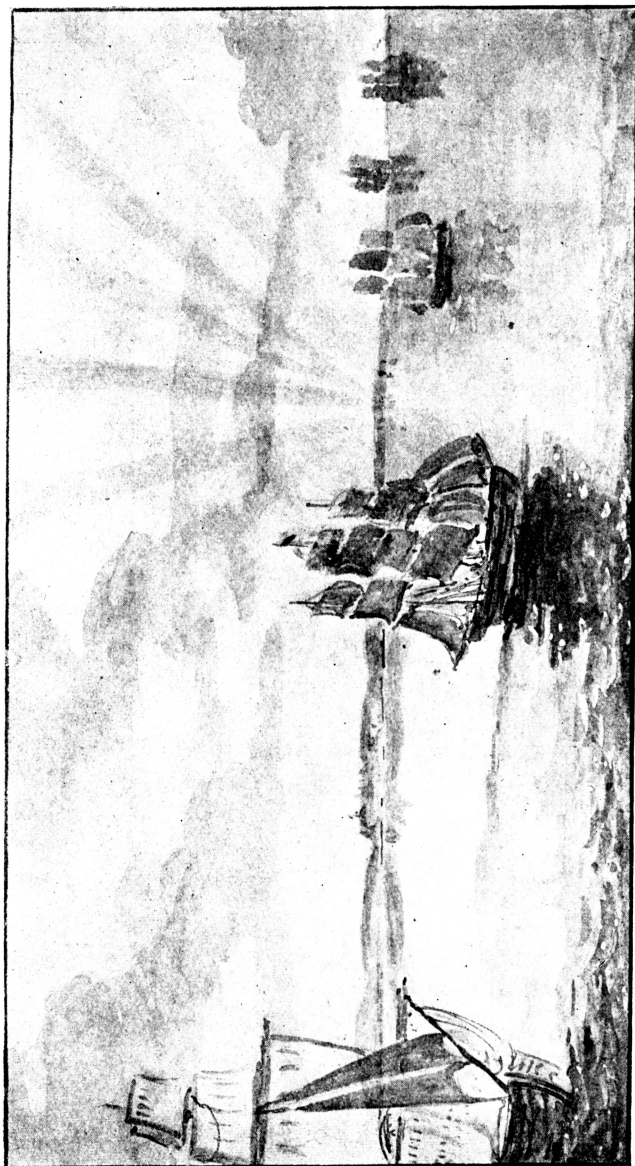
den 1:a Iunij. war hela transportflottan under segel huru knapp vinden än var, vi följde den Skånska vallen hvilken jag med uppmärksamhet betraktade, emedan just den var min födelsebyggd och jag kände snart sagdt hvart hus som syntes. På aftonen var Skånska kusten ur ögonsigte men nu syntes Bornholm

den 2:a I soluppgången begagnade jag tillfället att afrita Bornholm hvilken likväl låg så ur dagern att jag ej fick mera än den sanna conturen; det var lika lugnt som den föregående dagen, detta gjorde allt i mina ögon så vackert, att jag var som en halfblind. —

den 3:dje På samma vis, till den graden lungt att man gerna i en ekstock kunnat ro från Sverige till Tyskland om man varit säker att lugnet skulle fortfara. På aftonen sågo vi Perths hamn. —

den 4:de. Börjades debarqueringen bittida på morgonen i stark storm, att alla båtarne jagades hem, denna storm hade brutit ut på natten och tilltog alltjemt. —

den 5:te. Nu förnyades anordningarne för debarqueringen på morgonen, och denna gång lyckades det ehuru det var stark storm. Sjön är rolig att vara på, helst då man har lyckan som jag att ej må illa af den, ändå roligare är den då man har friskt upp att äta och dricka, men aldra roligast då man får gå i land hvilket jag fick kl. 5 på eftermiddagen då hela regementet debarquerat. — Sqvadronerna beordrades till olika ställen på Rügen min färd gick genom Bergen till Subsow, Trent,

Transport Flottan utanför Bornholm.

Grautzewits och Gautzewits — på hvilket sednare ställe jag stannade med mitt detachment. — dit kom jag

den 6:te kl. 4 på morgonen; nattmarchen hade varit oangenäm i anseende till mörkret och svårigheten att få vägvisare men deremot rolig då vi alla voro vid friskt courage och alla delade lika öde, nu voro vi alla sömniga, hungriga och helt litet onda, också sedan jag väl fått Escadron inqvarterad, samt föda för dem Hästar och mig, smakade det bäst att få kasta sig i sängen då vi under hela sjöresan legat i kläderna. — Mitt värdfolk en Major Platen med sin aimabla Fru voro lika gästfria som alla öfriga uti Pomern, Rügen ja på de flesta ställen derikring i Tyskland, de tycktes anse det som ett nöje att undfägnat mitt folk.

den 7:de följde jag mitt värdfolk till Subsow till en Herr v. Platen, der Sandeberg var inqvarterad och hade det mycket bra. —

den 8:de Blef jag bjuden till Thetz, en gård som tillhörde vår Usedom föräldrar, men till min ledsnad hade jag redan lofvat bort mig till Subsow der jag fick göra bekantskap med flere af landets invånare.

den 9:de bröto vi upp och marcherade till Altfehr

den 10:de gick Escadronen öfver färjan till Stralsund hvilket gick ganska lyckligt, sedan marscherade vi till Gross Mutzkow, der en gammal gubbe bodde ehuru han hade stark lungsot förde han mig ikring i den vackra parquen. —

den 11:te Uppbröt Esquadronen bittida och på Carnin, hos Sodensterns, der Thotten var inqvarterad åto vi frukost och promenerade; sedan ställes marschen genom Damgarten och Ribnitz, men esquadron gick till Freudenberg, ett ganska vackert Ställe. — På aftonen blåste Le Faivre flöjt och jag Clarinette uti skogen hvilket de voro goda nog att tycka om. Mina husarer mådde förträffligt uti uppbäddade sängar, hvilket hände dem på åtskilliga

ställen, de fingo mat mera än de orkade att äta och Caffé om morgnarne.

De voro som Kejsaren i Månen och litet flata i början öfver all den höflighet som visades dem och all välfägnad som de fingo, men, menniskan vänjer sig snart vid allt, och jag svarar för att en tid härefter tycka de aldeles ej att det är för mycket. —

den 12:te fortsatte vi på en djup sandig väg, till en del genom skog, till Rostock som är en ganska stor stad, men i anseende till den då började Pingstmarknaden voro alla platser så occuperade att det var rätt svårt att få inqvarteringen ordnad och voro distancerne i början närmare en liten Tysk mil för att visitera Esqvadronen.

den 28:de ända till denna dag hade Regementet kvarstannat i Rostock denna tid är för vidlyftig att beskrifva, jag gick och gapade på de Charmanta marknads sakerna och husen aldeles som om man släppt en slättbopojke in i Stockholm. Der var Baler Spectakler och lite visiter, uti några hus umgicks vårt regemente och de visade oss mycken höflighet. — Denna dagen bröt 4 Escvadroner upp för att manövrera tillsammans med andra trupper vid Greifswald och min Escadron gick till Wittof om aftonen, ett litet Charmant vackert ställe. Wärdfolket voro ej hemma de hade köpt egendomen ett par dagar förut så att de hade ingenting i ordning, så det var allt bra genant för dem att emottaga inqvartering, skaffa fourage m. m.

den 29:de Marscherade vi genom den lilla staden Tesin till Tribsées i Pomern

den 30:de Gick jag till Grellenberg hos Herr von Dahlstern.

den 1:a Juli Marscherade vi genom Glimmen till Greifswald, det roliga der var att råka goda vänner och bekanta, men jag längtade att återkomma till Rostock.

den 4:de Manövrerade hela divisionen för prinsen, hvarefter han gaf middag för alla officerare. —

den 6:te uppbröt esquadronerna och jag gick på vägen till det roliga Rostock, jag fick mitt förra kvarter på Grellenberg. —

den 7:de tillbaka till Tribsées och tillbringade vi der en i sitt slag ej så ledsam dag; Horn och jag gingo in uti alla hus som sågo lite bättre ut, hos Prestens sutto vi en half timma och hörde hans dotter spela Claver och sjunga. Hos Postmästaren spelade dottern i huset harpa och sjöng på det viset gingo vi af och an till sent om aftonen.

den 8:de Till Replin, der var Horn äfven inqvarterad, stället var som i allmänhet de mechlenburgska gårdarne, illa byggd men Parquen var rätt vacker ehuru något förfallen, aldeles som döttrarne i huset 10 till antalet, alla Fröknarne sjöngo på en gång, alla första stämman alla forto, alla falskt och ingen ville sluta först; der var ett rum med prägtig resonnans uti, det höjde upp det fina obegripliga i tonkonsten. — Deremot gingo vi eftermiddagen till Wenndorff, en rysk familj hvilka voro charmanta, der spelades och sjöngs mycket bra vi promenerade, dansade, gungade och sprungo enkeleken — med ett ord der var rätt animerat och muntert

den 9:de om morgonen lurade vi oss åter till lite gastatjut af våra fröknar, och så marcherades till det efterlängttade Rostock men jag återfick ej mitt gamla goda kvarter uti hvilket jag ändock alltid var välkommen alla stunder på dagen och åt der nästan jemnt. —

den 14:de till denna dag lågo vi stilla der men förut hade vi, det jag så när glömt

den 20:de En stor manövre vid Dobrau med hela divisionen för Hertigen af Mechlenburg. Dobrau är rätt vacker isynnerhet tycker jag om den antika kyrkans vackra läge, jag var i Dobrau några gånger och roade mig rätt bra

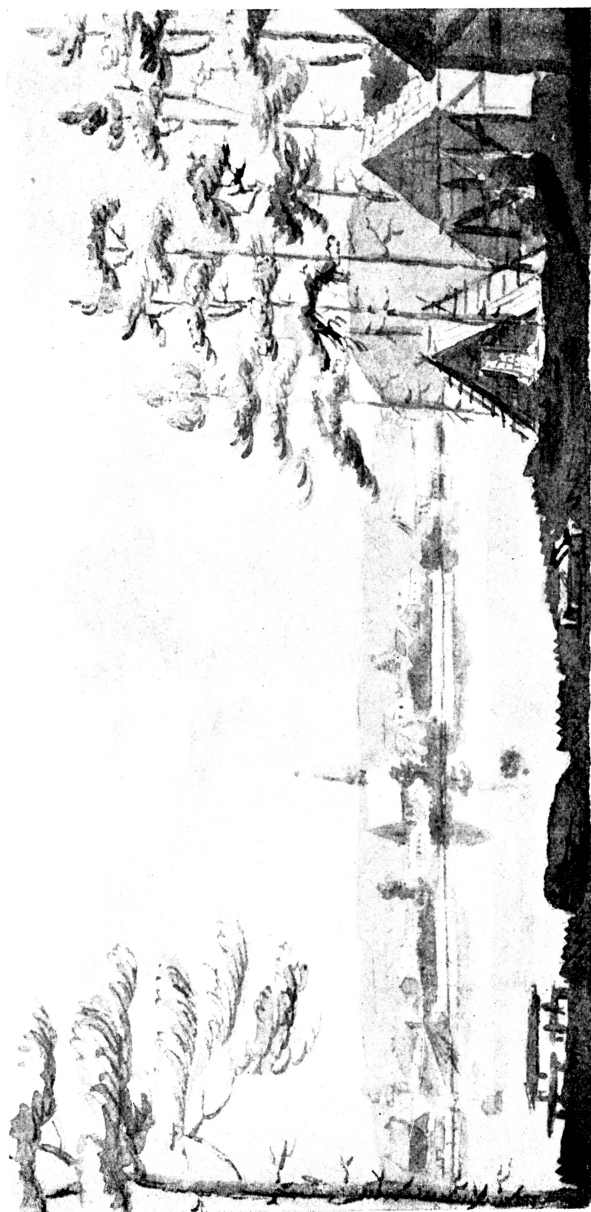
den 21:ste var hertigen så aimable och ställde till en bal för svenskarne, hvilken var bra ledsam, Horn Sandeberg Bennet Liedberg och jag åkte först till Heiligendamm för att bada, inrättningarne der äro mycket bra isynnerhet mekaniken som drar upp vattnet genom ugnar så att det kommer varmt i badkaren, det är ett stort hjul hvaruti man släpper två Oxar hvilka jemt gå utan att avancera, hvilket drifver hela väcket. — Efter badet klädde vi oss oändeligen eleganta för att resa till balen, men Petrus behagade under resan till Dobrau skicka ned så mycket regn att då vi kl. 10 på aftonen kommo fram, voro vi lika våta som då vi gingo ur badkaren. — Till vår otur fanns der en sådan mängd människor att det var omöjligt att få något rum deruti vi kunde göra oss något torra, utan våta voro vi der och våta reste vi till Rostock om natten. —

den 24:de kom ordres att bryta upp. Jag var mindre nöjd dermed, emedan jag åtnjöt mycken höflighet i Rostock; men — — — sorg och glädje må följas. —

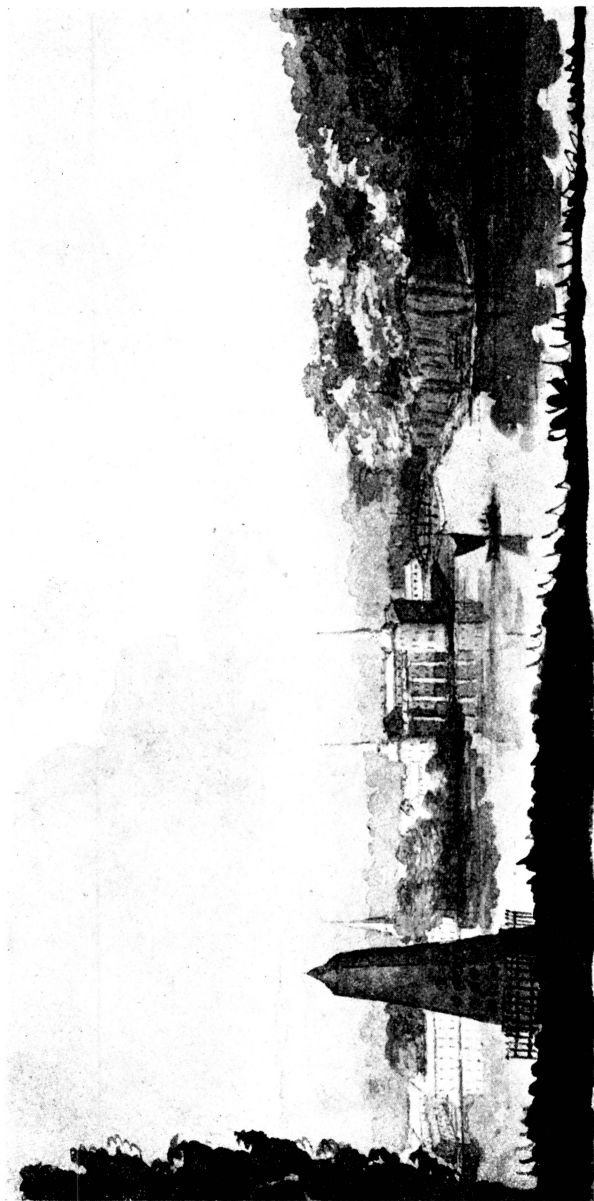
den 25:te Utan att mera än nödigt öppna min mun, marscherade jag till Lischendorff, som vanligt voro alla öfverdrifvet höfliga, men der var ledsamt jag promenerade hela eftermiddagen

den 26:te gingo vi till Gustrof och

den 27:de kommo vi till den lilla staden Krakow, vägen dit var väl sandig men der var vackert, denna trakt är den fattigaste i hela Mechlenburg och har likhet med en del af Småland; sandiga höga backar bevuxna med Tallskog och många små sjöar. Krakau var ej otreflig vi redo mycket ikring till grannskapen, staden var ungefär så stor som Åhus i Skåne, der fanns många unga flickor som alla spelade Claver och sjöngo, vi gjorde små lustresor på sjön med musik etc. En dag voro vi i Dobertius kloster det var en vacker belägenhet och en vacker trädgård, men de unga nunnorna fingo vi ej se,

Krakow.

Slottet och obeliskens vid Reinsberg.

endast en som var på permission hos sin far i Krakau, en ganska vacker flicka; emedlertid fördrefvo vi vår tid muntert nog, och voro der till

den 7:de Augusti då vi marscherade till Malchow en stad liknande Krakau men ännu vackrare der den låg emellan tvenne sjöar eller rättare sagt på en holme. Ett bra byggt kloster låg tvärs öfver sjön, det hade varit mödan värdt för en älskare af naturen att der taga en mängd vackra vüer — Andra battalionen af vårt regemente låg der i staden och de hade roat sig rätt bra. — Uti klostret skulle vara vackra pensionärer, våra Under Offic. stälde en dag till Bal och böd dem, men som de glömt att bjuda de gamla nunnorna, så kommo inga och vi fingo nöja oss med stadens skönheter följande dagen skulle det blifva en ny bal dit alla flickorna låfvades få komma, men — Ordres, hvilka ibland komma så som att slå ut ett bläckhorn öfver ett vackert förslag, befallte att vi

den 8:de skulle begifva oss till Röbel en liten stad med Charmant läge utmed Muritz sjön. —

den 9:de Till Melty en stor gård der var stallrum för hela min Esquadrons samt halfva Gyllenkrooks och hela stabens hästar. — Egendomens Herre fingo vi ej se, man var der som i ett förtrolladt slott, allt hvad som behöfdes kom in i våra rum, mat och vin fanns i öfverflöd, en mycket vacker trädgård och ett Charmant orangeri, samt skogar och sjöar ikring gården

den 10:de till AmtZechlin, det första kvarteret i Preusen, en »fläcken» låg eget nog äfven i en dal vid en sjö —

den 11:te marscherade vi en charmante vacker väg, det såg ut som om vi färdades i en Parque, flere omvexlingar kunde man ej önska för ögat, också vet man ej af förr än man marscherar i den sköna Reinbergska parquen; jag som aldrig förr hört omtalas detta ställe som så förundransvärdt vackert, var aldeles hänförd; till

höger i skogen blef jag varse ett utmärkt vackert tempel ej långt ifrån vägen, inuti var det inlagdt i Stuck; skogen omvexlade med små sjöar, sjelfva staden är liten, ser ut som hus hvilka ligga i en skog. Torget är med dubbla stora alléer ikring och små gentila hus. Men slottet anlagt af Kung Fredrik den 2:a ligger utmärkt vackert nu gjorde den vackra väderleken också att man fann allt så vackert; men hvad parquen angår har jag åtminstone aldrig sett någonting vackrare. Tempel, grottor, ruiner, Bryggor allt ordnat med en utsökt smak. — Bland annat der, som väcker uppmärksamhet, är det Prins Heinrichs graf uti parquen, den är i form af en afbruten pyramid. — Äfven är en Obelisque mycket vacker, landet har rest den till minne och ära för alla de märkvärdiga män som lefde under Fredrik den stores regering.

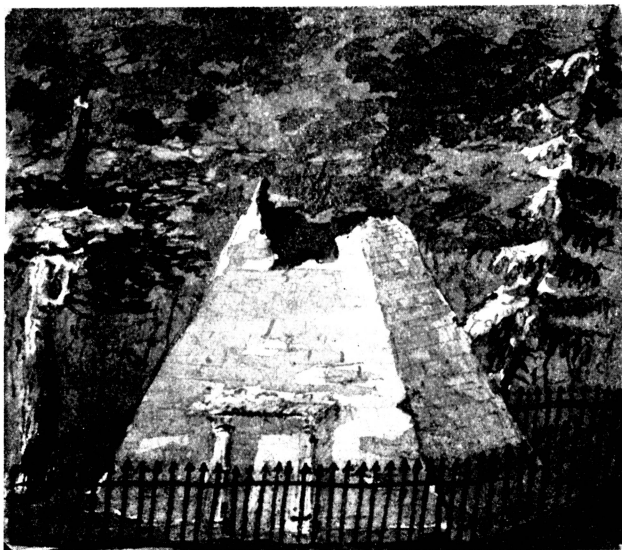
Reinsberg var rätt trefligt, det som roade mig mycket var en musikus som nedsatt sig der och nu förtjenade sitt bröd genom att informera en hop unga pojkar hvilka på blåsinstrumenter exequerade rätt vackra Symphonier, sedan äfven sådana med fioler äfven ganska ordentligt, det föreföll mig som en liten dockteater, der mekaniken sätter allt i rörelse. —

den 13:de sedan vi fullgjort allt hvad som hörde till tjensten, promenerades hela dagen; på aftonen sutto vi, några camerater och jag uti parken, det var ett herrligt månsken och ifrån sjön hördes en ganska vacker harmoni musik exequerad af de små pojkarne, i det lugna vädret gjorde detta en god effect, det var första gången under denna sommar som vi fått njuta af en sådan herrlig afton desto mera värde satte vi derpå, sedan satte vi oss uti den ena grottan som är aftecknad på den andra sidan det är en imitation af en Italiensk ruin Wi öfverenskommo att följande dagen roa oss på samma sätt, — men —

den 13:de fingo vi Ordres att marschera till Neu Rupin, trakten var fortfarande mycket vacker och couperad.

Ruin uti Parquen vid Reinsberg.

Prins Heinrichs graf uti parquen vid Reinsberg.

Staden fraperade mig, gatorna ovanligt breda och reguliera, husen äro ej mera än 2 våningar höga men det oaktadt små palats i skönaste smak och ej som annars är vanligt det ena huset högre än det andra, kyrkan ligger midt på ett torg som är öfverdrifvet stort och fullt med höga popplar så att det är som en liten skog, ehuru träden stå reguliert, och kyrkan ser ut som ett tempel med sköna basreliefs på sidorna. — Der var så mycket trupper samlade att vi måste bivouackera på några torg under träden, men de voro så charmanta promenader att jag besåg den under en stor del af natten. —

den 14:de hade vi en ganska lång marsch uti stark hetta genom Ver Bellin der högqvarteret var, till staden Nauen, en vigtig småstad vi trodde oss få hvila ut der, men istället fick jag om natten ordres att marschera med Esquadronen till Potsdam såsom Stabsvagt hos H: K. H:

Kronprinsen, för min del var jag mycket nyfiken att komma till ett så märkvärdigt ställe. —

den 15:de om morgonen kom jag fram till Potsdam och red med Esquadronen direkte in uti Kung Fredrik den 2:s Exercishus hvarest 1000 hästar rymligt kunna vara inqvarterade, sedan marscherade vi straxt på eftermiddagen till Neu Palais der vår prins hade sitt qvarter hästarne fick jag sedan in på Sans Soucie — så att jag fick riktigt tillfälle att se dessa ställen, men jag går förbi alla märkvärdigheter både der och i Potsdam de äro så ofta beskrifna i böcker. När jag följande dagen kom hem till staden hade hela Regementet anländt dit. —

den 17:de om natten slogs General Marsch vi uppbröto och sadlade i mörkret jag imaginerade mig just huru det skulle vara om en fiende öfverrumplar en armée som ligger inqvarterad uti en så stor stad. — Här var visst ingen fiende i fråga, men det gick ändock ganska oordentligt till alla ville skynda sig men den ena hindrade den andra, de flesta hade sina qvarter långt ifrån hästarne så att med en 100 man skulle en fiende kunna hafva gjort ett hiskeligt ravage utan att risquera mycket.

Wi marscherade till Charlottenburg 3 mil och Chaussé hela vägen, landet är mycket vackert. — Der bivoiquerade hela Arméen. —

den 17:de, 18:de, 19:de och 20:de Som detta Lustslott ej ligger mera än en god Svensk fjerdedels mil ifrån Berlin redo vi dit — alla dagar, några af hvart regemente. Vägen dit gick genom Thiergarten och man kommer in genom den sköna Brandenburger Thor, men de hästar som stodo ofvanpå densamma får man söka rätt på — i Paris. Straxt der innanför börjar den vackra gatan Unter die Linden. — Naturligtvis besågs allt hvad märkbart der kunde ses, men det hanns ej med på första dagarne, aftnarne slutade vi alltid på Spectaklet och redo sedan

hem efter soupeén, jag fick äfven der höra en ganska snäll sångerska som nyligen kommit från Italien. —

den 21:ste om morgonen bröt arméen upp. Cavalieriet formerade sig emellan Willmansdorff och Dahlen en Ordres de Bataille, och marscherade sedan vidare till Potsdam, vårt regemente gick om aftonen till Bergholtz by utanför hvilken vi Bivoiquerade — samma svårighet mötte oss här som de förra dagarne, att det var brist på fourage och proviant, men den lilla embarras man har är ej ledsam, man plockar lite potatis morötter hvad man kan och kokar det vid vakteldarne, öfver allt på fälten ikring såg man eldar om natten och vårt folk börjar nu att blifva behändigade med att så fort de komma till ett utvisat Bivouaque ställe, bygga de sig genast hyddor af halm, ris bräder etc. —

den 22:a Bröto vi upp och hela Svenska, Ryska och Preussiska arméen samlades vid Rulsdorfs hed, vi marscherade genom Saarmund. Positionen var Ryssarne: högra flygeln vid passen vid Saarmünden, vi: Centren och Preussarne: wenstra flygeln. Då vi ännu mot aftonen voro fastande för både folk & hästar fick Regimentet tillstånd att gå tillbaka till klein Machenau (ett ganska vackert ställe) att der Bivouaquera och skaffa oss föda. Fruen i huset och de öfriga damerna blefvo naturligtvis rädda; kanonaden hade redan börjat ej långt derifrån, de togo det förnuftiga partiet att de reste in till Berlin. — Andra morgonen stodo vi åter på vårt ställe i linien

Den 23:dje War den rätta affären, om hvilken man nog i bouletiner får alla detalier Wårt regemente var aldeles inte med i elden utom en fältvagt som Posse förde, hvilken fick några kulor. vi voro annars på afstånd stilla åskådare; Min vän Usedom som var vid Mörnerska husarerna råkade med sin afdelning af detta regemente att uti en trång skogsmark komma rakt in uti en större fransysk styrka, han trodde att det var af den allierade arméen,

men när han fick höra på Fransyska förklaras att han var deras fånge, vände han genast och med sin sabel banade han sig väg att komma undan han fick väl flere skott efter sig men intet träffade honom, ehuru kappan nog bar spår efter sådana. — För Cardell såg det ännu värre ut, med ett batterie ridande artilleri kom han i krutröken och den couperade marken utan att märka det, alldeles inpå de slutna fransyska colonnerna, istället för att nu helt hastigt frälsa kanonerna och fly: bröstade han af, och hann nått och jemt innan de hunno fram för att taga detta batteri, att gifva dem en cartesch salva från alla piecerna; — i dessa slutna kolonner och på pistol skotts håll gjorde det en sådan förstöring i denna människomassa att de qvarvarande drogo sig undan i största oordning och hast — och Cardell som hade 6 kanoner emot deras 16 som blefvo demonterade. Carl Johan lærer varit ängslig då han såg Cardell rida in på fienden, han trodde att han ämnade att öfvergå till dem. — Om aftonen återgingo vi till vårt klein Machenau, men min Gud hvad der då såg ut! Ryssarne höllo på som bäst att plundra allt hvad som fanns af födoämnen, det var ett eländigt »wirthshafande» vi togo då resten af hvad som fanns, gamla ordspråket säger: »Där var intet mer att ta, sad' han som tog dörren» — om sådana ändå funnits qvar hade det ej varit nöd att få Bivoique och kokeldar men alla voro redan huggna till ved; dertill fördes äfven alla blesserade dit för att vidare föras till Berlin som icke låg långt derifrån, flere fruntimmer kommo derifrån med matkorgar och Charpi, allt frågande efter de sårade som de ville hjälpa, man hade knappt reda på sårade eller friska, der var som en babylonisk förbistring man hörde alla möjliga språk om hvarandra, Horn och jag kröpo in uti ett litet rum, der vi lade oss på golfvat på våra kappor — på morgonen hörde vi skratt i corridoren och svordomar på ren Svenska af flere röster, vi blefvo nyfikna hvilka de

En del af Bivoiquen vid Klein Machenau.

kunde vara så att vi gingo ut till dem och sågo 4 Offic. i Ryska uniformer de lekte och slogo vatten på hvarandra hvilket var orsaken till skrattet och svordomarne, de märkte att vi sågo förvånade ut, derföre sade en af dem: vi äro Svenskar men adjutanter hos General Winzingerode som äfven ligger här öfver natten, jag hetter Armfeldt den Bergensträhle och den der Höök.

General Winzingerode var mycket omtyckt af vår Kronprins, det var för öfrigt alla de Ryska generalerne och befälet, ty med välvilja och lydnad utförde de alltid Carl Johans befallningar, annat förhållande var det med de Preussiska Generalerna, flere af befälet ja många af hela befolkningen, de hade ett öfvermod som retade många Svenskar jag var åtminstone bra förargad. — Ja bevars! det var endast de Preussiska fältherrarne som besegrade Napoleon, det var deras förtjenst och ej Carl Johans?! — Man kan ej neka att dessa fältherrar, såväl som hela den Preussiska arméen ådagalade en berömvärd tapperhet men inte hade de den Fältherreblick och erfarenhet som Carl Johan. — Ehuru, som vi nogsamt hörde, han ofta hade svårigheter med att tillrättavisa dessa herrar var det en lycka för oss att han ej rent af miste tålmodet, hade ej han varit Nordarméens Överbefälhafvare hade denna varit krossad och Napoleon hade intågat i Berlin. —

Som jag nyss nämnde bodde General Winzingerode i Klein Machenau med hela sin stab och en rasande mängd kosacker och Ryska Uhlaner de uppgjorde eldar emellan ladugårdshusen, ja till och med innuti kyrkan, till sluts blef det så ondt om ved att de nedrefvo hus för att elda med på en qvarn hade de taget hjulen till detta ändamål; de stucko kalffvar, grisar, kor med mera så att der var ett horribelt väsen, vårt folk äro nu deruti lika skickliga som slagtare. Der hade varit ett widt fält för caricatur ritare, som till ex: att se tvenne husarer hålla uti hvar sitt bakben på en skrikande sugga som spat-

serade på frambenen, en Kosack lurade på att de skulle släppa bytet att han kunde blifva mästare deraf andra kommo med sitt rof upplyftat på hästryggen, der var ett sådant sammelsurium af komiska händelser att man skulle behöfva många ark att beskrifva dem. —

Men när jag såg kosackhästarne gå och beta på den vackra terassen framför fönstren kunde jag ej låta bli att tänka: Gud ske lof att detta ej är gräsplanen framför Segesholm. —

den 24:de gingo vi om morgonen ut på fältet och intogo vår vanliga ställning för att ånyo begynna affären men fransoserna gingo undan, eller rättare de hade af vår venstra flygel blifvit slagna vid Gross-beeren, och vi innehade en mycket stark position. Wi fingo nu i tranquillité torka våra genomblötta kläder mot solen men vi hade deremot mycket svårt att kunna skydda oss för den på det varma sandfältet på aftonen återgingo vi till Machenau.

den 25:te blefvo vi öfver der hela dagen fingo hvila oss, jag fick skrifva i min dagbok, hvilket ej gått för sig under de sista dagarne, efter vanligheten lagade vi vår mat ihop med våra husarer. —

den 26:te följde vi arméen till sitt nya bivouaque-läger vid Saarmund, der vi fingo återtaga vår Bivouaque framför byen Bergholz der vi lägo qvar öfver

den 27 och den 28:de; den 29:de öfvergåfvo vi dessa halmkojor, för att söka nya vid Slaukendorfs by, Arméen bivouaquerade framför den lilla staden Belitz. —

den 30:de gick arméen till Buchholz och vårt Regimente till byen Niebel.

den 31:ste Togs olika positioner; mot eftermiddagen formerades allt Cavallerie i en Linie utanför staden Treuenbritzen. Fransoserna hade gjort stånd och endast obetydliga förpostaffärer. Wi hade mot aftonen vårt gamla vanliga besvär att skaffa oss mat för hästar och folk. —

Man hushållade litet uti de få potates land och sädes-åkrar som funnos qvar så till stockeldarne för att koka sina potatis uti fältflaskorna och afvundas den som i krukan hittat den största; man ser huru alla snåla blickar glupskt riktas åt flaskan, då någon säger nu äro de färdiga. En häst sliter sig lös och stöter kull en karl — en annan karl snubblar öfver en hvilande kamrat när han går ifrån eldskenet. der är en som på Chartan studerar fransosernas ställning, somliga puttra öfver att ej bref kommit ifrån Sverge andra gråla öfver sina löfhyddor som falla ner på dem, de kinkiga gå med bågspända ryggar och med dragna mungipor. — Bara man har helsan är Bivouaque lifvet ett herrligt lif, visst får man om nätterna upp och gå sig litet varm emellanåt, men det är just det roliga och då ser man de mesta löjligheterna. — Vägen hit ifrån Bergholz är odrägligt sandig, hvilket lærer till en del hafva bidraget till att fransoserna måste lämna så många kanoner; Wi fingo avertissiment att snart åter komma i affär. —

den 1:a September om morgonen började Preussarne och Ryssarne att avancera och undandrifva fransoserna, hvilket förundrade oss, ty de hade starka positioner, vi manövrerade något med trupperna men slutade med att intaga samma Bivouaque plats. —

den 2:a. I god tid bröto vi upp, allt cavalleriet under General Sköldebrands befäl formerade vi oss på en stor slätt en forme de bataille. Alla regementena fingo gå in uti en stor skog för att fordra och söka skugga, undertiden fördjupade Sandeberg jag och några Husarer oss in i skogen och löjligt var det att se huru landets arma innevånare undangömt sina effecter och kreatur uti den tätaste delen af skogen, men ingen menniska var synlig; Ett par af mina Husarer voro rappa att springa af med en Oxe; Bums stucko de ihjäl honom och gaf en bit kött till hvar Camrat det blef skönt till natten att steka vid Bivouaque eldarne. På ett ställe funno vi bland

annat öfver 100 bikupor — men de voro svårare att slagta, vi togo emedlertid märke på vägen; efter några timmars förlopp blåste det till häst och det var ej mera än jemt att vi hunno fram till afmarschen. Vi togo vår bivoique bredvid byen Rietz för att kunna få litet vatten men der var så mycket menniskor öfver en mil derifrån som voro der att hemta vatten att det var ganska mycket besvär att få bara ett glas sådant, och dertill den ljufta trösten att det var på samma vis flere mil framåt, emedan fransoserna låtit igenfylla alla brunnar och rinnande vatten är sällsynt i den trakten, så att vatten till att koka våra små köttbitar var ej att tänka på, men en annan delicatess ersatte detta, om aftonen kom tanken på vår honingskatt. Skånska bonden är som björnen, om det kommer derpå an kryper han in uti kupan blir illa stungen af bien, men — njutningen af smaken öfvergår smärtan, hvilket ofta besannas; — Wi transporterade under natten på häst- och menniskoryggar, skott och åkkärror en hop bikupor till vår bivouaque — sedan skrek en öfver hvad han blifvit illa bistucken i läppen, en annan i näsan, den tredje i tungan etc. — men honing måste ätas, och i flere dagar derefter hade vi ännu honing kvar — men om morgonen

den 3:dje var det ett spektakel att se esquadronen, det var flere karlar som jag höll på att ej känna igen, de hade prägtiga, feta, svullna ansigten; Wi marscherade en lång krokväg, först syntes arméen förfölja fransoserna mot Wittenberg och avantgardet var uti en häftig affär kring trakten af Sejda men mot aftonen ändrades kosan mot Magdeburgska sidan, kavalleriets bivoique blef kring byen Ziedorf, vatten fanns ej utan i en liten stillastående damm; nå när 3 Kavallerie Regimenten vattnat der kan man väl tänka sig huru det sedan var för oss att dricka också sjuknade flere.

Det fouragerades från andra byar, en del af våra fourageurer foro vilse, måste ligga uti en skog öfver natten

och hade åtskilliga äfventyr, men kom tillrätta andra morgonen med fourage, svin, och Oxar. —

den 4:de lågo vi qvar hela dagen fastän sadlat och packat, om natten marscherade vi till Klein Marzau.

den 5:te Bivoiquerade vi der. — Ju mera vi fingo reda på Preussarnes och isynnerhet General Bülow's förhållande desto mera rasande blefvo vi; kan man tänka sig att få dagar före slaget vid Gross-beeren förrådde Bülow den största obekantskap med fiendens rörelser, han ville tåga till Lausitz der fransoserna stodo, men i gemenskap med Napoleons ofantliga här. Carl Johan nekade; Bülow blev ond och hade den djerfheten att påstå det Carl Johan ville skona Napoleon. — Dertill förledde General Bülow, General Tauentzin att aflägsna sig från den plats dit kronprinsen beordrat honom och Bülow sjelf marscherade en 3 fjerdningsväg med sina 10,000 man bort ifrån sin plats, några — timmar före stridens början, men kronprinsen kallade honom tillbaka till sin post.

Efter stridens slut stannade Bülow qvar overksam ehuru han fick flere ordres om att förfölja Reynier, striden slutade den 23:dje Augusti, men Bülow gick ej från stället förr än den 25:te och då ej mera än en mil. —

Oaktadt denna tröghet och olydnad utspridde han att prinsen ej ville fullfölja sina fördelar, man måste väl blifva förargad för sådant — han endast skröt med sina egna förtjenster. —

Den 6:te om natten kl. 2 bröto vi upp och marscherade till Ekmansdorf der vi togo position. — Affären var redan engagerad med Preussarne hela kavalleriet marcherade en Frou till trakten kring Gedorf, det var 2 eller 3 mil, så att man kan imaginera hvilka horribla stora slätter der är. — nu började affären vid Dennewits, vinden var mycket gynsam för oss, ty den låg i ansigtet på fienden, och ett sådant dammande som det var den dagen har jag ej kunnat tänka mig ty jag kunde ej se öronen på den

hästen jag red på, också var det ej underligt att jag med hela Esquadron red rakt på en gårdesgård hvilket jag ej märkte förr än hästen studsade emot den, efter halten var det ett nöje att se huru de franska batalionerna började att blifva transparanta det var som labat uti piesen — »Judinnan» säger: »man kunde läsa bref tvärt igenom meniskan», vårt superba Artillerie ryckte fram på musköt håll och gjorde betydliga lufthål i lederna, hvilket dref dem på flykten. — Wi bivuerade om natten på slagfältet — hvad det är ynkeligt att se alla de bleserade och ändå värre att ej kunna hjälpa dem, man marscherade öfver halfdöende, men genom vanan tror jag till slut att meniskan ej eger något hjerta, jag har nu sett dem som jag trodde att vara mest sensibla vara lika de mest kalla meniskor. — Många skylla den Ryska Soldaten för att vara hård och grym, jag såg motsattsen om natten, jag följde då esquadronen till en by för att söka vatten, wi funno en liten pöl, hvilken var mera gyttja än vatten, det var knappt att hästarne ville dricka det men uti en sådan vattenbrist hade vi ej varit förut, jag skrattade åt Lantingshausen (vid Lif Gardet) han påstod sig aldrig smakat vatten utan tillsatts nu såg jag honom ligga på magen vid en pöl, Nå! nu är du tvungen att dricka vatten? Nej pass! det är grodrom jag sörplar i mig — Nåväl i denna nöd fick jag se en Rysk soldat som bar en fransos som ej kunde hjälpa sig sjelf emedan benet var afskjutet, han flyttade honom så att han ej skulle trampas af hästfötterna och hvad mera var, han gaf honom hvad litet vatten han lyckats att få i sin fältflaska och då man visste hvilken brist på sådant som fanns och huru svårt det är att törsta kan man förstå att det var en — vacker handling. —

Att hitta tillbaka till Bivuaken var ej lätt, ty man blef så confys af de 1000 tals små bivukeldarne och af byar som brände alla eldar äro lika hvarann och man

kom ofta till den punkt der man varit förut och med Ryska kunde jag ej reda mig. —

den 7:de Mycket bittida om morgonen gingo vi till Iüterbock, men vårt Reg:te fick ordres att straxt gå derifrån till avantgardet, och sätta oss under General Bülow's befäl. Vid Öma hade vi knappt gjort vår Bivuak färdig förr än vi måste marschera utaf under General Oppens befäl till den lilla staden Jessen. Då vi kommo dit var der en helt annan natur, det var som om landet varit afklippt från en frugtbärande sandöken kommo in uti ett vackert, skogbevuxet och förmöget land fullt af winberg här fingo vi litet göda våra hästar och vårt folk, fast landets vin var mindre hälsosamt. —

den 8:de fingo vi i lugn jouera af denna trakt, vår Bivuak var väl placerad emellan träden, så att vi hade det i alla afseende lugnt. —

den 9:de fingo vi till vår stora ledsnad ordres att återvända till den ödsliga trakten och i Öma fick jag ordres att med esquadron, jemte en annan sätta oss under Major Lanckens befäl hvilken förut hade äfven 2:nne Esquadroner af Mörnerska husarerna Wi voro tillslagna avantgardet under General Boye, vi lofvade oss mycket roligt

den 10:de kom dock nya Ordres att vi skulle återgå till Regimentet med begge Escuadronerna samma Ordres fick Lancken med de båda af Mörnerska husarerna. Wi träffade Reg:tet på bivuak vid Rohrsbeck, derstädes såg det ohyggligt ut, afbränd under affairen den 6:te och hvar man red fram såg man afstympade häst och mennisko kroppar; och dock gladdes man så öfver segren, följdén af densamma visade sig nu, den högra Elbstranden var rensad från fiender, anfallet mot Berlin förfelat och Franska arméen reducerad till 32,000, de voro nedslagna och hade förlorat en stor del af sitt artilleri, der-till hade Konungen af Bayern i häpnad öfver segern an-

målt sig genast vilja gå ur Rhenförbundet och sluta sig till Österrike; efter en så afgörande seger påstår ändock Preussarne att Carl Johan hade ingen förtjenst utan det var Bülow som gjorde allt, men vi Swenskar sågo nog hvem det var som hade en fältherre talent som man ej nog kan beundra; han placerade sina trupper så att de till och med utan att anfalla dock krossade, som nu hans marsch ifrån Rabenstein då han blott presenterade sina 75 Battaljoner i linie rakt i Marskalk Neijs flank, han ville visa, se hvad jag kan göra, och Marskalk Neij förstod halfqväden visa Carl Johans placering af trupperna och ögonblicklige dispositioner vid Dennevits voro rent af underbara, han — förutsåg allt, inga ordres och contraordres utan allt ordnat; efter striden tågade vi helt lugnt till vår bivuak, utom Gyllenkrook som följde batteriet, — Silfversköld skulle till Regementet i mörkret blef han af med sin häst trodde att den var skjuten eller att den snafvat ikull och skadat sig, han kom derföre gående hem till Regementet. — Andra dagen fick hans — svåger Cederström se en Kosack som kom ridande, han ropade genast: der är Olas häst!» han tog den ifrån Kosacken och Silfversköld var helt glad att få sin häst tillbaka.

den 11:te Bröt regementena upp och marscherade till Zemnick. Högquartieret var uti Sejda, vår bivuak för natten var Charmant vacker den liknade mycket kullarne kring Segesholm hvarföre jag så mycket mera satte värde på det, men man lefver ej af en vacker natur allena således gafvo vi oss ut för att plocka lite potatis — till all lycka kom en gris som nåddes af min mordiska sabel hvilken gjorde honom färdig att på en käpp stekas för bevuakelden. —

den 12:te Marcherade vi genom den uppbrända staden Zahne, der det några dagar förut hade varit affär, der syntes åtskilliga olika spår af krigets rysligheter. — Wi gingo på sidan (men ändå så att vi sågo Wittenberg)

En liten del af biwoaken vid Zernick.

till fältet $\frac{1}{2}$ mil från Coswitz (der höggvarteret var) vägen som vi marscherade den dagen var vacker, vi gingo mest genom skogar. Wår biuak var otreflig, den låg flackt; då halfva esquadronen voro nere uti en lund och fälde träd till bivuakerna sprang det upp derifrån 6 å 8 rådjur, en husar högg med sin sabel benet af den ena, hvilket tog sin reträtt till Husarerna på fältet, der det vackra djuret mötte sin död. —

den 13:de Började det att regna hela dagen

den 14:de Regnade likaledes, vi bröto upp och marscherade en rätt vacker väg — genom stora byar Slott och sågo då och då Elben. Romanskrifvarne hafva ej så orätt då de tala om Elbens ljufva stränder. Höggvarteret togs uti Roslau och 3 af våra Esquadroner marscherade till Wartelaus by, der fingo vi då ordentligt komma under tak, men i anseende till trängseln lågo vi ändå på golfvet. —

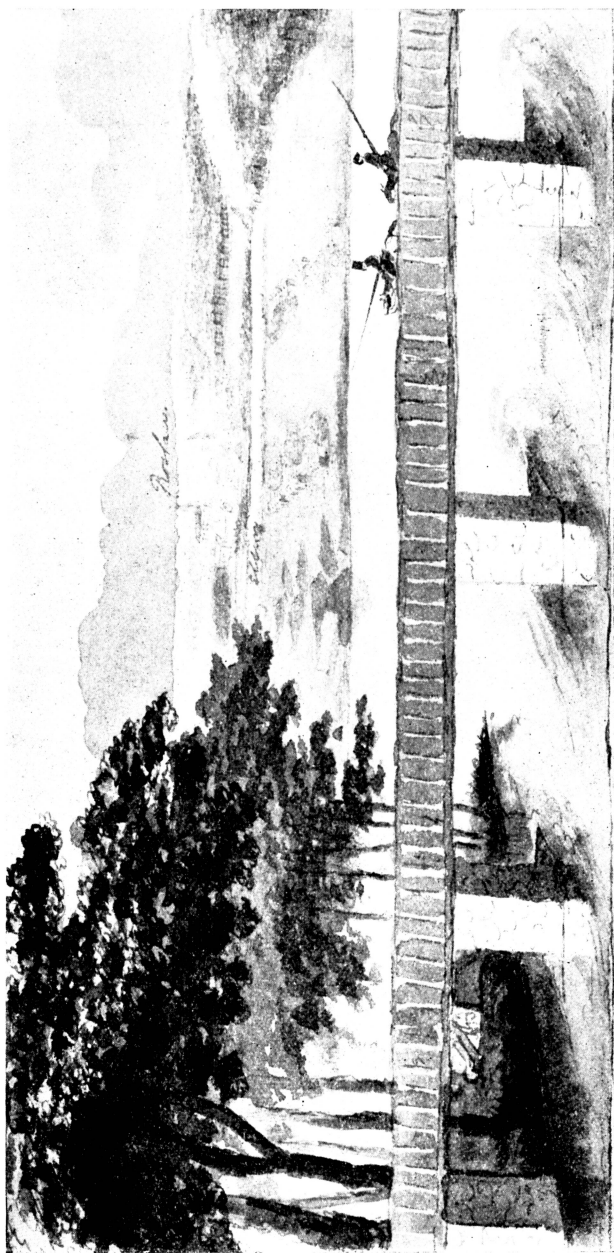
den 15:de Red jag till Zerbst der prinsen hade sitt qvarter, det var en gammalmodig men ej liten stad, under vistandet i Wartelau roade vi oss blott med att vara tillsammans. Lif Reg:ts Grenadierer lågo der ett par dagar och sedan norra skåningarne Wi stälde till Klappjagt om dagarne efter rådjur och harar hvilket var till en ovanlig myckenhet, så att det var ens eget fel om man ej hade vildt. — Ända till

den 26:te lågo vi stilla på detta ställe då fingo vi bittida om morgonen ordres att bryta upp och gå till Dessau jag längtade mycket att se denna lilla berömdt vackra stad, trakten derikring blef jag aldeles förtjust uti, en vackrare Parque tror jag knappt att man kan finna, ehuru de påstå att en mil derifrån vid Wörlitz skall det vara ännu vackrare. — Ifrån öfvergången af Elben och fram är ej stort mera än $\frac{1}{2}$ svensk mil men fullt af variationer, till på köpet är det frugt träd på sidorna af alla vägar, en målare kunde välja många vüer; för att på-

minna mig trakten har jag taget ett par. — Wi komma på Broen som är byggd på båtar, det var vackert, men ännu var det ej det vackraste, det var ej förr än man kom öfver första bryggan hvilken går öfver en gren öfver Mulda floden som faller ut i Elben. — Sedan continuerade det vackra ända fram till Dessau Här blefvo vi på det aldra vänligaste sätt emottagna. Staden är väl byggd och der fanns en mängd vackra damer de äro mycket allmänt hyggliga. — (Saxen! wo die hübsche Mädchen auf Baume vaxen) då jag väl fått esquadronen i kvarter, hastade jag att uppsöka mitt eget; jag blef glad att engång bo uti ett hyggligt rum, få se ordentlig mat och en uppbäddad säng; — jag anade ingen krigsorolighet utan tänkte att riktigt njuta af den varma vackra dagen, klädde mig derföre i tunna under kläder och dolma att kunna promenera i staden, jag hade undangjort alla mina melitära åliggande, väl allt i ordning för mig, fick jag höra en som hastigt red förbi mina fönster och då jag sprang dit, såg jag en af mina husarer med full packning hvilken sade mig att esquadronen i all hast uppbrutit till larmplatsen, adjutanten hade förlorat min adress hvarföre Löjtnanten sändt husaren till mig nå att ändra kostym var ej att tänka på utan cartouche och sabel på och inom några minuter svängde jag mig upp på foxan och i full fart efter esquadronen som jag hann straxt utom staden, och som det var brodtom så sparade vi ej hästarne. Löjtnant Bille med en squadron husarer stötte till så att jag hade en liten Bataljon i miniature sedan voro vi under Öfverste Ridderstolpes befäl — vi ryckte mot Oranienbaumska sidan Fransoserna hade med stor häftighet anfallit vår Fältvakt, Lif Regements-Grenadierer slogs med mycken tapperhet, vi ryckte djupt in i skogen, vi förlorade ej många men fransoserne fingo allt många döda; Öfverste Ridderstolpe ville hafva reda på den franska styrkan bakom skogen m. m. jag sade honom att jag kunde lämna honom en tilltaxen

Broen öfver Elbe vid Roslau.

I:a Broen öfver Muldafloeden, då man passerat Elben.

partiegångare, han tackade och min kvartermästare fick välja ut 2 man att åtfölja sig, naturligtvis valde han ut de bästa och beslutsammaste han kunde få, först i skymningen kom han tillbaka, och gjorde mycken god reda för sig, han hade lyckats att smyga sig igenom den fransyska vedett kedjan, men var för djerf, ty han var ända vid Oranienbaum och kunde räkna kanonerna och battalionerna och se hvar de hade sina bivuakhyttor han sade: »Så länge vi höllo oss i skogen bergade vi oss bra, men så skulle vi undersöka ställningen ännu nogare och blefvo upptäckta, vi skiljdes åt och nu började det en jagt, jag kom in i skogen, men istället för att fly åt våra trupper red jag åt motsatt håll inåt landet, det gjorde att de ej sökte mig i den directionen, jag dröjde länge så att de förmodade att jag lyckats att komma hem, sluteligen måste jag taga ett raskt parti ty mellan vedett kedjan — måste jag, jag såg 2:ne vedetter bra nog åtskiljda, nu satte jag till allt hvad hästen kunde springa, der skreks som ugglor klivitt (qui vive) och det sköts till höger och venster, jag hörde kulorna hvina kring öronen, men Gudskelof nu är jag här helskinnad, men hvar äro karlarne? Det vete Gud om de äro fångna eller skjutna det sednare är troligast, ty känner jag dem rätt så äro de ej lätt fångade; — jag var ledsen ty det var mina bästa karlar i esquadronen. Mot aftonen fingo vi Ordres att draga oss tillbaka efter att hafva varit i affair, striden lycktades utan stor man spillan å vår sida men då vi gingo öfver fältet låg der allt många döda fiender, Wi marscherade hem igen i det herrligaste månsken jag glömmmer ej hvad Sandeberg och jag funno det vackert, vi hade ungefär en mil att marschera, jag önskade att det hade varit tid att afrita några vuer på denna vägen, isynnerhet på en af broarne, der var vattenfall och en mängd af välbyggda qvarnar Det var godt att komma hem och få ligga i en säng, hvilket jag en längre tid ej fått njuta af, äfven var det

godt att nu som ofta i Tyskland brukas, att de hade en dunbädd istället för täcke; på aftonen frös jag allt litet i min tunna kostym. — andra morgonen då dagrapporten inlemnades, såg jag att mina båda äfventyrare åter kommit om natten. — Låt dem komma till mig, jag vill sjelf höra deras reträtt, — den var rätt rolig men för vidlyftig att beskrifva, djerfva hade de nog varit och många skott efter sig hade de fått, de hade draget sig långt ned åt höger för att undgå sina förföljare men der mötte de Mulda floden som är bred och djup, ungefär som Helge ån, öfver den måste de för att komma till Dessau, men de hade dageligen vid Wartelau sett Kosacker med sina hästar simma öfver den breda Elben på så sätt — att de läto hästen simma öfver och sjelfve höllo de sig fast uti svansen och följde med så, och de vågade sig på att försöka på samma sätt, när de lyckligt kommit öfver till rätta stranden, hade de lätt att i mån-skenet återfinna Dessau och tackade nu Gud att de åter kommit hem utan att blifva — blesserade. — Jag var också bra glad att hafva dem hemma lyckligt och väl; emedlertid hade ej natten gifvit oss den hvila som jag hoppades på, jemna Ordres kommo, troupperna måste stå under gevär, kanonerna voro placerade på gatorna och trossen gick om natten tillbaka öfver Elben. jag funderade så att hufvudet höll på att spricka, hvad orsaken kunde vara då jag några timmar förut sett huru fienden fick dugtigt med stryk och häftigt retirerade utan all ordning; på morgonen ställdes vårt Regemente upp på en gata, förmodligen att börja nya attaque, tänkte jag, — Nej! tvärtom utan att vara det minsta förföljda lämnade vi denna lilla söta stad, och våra goda kvarter, der folket gjorde sig ett riktigt nöje att undfägnas Svenskarne. Hvilken Soldat man velat fråga, hade gerna uppoffrat det yttersta för att bibehålla den, så var allmänna tonen, men förmodligen var det det rätta, och kanske att ett större

mål vanns dermed; jag hade dagen förut lämnat efter mig Fischerström med 40 man till fältvagt, dem fick jag ej med, då vi nu

den 27:de samlades straxt ofvanför Elbebyrigan, hela Cavallerie Devisionen tillika med 1:a Devisionen; om aftonen fick vårt Regemente återgå till Wartelau, utom 2:nne esquadroner och min fältvagt som ännu voro kvar på andra sidan Elben, de återkommo

den 28:de om aftonen med helsningar från Dessau, Öfverste Björnstjerna med en liten Corps skulle söka återtaga (eller göra min deraf) vår position, han visade mycken bravour, Löjtnant A. Fischerström uthärdade en timmas eld i staden. Då våra trupper ryckte in, emottogos de med hurrarop af innevånarne hvilka togo blesserade af de våra in i husen och förbundo dem, de gånge flere bandager under elden; en vacker flicka räckte ut en boutelj — med vin genom fönstret till en af våra blesserade, och i samma ögonblick kom en fransk kula och slet af armen; Det var ett olika uppförande mot blesserade, än hvad jag såg dagen förut; bland alla dessa olyckliga som lågo kringströdda i skogen, såg jag, på ett litet afstånd, en Fransos vrida sig som en mask en kossack hade klädt af honom och roade sig att, sittande på sin häst med sin pik gifva honom flera små lindriga blessurer och tycktes glädas af att se denna stackaren pinas, en af mina Under Officerare hastade dit för att frälsa honom, men herr Kossacken hade ej lust att invänta hans ankomst, jag såg Kossackerna den dagen sticka flere blesserade som lågo på marken; men blef deremot ganska glad att se en af mina husarer efter affairen stiga af sin häst och istället lyfta upp en blesserad Fransos på den för att transportera honom till närmaste by. —

den 29:de om morgonen kom vårt regemente på fältvakt, det var affär hela morgonen och Skaraborgs Reg: te förlorade flere hundra man. — General Sandels med sin

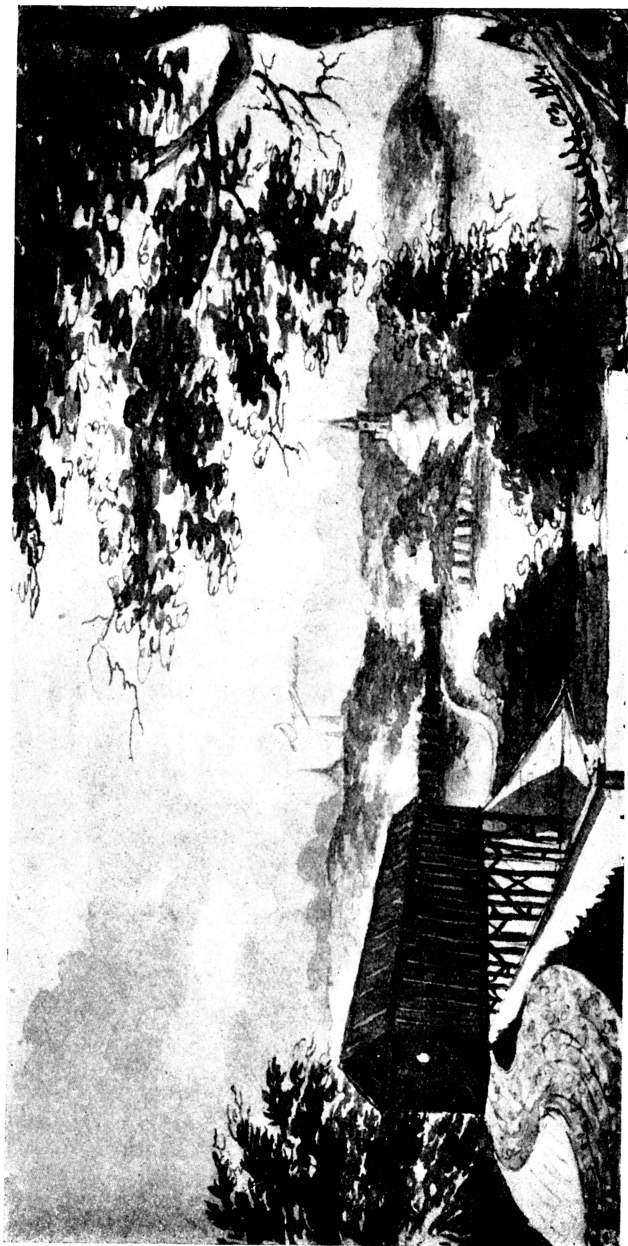
1:a Devison hade vagten, Fransoserna voro bra när-gångna, ända utmed skogsbrynet som synes på de båda teckningarne på sidan 139 tätt framför werken. — Löjtnant Silfversköld med en sqvadron och jag med min fingo fältvagterna och voro placerade under Chausséen fältverken Generalen commenderade ut en under-Officer med patrull för att recognoscera så långt de vågade det mot skogen hvilket gick bra och framför allt lyckligt så att ej enda blef blesserad ehuru fransoserna sköto för-tvifladt och de voro på half muskött håll, efter en stund fick jag åter samma ledsamma commission, detta repeterades flere gånger, men vi hade alltjemt samma goda tur. — Smålands Dragoner gjorde dagen förut en dylik Recognos-cering och af 4 man blefvo 3 blesserade. —

Wid dessa verk var deras punct att attaquera för att tränga fram till bryggan och bränna den, men jag lofvar att det skall kosta ty verken äro bastanta. På stora vägen från Dessau är det ej gerna möjligt, der är det allt för svåra defileer öfver alla broarne, och framför den första är starka verk anlagde; de sköna dubbla alleerna, af magni-fika fruktträd som jag beundrade ett par dagar förut voro nu nedhuggna. — Wid den 2:dra broen öfver Mulda-floden, och som är öfvertäckt, blef Sandeberg detacherad med 30 man under Öfverste Adlercreutz befäl som med sitt regemente låg der på fältvagt; broen var rifven på 3 plankor när, så att der var rätt svårt att rida. —

Den 30:de. Om aftonen fingo vi återgå till War-telau och blefvo stilla der till

Den 2:a Oktober. Då Regimentet kom på fält-vagt och hade en gement kall natt.

Den 3:dje marscherade hela Arméen till Dessau der vi emottogos med hurra rop. Arméen uppställdes på andra sidan staden och vårt regemente marscherade om aftonen till byen Lingenau, hvilken ligger midt uti en

2:a broen öfver Muldafloeden.

tjock skog men det värsta var att der fanns nästan ingenting att äta. —

den 5:te gingo vi till Turland en by ej långt ifrån den förra. —

den 7:de gingo vi till Risdorph

den 10:de Bröt arméen upp och Cavalleri divisionen marcherade mot staden Gröbsig; aftonen var då redan börjad och vi marscherade uti ett charmante månsken, kommo om natten till staden Lobegun som ligger i slutningen af Pettersberget, gatorna voro så branta att det måste vara svårt att kunna komma fram med åkdon der, det var en curiös stad, de flesta husen voro utan dörrar ingången måste vara bakifrån. Kring staden är fullt af stenkolsverk. Wårt Regemente gick vidare, nästan ända upp till spetsen af berget, der det låg ett gammalt slott som hette Grosig; vägen dit var vacker, genom en stor skog och branta bergsklippor; i Grosig inbillade jag mig att se ett gammalt Riddareslott det hade ett ofanteligt högt torn. Man såg ifrån rummen öfver skogstopparne det vackra landet utbreda sig derunder. —

Aldra öfverst på toppen af Pettersberget låg ett kloster och en mycket stor ruin jag gladde mig åt att följande dagen få rita der, men — istället, då jag väl lagt mig emellan lakan (det var den första gången jag det fått göra sedan jag lemnade Potsdam) fick jag ej jouera af detta mera än en quart förr än ordres kom att vi ögonblickligen skulle bryta upp, ingenting under hela campagnen har så kostat på mig som att gå från detta kvarter snart började det att dagas och uti Gröbsig stötte Caval-leridevisionen tillsammans och om aftonen sammanstötte Svenska Arméen utanför Bernburg. — Denna stad är temligt stor och bra byggd, och Saal floden embellerar den mycket, broen deröfver innuti staden är vacker såväl som utsigten derifrån. —

En vacker småskog sträcker sig ned till stränderna

och flere holmar ligga vid ständerne; på aftonen var det en horribel orkan med regn, vi följde Magdeburgervägen till ett — Hoff — (något på Leben) vid en ström full af små vattenfall, qvarnar, holmar parque etc. — men — om det än varit aldrig så vackert hade jag prefererat att få komma under tak; 3 esqvadroner måste på alla de broarne vända om och gå till Hom-Erxleben. 1:ste sqvadronen som hade vägvisaren kom hastigt undan, så att då Gyllenkrook och jag med våra sqvadroner kommit utom defiléen voro vi i mörkret af med den föregående vi måste spatsera framåt på vinst och förlust, men händelsen gjorde att vi hittade rätt, sedan patrullerades genast på alla vägar ty vi voro de yttersta och fienden tätt bredvid oss. —

den 12:te roade vi oss med att åse en lärkjagt, huru medelst ett streck foglarne jagades in uti nätet. — Recognoscerings Ordres jagade dock oss snart hem igen, ehuru sanningen att säga. det var mera frestande att få pröfva jagt lyckan då man såg en nästan otrolig mängd med vildt, vi räknade på ett ställe 20 harar på en gång.

den 13:de Fingo vi ordres att marschera. Fransoserna gjorde mine af att attackera, arméen var hela förmiddagen uppställd en ordres de bataille framför Bernburg åt Magdeburgska sidan, på eftermiddagen marscherade vi mot trakten af Aken, der vi bivouaquerade under ett högst gement väder, jag med min esquadron hade dertill den oturen att få vår plats uti ett kärr så att vi dertill blefvo genomvåta. —

den 14:de Gingo vi närmare Dessauska sidan, hela natten var det jemna fältvakter och patrulleringar allt under orkaner och hagelskurar dertill aldeles kol mörkt; kl. 1 på natten —

den 15:de bröto vi upp och gingo nu mot Coten genom denna stad och ända fram mot Halle vi fingo nu

gå in uti en by uti denna mycket couperade trakt, det var riktigt en ögonfägnad att få lite ombyte af natur. —

Den 16:de gingo vi till Klepsigs by emellan Halle och Landsberg. — Det såg aldeles förfärligt ut der, Byen var så utplundrad när vi kommo dit, att der fanns platt intet att få — Wi sågo framför oss Elden af kanon skotten, det var General Blüchers armécorps som var i affär. —

Den 17:de möttes alla cavalleri Regimenten vid Landsberg, och marscherade till det fält der affairen varit dagen förut 1½ mil från Leipsig, der stadnade vi hela dagen; — fältet efter en Batalj är alltid ohyggligt, ehuru ett godt tecken att man kan stadna der, ett stycke framför oss var det ånyo affär dock så långt bort att ingen kula kunde nå oss, der vi stodo uppstälde. Om aftonen drogo vi oss in uti byen Heium. denna by var lika fattig på lifsmedel som den vi lemnat men det var dock godt för oss, som hoppackade 15 à 16 personer fingo tak öfver hufvudet i en liten stuga. Det är mycket olyckligt för det land inom hvars gränser kriget föres. Saxen är dock ett godt land, hvilket kan bevisas deraf att den bonden i hvars stuga jag och mina kamrater krupet in, var så utplundrad att han som vi, ej egde något att äta, bröd, hästar, boskap, säd, till och med hans kläder allt var borta och ändock sade han mig att om 3 år i fred, så hade jorden gifvit honom så mycket att han åter kunde vara förmögen. —

Den 18:de om morgonen blef jag glad att se våra trossvagnar komma, jag hade der ett ankare brännvin, så att jag och squadronen kunde få oss en sup och dertill en buss tobak i stället för brännvinsbröd, men — just då jag skyndade dit för att slå upp ankaret blåstes det till häst, och vi måste istället straxt marschera. — Våra fram och återmarscher hvilka vi så ofta tyckte att voro onödiga voro troligen just det som förvillade Napoleon i sina planer att komma till Berlin. Carl Johan sparade många menniskolif

genom sina kloka manövrar och vann många segrar genom sina beräkningar, han glömde ej heller att tänka på truppens välbefinnande, så t. ex. när arméen marscherade till slaget vid Dennevitze, hade han reda på att fransoserna igenfyllt så många brunnar de kommo åt, så att det var vattenbrist, derför innehöll en punkt i General Ordern af den 5:te Sept. att: truppen skall fylla sina fältflaskor med vatten. — Så obetydlig denna ordres punkt än föreföll oss, blefvo vi mycket tacksamma för den ty att törsta är värre än att hungra; —

Nu marscherade vi emedlertid framåt och gingo öfver det för oss så märkvärdiga fältet Breitenfeld der slaget stod 1631. vi gingo öfver vadet vid Plausig och formerade oss bakom Rysska arméen. Elden var den dagen som en trumhvirvel; i början hade vi det nöjet att stå på en höjd hvarifrån vi sågo denna superba lefvande tableau; När Carl Johan ordnat uppställningen, red han fram der kulregnet var som aldra skarpast helt lugn satt han der för att obeservera fiendens rörelser, Svenska arméen likasom en del af den ryska stodo i reserven, och ur skott-håll, icke desto mindre fick jag en husarhäst skjuten. Gudvet hvarifrån den kulan kom, i krig är man ingens säker för skott så att det lönar ej mödan att hålla sig undan, nog hade det varit roligt att få vara lite mera värksam i striden, emedlertid hade vi lyckan att få se dagens vexlande öden. — Om natten voro vi formerade bredvid de Österrikiska Blankensteiner husarerna. bakom byen Punsdorff; der låg en charmant vacker byggnad, Ryssarne satte eld på detta sköna ställe, de eldade på golfvet i andra våningen till dess att allt stod i ljusan låga, sedan hade de ett besvär att sätta eld på hela byen, den natten syntes en 8 à 9 eldsvådor. — Men hvad som var vackert att se, det var de 1000 bivuak eldarne. —

Den 19:de omkring kl. 6 började elden ganska häftigt och den dagen var den häftigaste striden; det

värsta under dessa par dagar var att vi verkligen fingo svälta, jag har aldrig hvarken förr eller sednare känt mig så hungrig, ty det var ej att tänka på att få vår tross, der vi hade ett litet matförråd. — En husar vid min squadron — (Ströbeck) som jag i fredstid alltid hade till min betjent och behandlade nästan mera som en vän än som en tjenare, kom till mig och bad att få tala enskildt med mig, hemligheten var att han lyckats att komma öfver ett Sillhufvud som han ville gifva mig, jag nästan slukade det, och jag kan ej neka till att jag tänkte på huru ofta förut jag ätit sill och naturligtvis ratat hufvudet — nu slukade jag det med begärlighet, på aftonen blef vår Bivuak straxt bredvid Leipsigs murar. —

Den 20:de fick jag riktigt bese alla grymheterna i staden, det står ej till att med penna beskrifva detta, der var en sådan trängsel att man red öfver lik, och det var svårt på många ställen att akta sig att ej hästen skulle trampa på arm- och ben lösa människor, somliga kröpo till döda hästar och åto sig in ända till benen, det var för otäckt att se huru blodet rann om munnen på dem; jag gick förbi en kyrka hvars dörr stod öppen, jag tittade in men drog mig rysande tillbaka då jag ändå ej kunde gifva någon hjälp, hela kyrkan var på golvet och i bänkar ja äfven i koret betäckt med döda och blesserade människor om hvartannat de fleste utan kläder, isynnerhet voro skjortor och stöflar borttagne, så var äfven förhållandet med dem som lågo på gatorna, der låg en död officer som hade en liten tobakspipa i handen, pipan hade flere röda och gula stenar som voro rätt vackra, det förvånade mig att den ej ännu var borttagen, jag tog den som ett minne, det var det enda jag tillegnade mig, men hade ej jag, så hade någon annan taget den; — — Om qvällen fingo Eklund, Tage Thott Gyllenkrook och jag rida in till staden på qvällen för att försöka att skaffa oss litet mat, mörkt var det men vi skaffade oss anvisning på ett värdshus, våra ordonnanser höllo våra

hästar och vi hastade att komma in, salen var uppfylld af Officerare af alla nationer, wi begärde mat, men då skrattade värden: »finns ej». Gif oss då litet bröd — »finns inte» — men vill ni hafva Champagne eller annat vin så står det till Eder tjenst, till hvilken nation hören I, mina Herrar?» — »Wi äro Svenskar.» — »Swenskar! Herre Gud! vet ni hvar ni äro! detta värdshus hetter Die Drei Kronen, på skylten ser man Svenske Wapnet de tre kronorne och detta namn har värdshuset haft, allt sedan den store Gustaf Adolfs dagar.» — Wärden var nu angelägen om att traktera oss swenskar, men han hade endast vin, och vi voro jemmerligt hungriga vi längtade efter föda, så att vi förenade oss med salig Harald på Vinö, då han sade:

Att hafva buken till sin Gud
Förbjudes väl i lagen,
Men himlen vet att detta bud
Ej lämpas kan för magen.

Wi gåfvo oss af i det kolsvarta mörkret för att söka oss fram till våra bivuaker wi kommo på en hög vall som vi redo uppför, Gyllenkrook hade min Elja, på en gång hörde vi hans röst långt under oss, han ropade ett dundrande: Stanna, agta Er! här är en djup graf, hade ej hästen varit så vig att stå på sina fötter hade detta varit min sista färd. — — Han hade kommit upp för en redutt och kommit från bröst värnet ned i grafven, vi fingo nu göra en lång omväg och sedan ropa på hvarann att ej blifva åtskiljda, sluteligen fingo vi se de hundratals bivuak eldarne, och letade oss rätt till de våra. —

Man blifver sluteligen härdad af att se så mycket ohyggligheter. —

den 22:a bröto vi upp ifrån bivuaken vi sågo alltjemt många döda vid vägen. — Jag blef kommenterad att med min sqvadron proviantera för Reg: tet, red

om aftonen och kom till en stor by i hvars slut låg ett gammalt slott, jag hade en stor svårighet att stilla min nyfikenhet hvad namn det hade alla innevånare hade rymt och byen var utplundrad; alla byråar och skåp voro öppna vi gingo igenom alla rummen i slottet — utan att finna någont, men uti en stor salong hängde Carl den XII:s porträtt, jag undrade huru den hedersmannen kommit dit, under porträttet satt en glasbit infattad i ram, jag torkade den ren, hvad der stod skrifvit har jag redan glömt, så att jag ej kan återgifva det ordagrannt, men meningen var: Adieu Altranstadt, jag längtar att komma till andra orter. — Carl.

Jag tänkte att taga denna glasbit som ett minne, men tänkte den har dock sitt mesta värde just här, på Altranstadt. —

Sedan vi uti några byar taget emot ungefär 30 kreatur kommo vi till en by der det inte fanns ett enda kreatur, vi äro aldeles ruinerade: klagade de och qvinnorna greto och jemrade sig, nå! det täcka könet bör man ju alltid, om möjligt är, göra till nöjes så att naturligtvis skänkte vi dem 4 kor, och ett par får, och voro de deröfver mycket tacksamma. På natten hittade jag rätt på regementet i byen Vallendorf, men som jag var en ovan Fäherde hade jag rasande svårt att få mina kräk med mig. —

Den 23:dje passerade vi Merseburg, det är ett underligt läge på denna stad, på en mycket hög mur invid Saal floden var uppbyggt ett slott, vi gingo till byen Langen Eismack.

Den 24:de Marscherade vi till byen Botterdorf, vägen dit var mycket vacker genom skogar och höga backar kommo vi ned uti den vackra djupa dalen der byen var belägen. —

Den 25:te marscherade vi utmed strömmen Unstruth uti samma del — det är denna Tyringe dal som La Fontaine uti sina vackra målningar beskriver, vi gingo förbi ett

gammalt slott som hette Wendelstein, det har — varit en fästning hvilken nu är ruinerad, der var branta klippor som gingo rakt ner i strömmen, der fanns ett stort stuteri, men Ryssarne hade taget bort alla hästarne. Under natten voro vi i byen Wolmerstadt. —

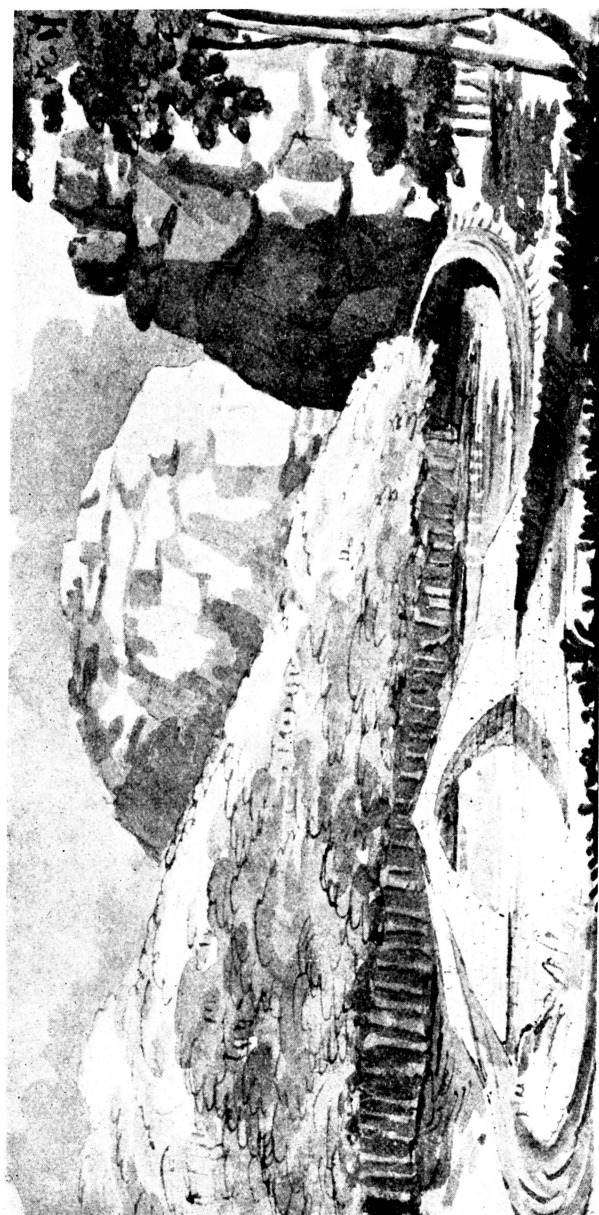
Den 26:te gingo vi genom den lilla staden Wike, genom Artern och Frankenhause till Bentleben. — Sande-berg och jag bodde på »Hoffet» der var en charmant trädgård med orangeri. —

Den 27:de lemnade vi denna vackra dal men kommo snart i andra vackra dalgångar, vi hade dock bra höga backar att passera, uppe på höjderna hade man många vackra vüer. — Jag beklagar Artilleriet som skulle färdas samma väg; redan i den första håliga uppførsbacken såg man sköna kanonhästar ligga ikull. — Wi sågo — Sondershausen inunder oss, der var ett skönt slott och stora orangerier — men sjelfva staden var obetydlig, hög-qvarteret var der; vägen derifrån var bergig men dessa berg voro bevuxna med Bokskogar; en Stor Djurgård var der inhägnad, bäst vi redo sågo vi helt nära oss 3 stora gamla vildsvin, Horn Gyllenkrook Bennet och jag attackerade dem med dragna sablar, de voro just ej mycket rädda af sig, också var Gyllenkrook nära att råka det ena, men marken blef allt mera oländig och vi öfvergåfvo jagten. — Wi begåfvo oss nu till byen Wiedermuth. —

den 28:de. Wi samlades vid staden Körner efter en lång väntan fingo vi ändteligen gå till byen Ober Mehler, der vi fingo oss ett skönt kvarter.

den 29:de. Ut i riktig köld marcherade vi nu till Dingelstadt och lågo om natten i Kreutzebra der vi bevistade den första Katolska gudstjenst. —

den 30:de gingo vi genom Heiligenstadt derifrån hade vi en sådan utmärkt vacker väg att man nästan vid hvar 100:de alen önskade att få stanna för att rita af de hänförande vüer vi sågo, men tiden är knapp då man marche-

En vue tagen på vägen emellan Heiligenstatt och Hohen-Gandern.

rar, så att det blef i hast, med min snabba häst hann jag dock att göra små raster och taga igen förlorad tid, den natten lägo vi uti Hohen Gandern.

den 31:ste hade vi rasteday, om eftermiddagen redo Gyllenkrook Sandeberg och jag öfver kärr berg och backar upp på det högsta berget der i trakten; deruppe aldra öfverst lag en stor Ruin, man kunde se att det fordom varit ett mäktigt slott, det hette Hahnstein och höjden der det låg dominerade fullständigt hela trakten, vi gingo upp i det ena tornet, trapporna voro aldeles oskadade men jag höll på att få svindel så att jag vågade mig ej ända upp. Nu först kan jag göra mig ett begrepp om de gamla spökrömanerna — här tycktes allt tala om förgångna tider, man såg djupa trappor som tycktes gå ned i afgrunder m. m.

En liten by låg nästan på spetsen af berget men den klippa hvarpå ruinen låg höjde sig så mycket att kyrktornets spets var i jemnhöjd med början af slottsmurarne, Tilly sköt detta slott i brand. —

Den 1:a November. Marscherade vi till Göttingen, jag ville gärna se mig litet om men tiden var knapp om aftonen gingo vi till byen Ellershausen $\frac{1}{2}$ mil derifrån, det var förargligt att vara blott 3 mil från Cassel och ej kunna komma dit.

den 2:a. Wi trodde att vi nu skulle få hvila med våra utmattade hästar vi fingo marschera tillbaka öfver Göttingen, en bergig högst gemen väg att marshera, men tjugande för ögat vi gingo till byen Vaake hvarest var ett skönt Hoff. —

den 3:dje. En lika orimlig väg så till längd som backar, men hvad den var vacker!! Straxt bredvid den lilla staden Lindau var ett mycket högt beläget Hoff derinunder flöt en liten ström med sina qvarnar och broar och en liten by, — vi gingo sedan genom Nordheim och lägo den natten i Alshausen. —

den 4:de. Vi följde alltjemt bergåsarne till den lilla staden Eismuk, der det var flere saltverk, vidare till Ahlsfelds stad och derifrån i kvarter i Langenholtzen by.

den 5:te. Marscherade vi till Hildesheim det var en gammalmodigt bygd stad. På aftonen var det bal dit Öfverste Lövenstern med sin Ryska Officers Corps och vårt regemente voro budna. Lövenstern var Liffländare till sin börd. Carl Johan sände honom engång med 9 kossack Reg:ten för att taga Napoleon till fånga han utlofvade en belöning af 500,000 Rubel till den afdelning som lyckas dermed. Det sades vara represalier emedan Napoleon skulle hafva gjort ett försök att tillfångataga Carl Johan. — Denne sednare hade fått underrättelse att Napoleon personligen skulle följa efter Oudinots armé som marscherade öfver Baruth för att sedan gå till Berlin, med en betäckning af 2 sqvadroner Cavalleri. Det var en farlig Expedition och någon annan än Lövenstern hade ej kunnat utföra den; han gick långt öfver vägen ifrån Wittenberg ända till Herzberg, men företaget misslyckades emedan han på Macdonalds rapport afgick till Bautzen. — Lövenstern gjorde emellertid för egen del ett stort byte, då han knep bort Marskalk Oudinots bordssilfverr jemte diverse läckerheter och viner som han erhållit från Paris, och hvad som var ännu mera, ett par vagnar lastade med 700,000 francs, hans underbefälhafvare Barnekow fick 100,000 och 100,000 utdelade han till sina kosacker, resten stoppade han i sin egen ficka. —

Lövenstern var tapper och djerf, han var en lårg välväxt karl, vacker och angenäm sällskapsmenniska, han hade också mycket anseende; vi skulle nu som sagdt på bal i Hildesheim, Theatersalen var anordnad till balsal, och vi voro der samlade Ryska Preussiska Svenska och Hanoveranska officerare, stämningen var lifvad alla voro muntra, man tryckte hvarandre med glasen, ingen skillnad var emellan de olika nationerna utan vi voro alla de bästa

Ruin vid Hansteen.

vänner — då mot slutet af soupéen steg en Preussisk Officer fram och uppmanade oss att taga våra fyllda glas med en högtidlig min proponerade han nu en skål för alla Generaler och högste befälhafvare vid Preussiska Ryska och Engelska arméen, men nämnde ej vår Prins eller våra Generaler. —

Detta förargade mig till den grad att jag satte genast mitt glas outdrucket på bordet och satte mig sjelf på stolen, tänkande: »Nu får jag väl en affair med den stolte preusaren, får gå!» — men genast då jag satte mitt glas på bordet, gjorde Lövenstern som var min granne likaledes med sitt glas, och hviskade till mig »det var rätt» — han hade stort anseende och var så allmänt omtyckt, det blef ett litet uppehåll men en annan Preussare hade den takten att med sitt glas i handen säga: Vi fingo ej nyss sluta vår skälmening, man gömmer ofta det bästa till sist och jag höjer mitt glas för ett lyckligt resultat af vår marsch till Holstein och för den tappra kronprinsen Carl Johan, denna öfversopning med hartassen, gjorde visst att skålen dracks — men tigande; Huru det var blef dock stämningen ej så munter som förut, jag kände mig dock hjertligen tacksam emot Lövenstern hvilkens förtjenst, det var att misshälligheten fort blef utjemnad, andra dagen var hela saken glömd och nationerna vänskapligen förenade. — Det förvånar mig att denne tappra Lövenstern som för Devision och alltid segrar ej blifvit General hvilket han väl förtjenade, då det är ett sådant öfverflöd på sådana i den Ryska, Preussiska och Fransyska Arméen — hans underbefälhafvare — Barnekow, som var en riktig vildhjerna och mycket utmärkt sig hade nu blifvit General. —

Wi besågo alla kyrkor m. m. hörde vacker vocal musique, sågo äfven ett par kloster de voro lika alla beskrifningar på sådana, troligen af inbillning tyckte jag att falskheten lyste ur ögonen på de gamla barfota munkarne.

den 9:de marscherade vi till Lafarde

den 10:de till Braunschweig — der vi skulle stanna flere dagar, om qvällen var en stor Fete till åminnelse af Prins Fredrik Wilhelm som på denna dag stupade vid Saalfeldt — den stora kyrkan var svart klädd och i koret var sköna transparanter, Mozarts sorgmusique exequerades af 150 Instrumenter samt herrlige röster, der var isynnerhet en Fru som sjöng öfverdådigt väl. —

Uti Braunschweig roade vi oss hela tiden theater, baler, fester omvexlade, och jag tror att hvem man frågar från den högste till den lägste, hvar hade ni roligast? så svarade alla i Braunschweig. — jag råkade der en svensk som hade varit bokhållare hos Gustaf Hagerman i Ystad och ofta med honom varit hos hans föräldrar på det vackra och trefliga Widtsköfle; då jag nämnde att jag var en son derifrån blefvo vi genast kontanta vänner, och han beredde mig många rätt angenäma stunder, han presenterade mig i flera finare, bildade familjer, och jag blef öfverallt mycket vänligt emottagen. —

En dag sade han mig att en Herre i staden skulle hafva en stor bal på sin Willa som låg utanför densamma, vi gjorde derföre en vesite hos honom och jag blef genast inbjuden till balen der jag var den enda Swenska Officeren. Wärden var mycket treflig och gladlynt samt hade en älskvärd och vacker familj, han tog sin äldsta vackra dotter vid handen och sade, nu anhåller jag att Löjtnanten tar en vals med henne, och för att Ni skola blifva bekanta så skall du Charlotte gifva honom en kyss. — Jag kände mig liksom litet blyg ty en kyss i full societete smakar dock lite af trä — hon deremot var aldeles inte blyg utan gaf mig en så grundlig kyss som om vi varit bekanta i många år, aftonen var högst angenäm jag hade gerna stannat länge der, men ordres måste lydas och den

16:de marscherade vi derifrån till Öhsingen

den 17:de till staden Uelgen

den 18:de till Barnums by.

den 19:de till Lüneburg

den 20:de Gick jag med Sqvadronen till Reppenstedt der jag hade Fältvagt och från mig detacherade till Dackmeisen samt Brockwinkelshoff

den 21:ste och 22:dra voro vi kvar —.

den 23:dje fick jag ordres att gå till Bardowiks by, tillika med Månstorps Sqvadron, der låg 900 man Ryssar och ett ridande batteri förut inqvarterade så att vi hade trångt der.

den 24:de afmarscherade jag till Altenburg der 2 af våra Sqvadroner låg förut, det blef sträng tjenstgöring med fältvagter och patrulleringar ty Fransoserne ligga på andra stranden af Elben

den 25:te Vi kvar, några skott vexlats öfver strömmen

den 26:te Marscherade jag till Lüneburg der högvarteret är; —

den 28:de Gingo vi till Garz

den 29:de Fick jag ordres att med min Sqvadron förena mig med regementet passerade Elben på Ponton bryggan mellan Brakede och Boizenburg och stötte till dem uti Zarendorff på vägen mot Wittenburg. —

den 30:de till Wachau och Karf.

den 1:sta December. marscherades en mycket lång väg mot Möllen, Utanföör staden voro skansar som voro värda att se bättre arbetat kan man ej finna, — deras Bivuakläger som låg der bakom var ej mindre väl gjordt — Hyttor uppbyggda uti hvilka man kunde bo öfver wintern, arrangerade med små spisar; Ganska vackra alléer voro formerade rundt ikring medelst afhuggna granar, oss var det obegripligt att denna starka position så hastigt skulle öfvergifvas. — Om aftonen gingo vi till byen Breitenfeld

den 2:dra bittida om morgonen fick jag Ordres

att med Squadronen uppbryta och attfölja en Batalion Kronobergs Reg:te under General Björnstjernas befäl, för att förrätta en Recognoscering mot Hamburg, men vi stadnade vid Haumfeldt, der vi fingo all nödig upplysning om fienden; Battalionen gick tillbaka och jag blef förlagd i byen Mullerade hvarifran patrullerades flitigt. Jag trodde mig få gå vidare framåt, men istället kom

den 4:de underrättelse att Regimentet marscherat mot Lübeckska sidan och att jag skulle söka mig till dem hvarföre jag den aftonen lade mig i kvarter uti byen Lankau bakom Steiknitzer floden, uti Byen var allt så uppätit att något bröd ej fanns att få. På aftonen hördes en affär och som det tycktes mig helt nära red jag ditåt, men allt var inom kort förbi.

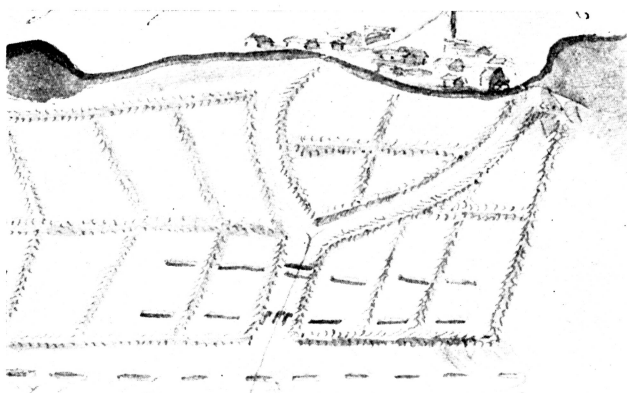
Den 5:te gick jag vidare att söka Regimentet och fick uti en by spaning på att Swenskarne voro i Lübecks trackten I Gynau råkade jag Swenskar hvilka berättade mig att hela arméen stod framför staden och att stormning var ifråga, jag fick brodtom att skynda dit och placerade mig på mitt ställe i Linien. Wi väntade på att få se den tilltänkta stormningen, ty Cavallerie med sporrar och släp sabel kunna ej vara med i ett sådant klättrande; Nu kom ordres att anskaffa stegar, vi gjorde oss lite muntra öfver att ett Cavallerie Reg:te äfven skaffade sig sådana, men det blef ingenting utaf. Danskarne capitulerade och lämnade staden om aftonen. Arméen gjorde sig till godo med penningar och diverse effecter för kommande winter. — Wi bivuakerade om natten uti Falkenhausen, uti ett gement mörker kyla och en så stark bläst att man kunde ej göra upp någon eld, men en Officer af det Engelska Raket batteriet sade: kom med mig så skola Ni få värma Eder, och vid en dyrare eldbrasa har jag väl aldrig värmt mig, ty den bestod af cirka 100 brandrör som ej — kunna släckas af hvarken bläst eller vatten.

den 6:te Roliga ordres för Cavallerie! Kl. $\frac{1}{2}$ 4 på

morgonen skulle vi ut i mörker och halka att förfölja, en liten halt fingo vi göra i Lübeck, och så fortsätta till Byen Dissau hvilken lofvade att blifva ett bland de bästa kvarter vi haft. Gyllenkrook och jag fingo oss en snygg bondstuga, men vi hunno knappt att få in våra saker, hästarne afbetslade och vi vid ett dukat bord tala om huru nöjda vi voro att hafva tak öfver hufvudet under detta regnväder, och en gång få hvila ett par timmar för att blifva litet torra. Men så kom ordres att vi genast skulle bryta upp och marschera; den väg som vi den natten skulle följa var nog en espèce landsväg men förtjenade mera att kallas sjöväg, — Då ej smutsen gick öfver knäna på hästarne så att man ej avancerade fortare än steg för steg, så var det långa sträcker som vi marscherade i vatten, dertill litet fruset till is men ej så mycket att det kunde bära andra natten hade vi då det nöjet att komma fram till byen Stenbek der Smålands Dragoner och Carabinierer lågo. Wi bivuerade på gatan, uti ett rum voro inpackade fullt med Officerare, jag sökte upp Rosenkrantzarne m. fl: som jag ej på lång tid hade rakat. — Med en sup Finkel — tryckte vi hvarandra och sedan fingo vi sofva en timmas tid för att

den 7:de före dagningen söka att göra bekantskap med våra naboar, men på deras hastiga undanmarsch märktes att de voro af en annan tanke. Wi passerade den lilla staden Segeberg och stannade vid den 1:sta broen vid Nündorff hvilken var upprifven, det drog ut en stund innan den hann att återläggas och vi sedan defilera öfver densamma, ett litet stycke längre fram var ännu en bro upprifven detta gjorde att vi ej upphunno Danskarne på slätten, wi upptäckte väl ett wad der man kunde rida öfver, men, blott en man isänder, så att det drog om en bra lång tid innan vi kommo öfver och fram till slätten, säkerligen hade ej många af fienderne kommit undan om möjlighet varit att alla hastigt hunnit att formera sig, men nu var

det blott Mörnerska Hussarerna, Carabiniererna, 2:nne Squadroner Schills hussarer, samt 1 squadron af vårt Regemente som hunno att formera sig innan fienden fick tid att draga sig bakom Bornhöft. Ikring byen voro cirka 14½ 15 större och mindre täppor, afstängda med djupa grafvar och höga vallar, ofvanpå hvilka Pilar, törne och diverse andra taggiga busksorter voro planterade; — dessa hinder hade verkligen varit för stora för en kapplöpning under fredstid med hästar vanda att hoppa öfver hinder, och jag begriper knappt huru vi med squadronen kom öfver

Schills
hussarer

Sk. hus.

Carabi-
niererMörnerska
hussarerna

dem, men vi voro ifriga och kriget lifvar så att man skyr ej något ingen enda häst föll i de djupa grafvarne och alla kommo vi öfver bakom dessa vallar var fienden formrad och på vägen från byen voro kanonerna placerade, de trodde naturligtvis att cavalleri omöjligt kunde angripa dem der. Mörnerska hussarerna trodde att flere trupper skulle komma, min squadron var sedan den första som kom öfver vadet, jag satte af i stark fart och satte mig på den venstra flygeln af Mörnerske Hussarerna. Danskarne läto kanonerna öppna elden jag fick blott en man

skjuten af en kanonkula, underligt att jag ej blef träffad af densamma, ty det var midtelmannen, som satt aldeles bakom mig, hvilken blef skjuten, när vi nu under starka hurrarop satte i carrier öfver de svåra vallarne och attaque-rade, sköto de väl men hade ej rigtat utan alla kulorna pepo öfver våra hufvuden och Danskarne flydde till Byen och sedan vidare, ur minnet vill jag göra ett utkast på ett ungefär.

Orsaken till att ingen sqvadron af Skånska husarerna mera än min kom med i affären var att jag vadade först öfver, efter mig kom Palms sqvadron hvilken hade Ordres att gå till Wenster för att sätta sig under General Walmodens befäl, nu var det adjutanten, Iacob Bennets fel, han hade Ordres att stanna vid vadet och leda de andra sqvadronerna till Bornhöft, men när han hörde kanonerna smälla, red han ifrån vadet för att få vara med vid affären, och när den ena sqvadronen efter den andra kommo öfver vadet, sågo de hästrampen af Palms sqvadron som gått en slags landsväg hvaremot den väg som vi följt var helt smal. — Troligt är att Danskarne, när de sågo detta Cavallerie lugnt rida åt venster, ansågo att meningen var att falla dem i ryggen, och som de redo i file trodde de kanske att styrkan var större än den i verkligheten var, allt nog de drogo sig tillbaka med all önskelig skyndsamhet. Om aftonen var vårt Regemente på fältvagt och vi togo vårt kvarter uti byen. —

den 8:de Gick Jag förut med min Sqvadron och utgjorde Avant garde. Wi stadnade alla öfver natten i Postfelds by, och gingo

den 9:de in uti Kiel hvilken danskarne på morgonen hade utrymt. — Det blef min lott att om natten såsom Piquet bivakera på torget, men det var just ej så oangenämt wi råkade en Svensk köpman hvilken bjöd oss in på ett wärdshus, det var tätt bredvid och der arrangerade han Soupée för oss, några bouteljer Cham-

pagne smakar bättre då man kommer från en bivuak än annars på ett supkalas. —

den 10:de förnyades bekantskapen, både truppen och hästarne voro starkt fatiguerade fingo nu en välbehörlig hvila. Staden är småstädt, ungefär i storlek som Helsingöhr — hvad som förtjenar att anmärkas är sjukhuset, hvilket var inrättat med all möjlig soinn, stadens läge utmed sjökanten är också vacker, vid stranden var vackra promenader. — Det var mig ett stort nöje att min värd, hvilken förfärligt var en gammal rik och snål Gubbe, hade lagt sin mästa förmögenhet uti målningar, han hade emellan 6 och 700 deribland en hel del voro både vackra och dyrbara. —

den 13:de bröto vi upp och marscherade en vacker väg till Echernförde. —

den 14:de fingo 2:ne sqvadroner ordres att förrätta en recognoscering till de fiendliga förposterna hvilka träffades utanför Schleswig. — Det var jag och Silfversköld hvilka voro under Stjerncronas Commando under vägen var det gement kallt och snöade; en kosack kom till oss då vi hade en stunds rast, han såg att vi frös och voro hungriga, han nickade vänligt och skyndade att rida sin väg men efter en stund kom han tillbaka och hade med sig en liten kutting full med brännvin, bröd smör och Ost som han lämnade oss med sin lilla kausjupiska skaffa de sig alltid hvad de vilja hafva det är kosackernas språkrör. —

Med Trumpetaren gaf sedan Stjerncrona signal att vi kommo som parlementärer till staden — En underofficer och 4 Jutska dragoner kommo nu för att escortera honom som hade mig med sig, — under vägen hviskade Stjerncrona till mig, nu skola vi rida skarpt så får vi se huru Jutarne hafva sadlat eller taga vara på sina lösa effecter, och vi skrattade i tysthet, ty än tappade den ena en filt som låg under sadeln, en annan en skopung, en för-

Eckernförde.

lorade en tornist m. m. så att när vi kommo fram till slottet Gottorff der den gamle Landtgrefven af Hessen bodde, voro de ganska medtagne. — Wi blefvo af Landtgrefven emottagne med all möjlig artighet, men han såg mycket bekymrad ut; om aftonen återkommo vi till Eckernförde. —

den 15:de fick jag ordres att med squadronen afgå till Altenhoff som låg $\frac{1}{2}$ mil derifrån, der bodde hans Excellece Grefve Rewentlow, der var äfven hans svågrar Grefvarne Bernsdorff med deras familjer och en Fröken Rantzau. Jag sjuknade der på sjelfva julaftonen uti en mycket svår nerffeber, Juldagen på morgonen funno de mig liggande vanmäktig på golfet i mitt rum jag lades i min säng och från den dagen låg jag i 15 dygn utan att smaka någon föda, med en pensel ströko de soppa på mina läppar och öppnade munnen på mig men jag var denna tid nästan ovetande om hvad som passerade och de skötte mig som ett dött ting hvilket jag i det närmaste var, sluteligen på den 14:de dagen tycktes mitt medvetande vakna på samma gång som mina lemmar voro ännu mera om jag så må säga liflösa, jag hörde dem säga, han är död jag ville med handen kraffsa på täcket för att tillkännagifva att jag lefde, men omöjligt jag kunde ej röra ett finger en gång, ehuru jag hade så mycket medvetande att jag var ängslig att de skulle begrafva mig hvarom jag hörde att de talade; Jag tillbringade några qvalfulla timmar huru länge vet jag ej, men somnade och drömde att Swenskarne belägrade Oudinot i Hamburg och att Hamburg skulle stormas jag ville vara den första på wallarne och rusade upp men föll naturligtvis genast ikull detta ovanliga buller ifrån mitt rum hördes genast och de buro mig åter i sängen. — Grefvens läkare, en Engelsman, var känd som en utmärkt Doktor, han fick ej lemna Altenhoff förr än jag var utan fara för lifvet, när han nu fick se mig blef han glad och förkunnade: nu skola vi få honom till karl igen, jag fick sedan se mig i en spegel och

kände knappast igen mig så mager som jag var; ben och armar voro som på ett skelett med ett fladdrande skinn som hängde deröfver. Doktorn ordinnerade nu en medecine hvaraf blott en droppe om dagen skulle tagas, jag kan ej beskrifva hvilken känsla den droppen gjorde, jag tyckte att hela kroppen lifvades deraf, nu började hungern att inställa sig, men den fick endast helt långsamt tillfredställas, mycket morötter fick jag äta, legymer och helt litet kött att börja med, jag var för matt att lämna sängen, men tiden blef ej lång för mig, ty, den artige Excellensen satt och läste högt för mig några timmar hvarje dag, och hans stora bibliothek innehöll en mängd interessenta böcker och hans snälla unga söner sutto äfven ofta hos mig, de voro 3:ne Eugenius, Ludvig och Fritz, en dotter Adelgunda ungefär 6 år hade han också. —

Exellencen är en mycket älskvärd man, han är uppfödd i Frankrike och har derföre den lätta Franska tournuren, han har varit minister i Stockholm under Gustaf den 3:djes tid, han hade många interessenta historier att berätta från den tiden men så har jag också kunnat delgifva honom en hel del som han ej kände till, han tycker mycket om Gustaf III och påstår att han gjorde fullkomligt rätt då han arresterade Riksdagsmännen, som han sjelf varit i Paris under den hemska revolutionen, så vet han hvad en sådan vill säga. — Han tyckte för öfrigt mycket om Swerge och dess folk, både hans kammartjenare och hans kock voro Swenskar, sedan sin Stockholmstid hade han qvar sin släda en så kallad ruck Min husar Ekdahl hvilken skötte mina hästar, liksom han gjorde det i fredstid före krigets utbrott har blifvit en stor favorit hos Grefven. Kronprinsen har visserligen lämnat honom en Pommersk Häst Jägare till Sauve Garde, men det är alltid Ekdahl som skall följa honom bort, och han har nycklarne till Magasinet för att utlemna fourage till Grefvens och till mine 5 hästar, han är alltid den som skall rusta ung-

hästarne och Grefven passar på att gifva honom riklige drickspengar;

En dag under min härvaro gjorde han grefven en stor tjänst: Grefven kom in till mig blek och uppskrämd och sade: En Officer och några och 20 Ryttare af Hanseatiska Corpsen har kommit hit och Offic: kom inrusande till mig och fordrade att jag skulle genast lewerera 100 alnar kläde som han fått befallning att uttaga här, jag svarade honom, att som jag ej var köpman ägde jag ej något kläde att lemna; nåväl lös dessa 100 aln. med penningar, så skall jag ej göra vidare påstående. — Jag sade bed Officeren komma till mig så tror jag ej att det skall blifva fråga om hvarken kläde eller penningar; nej det ville han aldeles inte och jag var ännu för svag att kunna söka upp honom Jag kände förut till den hanseatiska legionen, de voro kände som ett Röfvare pack, och en skräck för de fredliga inbyggarna. — Ekdal kom in till mig och var helt bister: »Nu är det för galet Hanseaterna äro som vildar, pankakerna spika de på väggarne och kaffet är ej gott nog, nu hafva de brutit sig in i Grefvens vinkällare då de ej orka att dricka mer, tappa de troligen ut resten på Golfvet, men får jag lof så skall jag allt göra rent hus. — Kan du ej få Officeren och hästjägaren att hålla styr på krabaterna?» — »Officeraren vågar ej att säga ett ord till dem, och den Pommerska hästjägaren är rädd för dem» — »Nå gör som du vill men akta dig.» —

Sedan fick Ekdal rapportera huru det gått. — Han klädde sig i full uniform som när man går mot fienden, drog sin sabel och hade en pistol i andra handen, han tog en arg mine på sig slog upp dörren och höjde sabeln, tyskarne voro halfrusiga och ropade Swedische Kamerad kam und Drinke, Ekdal kunde ej Tyska men skrek wildt Schwedische Kronprinz heraus, han högg blindt till höger och wenster, somliga fingo sig allt några skrämer, men derigenom att de så hastigt blefvo uppskrämda hunno

de väl ej att tänka på huru många de voro emot Ekdal, nu flydde de hals öfver huvud och han klatschade på dem med flatsidan af sabeln, och de ej allenast flydde ur källaren utan de kastade sig på sina hästar och åtföljda af sin officer togo de till reträtten så fort de kunde. Jag antager att då de sågo Ekdal i full uniform, inbillade de sig att en sqvadron kommit, och som de hade begått många illgerningar, fruktade de nog att blifva arresterade om de anträffades. —

Här vill jag nämna att Sandeberg redan förut afmarscherat med sqvadronen, Han gick den dagen då de trodde att jag var död, han ville att jag skulle begravas genast för att kunna komma i ro med melitairisk honneur; jag var allt glad att slippa den honeuren men till min stora förargelse fick jag nu af Ekdal höra att de, till tack för att jag blef så väl behandlad, togo 6 trosshästar ur Excellensens stall, och naturligtvis af de bästa som fanns i krig är man oförskämd och huru ledsen jag än häröfver känner mig kan jag ingenting göra. —

Jag var bra glad när jag fick stiga upp, jag hade gjort flere försök men benen ville ej bära mig så att jag måste hafva tålmod de unge glade gossarne sutto ofta hos mig och fördrefvo tiden med sitt glade prat, deras informator som följde dem var en högst interessente och vänlig menniska. Efter en fyra veckor kunde jag med en käpp lista mig ikring i rummet, de fragade mig om jag ej ville försöka att komma in i salongen att taga mig en kopp the och lite mat med de andra med kammartjenarens hjälp kom jag riktigt in dit till den dervarande societeten. Den älskwärda Grefvinnan tog mycket vänskapligt emot mig, men förvåne sig öfver mitt utseende och sade flere gånger, »på ett annat ställe skulle det varit mig omöjligt att känna igen honom, på denna tiden har han blifvit så förändrad och mager och håret sedan hvart »har Eder tjocka hårväxt tagit vägen?» — När jag första

gången sedan jag var så nära döden såg mig uti spegeln kände jag knappt igen mig sjelf, jag hade inte ett hårstrå på mitt huvud och det värsta var att i den stränga kölden frös jag om huvudet. — Grefvinnan sade: »detta måste »afhjelpas, hit med papper och sax, vi taga mått af hufvudet »och sända i morgon bittida en express in till Kiel att hämta »en peruk i Cendré, jag vet att der finnas sådana färdiga, vi »släppa ej ifrån oss vår kära gäst innan vi kunna presentera »honom med både hull och hår.» Aldrig glömmar jag den goda Grefvinnans omsorger, hon är som en mor för mig; hon heter Bernsdorff sjelf, hennes begge bröder bor i grannskapet och äro ofta på Altenhoff den äldsta är gift med en Hammarstein syster till min vän Hammarstein Löjtnant vid Mörnerska huzar Reg:tet; ett annat grannskap är Grefve Stolbergs som äfven ofta äro här. — Min helsa och mina krafter ökades för hvarje dag, och Grefvinnans ord har besannats, jag har både fått ett kraftigt hull och hår, det sednare dock köpt; Jag finner mitt vistande här oändligt treffligt, jag känner det som ett riktigt hem, så gör också Ek-dahl, när jag hör någon vagn och frågar honom hvad det är svarar han »det där är Säbyerne som komma hit eller Windebyboarne som resa, vi äro med ett ord som hemma, men nu börjar jag att få så mycket krafter att jag snart kan förena mig med Reg:tet och åter utstå krigets strapatser, sista tiden här har jag gått på skridskor, och varit ute och jagat, här är en sådan massa harar att det är ingen konst att få mycket wildt; äfven har jag gjort widlyftiga promenader för att se Holsteinarnes folklif och deras hem-seder och bostäder; välmågan är här allmän, en Katen Bauer t ex- svarar närmast emot våra torpare, han kan hafva bortåt 30 kor, deras byggnader äro rymliga men i mitt tycke ej treffliga, deras kök är tillsammans med deras fäkreatur höns och fyrfota djur, och sedan hvad det ser farligt ut, — knappt en 6 eller 7 alnar från spiseln ligger halmen och sädeskärfvarne som de tröska

Wärdfolket hafva sin lilla kammare och utanför ligga pigorna, drängarne ligga på ett slags galleri ofvanför kreaturen och dit klättra de upp på stegar. Jag är nu så återställd att jag kan lämna detta gästvänliga ställe, dess älskvärda innevånare skall jag alltid behålla i kärt minne, vi togo ett rörande Farväl och

Den 11:te Mars 1814 gaf jag mig åstad med min lilla caravan bestående af 5 hästar och 2 drängar, vintern var skarp så de skottade vägarne hade 5 alnars höga snöväggar på sidorna, jag begaf mig första dagen till Kiel,

Den 14:de kom jag till Prets, min värd der som var en lärd prest gaf mig många upplysningar om Holsteins historia.

den 15:de till Ploen, det var ett Charmant vackert läge på denna lilla stad isynnerhet blef jag förtjust i slottet som ligger på en höjd och har sjön med sina vackra skogbevuxna stränder framför sig, skada att det ännu var så mycket snö, dock kan jag väl imaginera mig huru vackert här är när allt är grönskande. —

den 16:de kom jag till Lübeck, marschen hit var lång, men vägen vacker, här har jag träffat åtskilliga bekanta af Swenska arméen (mäst sjuklingar) ej underligt att många hafva sjuknat, de falska wintrarne äro farliga för Svenskar, som äro vanda vid ren köld, Jag var på maskerader Spektakler med ett ord Lübeck var rätt roligt, men hvad jag ej tycker om är att kommandanten Öfverste Hallencreutz har bestämdt att så snart någon Officer tillfrisknat och afgår till arméen skall det afsändas så många convalescenter af truppen som finnes — han var angelägen att blifva af med dessa krabater, hvaraf isynnerhet de som tillhörde den värfvade arméen äro ostyriga, men det är ej roligt för en ensam Officer som ej tillhör deras Regemente att hålla reda på dem, jag bad min gamle vän Hallencreutz att slippa detta sällskap, men han

fruktade att då skulle flere komma och begära detsamma, jag som sjuknat så hastigt kunde ju få recidiv, m. m. huru jag talade så slapp jag undan, det är godt, jag känner mig knappt stark nog för ett sådant befäl, men längtar till Regementet

den 22:a Marscherade jag till Möhlen, förbi det vackra Ratzeburg. I Lübeck var kallt och djup snö — men när jag kom till Elbstranden, vilken förändring, här var Elben endast ungefär 100 alnar bred, men på min sida var allt betäckt med djup snö, på den motsatta stranden är det barmark. Strömmen var blåsvart så att det såg farligt ut. Vi måste dock öfver och halm var utlagt för att bilda en bro, denne halm hade frusit fast i isen, jag steg af hästen och gick öfver, isen höll på denna tilltrampade väg, men vid sidan derom kunde jag med sabelbaljan stöta hål, vi gingo öfver en och en i sänder samt läto hästarne följa efter oss — det lyckades men mycket orolig var jag, det var vid Boizenburg som Elben passerades, följande dagen fick ingen med hästar passera denna väg. — Vid middagen var jag i Lüneburg der jag helsade på mitt gamla värdfolk och om eftermiddagen besåg det stora saltverket, hvilket fourneras af en mycket rik källa, derifrån gick jag till det höga kalkberget hvilket dominerar hela staden, det är högt och brant och naturen har formerat förunderliga utskärningar på den ena sidan. — Från detta berg kan man se Hamburgs torn ehuru det är 12 timmars väg dit.

den 25:te kom jag till Ultzen, så snart jag kom på denna sidan om Elben var våren märkbart mera avancerad, denna vackra trakten var fri från snö.

den 26:te kom jag till Eschede (en poststation) der råkade jag en transport med convalescenter som skulle till Arméen, en Baron Åkerhjelm anförde dem, och det var roligt att träffa på honom och höra lite nytt men ännu angenämare var det om aftonen då Amiral Cederström och Gustaf Rosen kommo ifrån Sverige, de hade 10 dagar

förut råkat mina anhöriga i Christianstad, de blefvo kvar öfver natten och andra morgonen

den 27: de följdes vi åt till den vackra staden Celle, mina hästar gjorde mig mycken embarras ty vårfloden har tagit bort broen så att jag kunde ej få dem öfver, för min person har jag kvarter i staden, vi hafva varit ute och beundrat det täcka könet här de hafva promenerat i all sin glans emedan Söndagsdrägterna och det varma vädret embellerade dem; aftonen passerades i en mycket animerad Societet hos mitt värdfolk. —

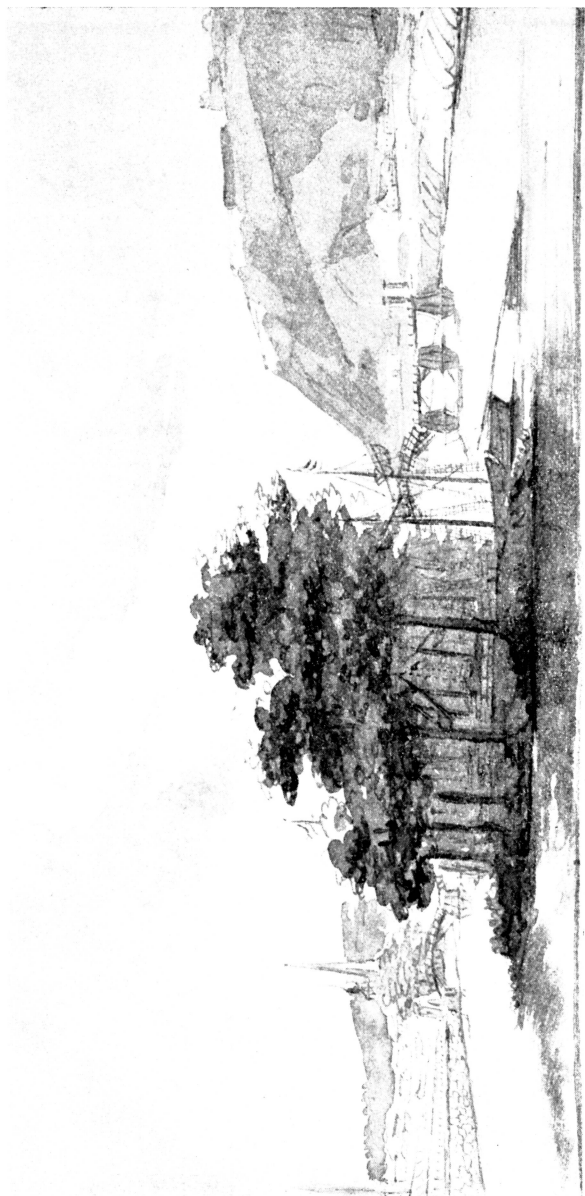
den 28 Mina hästar har jag fått öfver på morgonen, medelst en ny färja. Jag gick nu en ny väg till Hanover, alla Swenskar berömma denna stad och det med skäl, ty den är bra trefflig, flere Swenska kamerater lågo der som sjuka, dock nu så mycket bättre att de kunde gå ut något, den som mest intresserade mig att träffa var min mycket tillgifna vän och fordna Regementskamerat Major Frits v. d. Lanken, han var nu så tillfrisknad att han kunde gå ut med mig, ja vi gingo till och med en dag till det vackra slottet Herrenhausen Några dagar förut då jag var i Holstein måste jag svepa mig i pels för den bistra kölden och här gingo vi sommarklädda uti den $\frac{1}{2}$ mils. långa lindalléen som för till slottet. — I Hannover är en ganska vacker theater, truppen der spelade ganska bra, men musiken svarade ej deremot, en dag gick jag med v. der Lancken på Operan, vi togo plats på första raden och midt emot oss, äfven på 1:a raden sågo vi 5 stycken unga Swenska Officerare som säkerligen intaget en något för munter middag ty nu voro de i hög grad stojande och grälade med vaktmästaren, de gingo från den ena logen till den andra och kommo sluteligen till den kungliga. Waktmästaren sade dem att prinsen ämnade att besöka Theatren den aftonen hvilket besvarades med att — »det gifva vi F-n — Riktigt straxt derefter kom hans kammarherre in i logen och underrättade dem mycket

höfligt om att Prinsen ämnade att öfvervara denna representation och skulle komma om en liten stund, hvarföre han bad Herrarne välja logen bredwid, der man kunde se och höra lika bra, men de svarade ohöfligt att de ej gingo ifrån logen och kammarherren yttrade i det att han aflägsnade sig, »jag har ej annat att göra än att bedja prinsen ej infinna sig här i afton. — Så blef det också han kom ej; Lancken blef ond och gick öfver till dem, samt befalde dem med en sträng och allwarsam ton att genast lemna logen och sedan vara tysta annars skulle de få med honom att göra. De kände nog att Lancken ej var att narras med hvarföre de genast gingo helt tyst till en annan loge. — Andra morgonen gick Lancken till den som var hufvudmannen för detta bullersamma sällskap och ålade Herr Löjtnanten att genast gå till kammarherren och bedja om ursäkt för sig och de andra, säg att det var ett missförstånd, att Ni ej rätt uppfattade vaktmästaren och kom alltid ihåg att det bör råda en god ton hos Svenska Officerare; det fordrar Nationens heder. — Nu kom underrättelse om att vår Armée skulle rycka fram, detta gjorde mig ifrig att så fort som möjligt komma till mina kamerater, men svårigheten är att i går kom en Ordres att alla Officerare som fanns på denna sidan om Minden skulle återvända till Lübeck jag ville gerna till Reg: tet i Bryssel och tänkte att kringgå Minden, men det halp ej Commendaten lämnade ej ut pass vidare för Swenske Officerare annat än till Lübeck så att han rådde mig att ej försöka att färdas åt annat håll. — Lancken såg att jag var ledsen att ej kunna komma åstad, jag bad honom gifva mig råd och hjälp, han gick flere slag på golfvet och funderade sluteligen stannade han och sade: Nu har jag en plan färdig som jag tror att skall lyckas om du bara har en bestämd hållning. Isums husarer af den Rysk-Tyska legionen som hör till den norra arméen under Carl Johans befäl har precis lika uniform med

Skånska Dragonerna; blå pels med grått skinn och guld-snören hvilka hafva precis samma läggning som på Edra; fastän det är varmt i luften måste du behålla pelsen på och ej nyttja dolman ty Isums husarer hafva denna röd. Gå till den Ryska Commendenten och begär pass att gå till Isums husarer, hvilka äro i Belgien; Regementet har Officerare af alla nationer, Ryssar, Tyskar, Engelsmän t. o. m. Swenskar ändra ditt namn lite, kalla dig för Barnevitz och du skall se att det lyckas, bara du inte yttrar dig osäkert. — Dermed är det ingen fara, — svarade jag — i 3 månader har jag legat i garnizon i Rostock tillsammans med detta Regemente, och kan namngifva många af Officerarne; serdeles god vän var jag med Obresskow (Ryss) och Lantingshausen (Liffländare) med flere, så att om Comendanten talar om Regementet så kan jag mycket väl göra reda för det och är jag väl på andra sidan om Minden så är det ingen fara för mig. — Lancken gaf mig courage och jag gick till nämnde Commendant hvilken genast biföll min begäran tyckte att det passade bra: i morgon just skall en pulk kossacker marschera dit, och Ni kan åtfölja dem. —

Jag skämdes väl litet för att hafva under falskt namn tillnarrat mig ett pass, men Lancken skrattade åt det och lyckönskade mig till utgången af en fin krigslist hvilkens mål var att få komma till mitt Regemente istället för att dömas till overksamhet. —

den 30:de begaf jag mig alltså utaf med mina kossacker, vi redo en vacker väg som förde oss förbi en Stenkolsgrufva hvarest vi rastade; med en lampa i handen gaf jag mig ned för stegen för att bese grufvan som var 90 fot djup, det var ett trångt och mörkt hål som jag gick ned uti, men på botten var ett temligen stort hvalf utlugget; Jag stannade uti den lilla staden Sprinz och tog ett gott kvarter på Ambet, denna »Flecken» har ett under-

Hameln.

ligt läge med höga skogbevuxna berg på alla sidor, men förresten är den lika ful som obetydlig. —

den 31:ste Gick vägen fortfarande emellan de höga bergen, framemot middagen kommo vi till Hameln, hvilket har varit en stor fästning men Fransoserne har raserat den, ännu synes några obetydliga spår af den, men nu äro vackra planteringar der grafvar och vallar fordom har varit. — Jag klef upp på det hisneligt höga berget som låg utanför staden, det hade varit mycket starkt befästat, men vid samma tillfälle som fästningen blef detta raserat. — Inne-vånarne tala ännu med rysning om huru förfärligt det var när fästningsverken sprängdes i luften, flere menniskor, dödades af stenar som slungades in i staden. — Jag anser att detta berg är ett Gibraltar om man endast har tillräcklig proviant, midt på berget hafva de sprängt en brunn så djup att den tar sitt vatten från Weser strömmen, hvilken skiljer berget ifrån staden; deruppe är det mycket vackert och en herrlig utsigt, att se den vackre Weser strömmen som slingrar sig emellan alla dessa berg, hvilka dock äro lägre än det hvarpå jag stod och hvilket varit befästat. — Broarne öfver Wesern nere vid staden synes mig märkvärdiga, ty de hafva de längsta hvalf af träd som jag någonsin har sedt, jag begriper ej huru man kunnat bygga dem då vattenfallen forssa straxt bredvid med mycken styrka, men det är kanske blott nu vid vårtiden som forssen är så häftig. —

Just nu skriker en gubbe utanför mitt fönster och annonserar att arbetet på fästningen uppe på berget skall begynna, hvem som vill får 10 Groschen om dagen, Jag lofvar att det blifver ett besvärligt arbete. — Tänk om Gubben narrar dem på

den 1:a April. jag blef narrad april den dagen, ty om morgonen kom jag i sällskap med en Preussisk Officer som skulle till samma ort som jag, då äfven han var ridande och väl kände till vägen beslöto vi att följas

åt — men vi kommo i en så djup discours att vi ej observerade när den rätta vägen vek af, och på en gång befunno vi oss vid Pirmont, dit vi aldeles intet ämnat oss, trakten är rätt vacker, men emedlertid kostade det oss en vidlyftig omväg för att om aftonen kunna hinna till den lilla staden Detmold. Den Skånska Uhlanbataljonen var der inqvarterad, för mig var det nu roligt att råka Landsmän och Camerater, om aftonen var det en klubb, hvaruti fruntimmer deltog men jag var trött af resan, och hade ett treffligt värdfolk hvadan jag var nöjdast att blifva hemma, mina kosacker hade jag skiljts vid, under de dagar vi voro tillsammans trufdes jag väl med dem och mådde utmärkt godt, de hade ett ypperligt sätt att skaffa rundligt med foder till våra hästar, min Ekdahl sade sig aldrig förut hafva mådt så godt på en marsh med sin kaushuk skaffar kossackerne sig allt hvad de önska. --

Denna trakt är ganska bergig

den 2:a April då jag fortsatte vägen var förhållandet detsamma på eftermiddagen kom jag till Paderborn, ett gammalt katolskt Biskopssäte

den 3:dje Om morgonen besåg jag stadens märkvärdigheter, hvaraf Domkyrkan först och främst förtjenar att anmärkas, som det var Söndag fick jag se den i all sin prakt. Hon är bland de största i hela Tyskland och gudstjensten der var i hög grad imponerande ej minst genom den synnerligen vackra musiken; det fanns ett mindre orgel verk i choret, der dessutom flere fioler och blåsinstrumenter samt en herrlig Chör af vackra röster intonerade. — Der fanns 8. mindre kapell och en underjordisk kyrka, men det märkvärdigaste af allt är att 2:nne källor uppspringa midt under kyrkan, deraf är den ena varm, och dessa källådror äro så starka att med dess vatten drifves 20 qvarnar i sjelfva staden och flere på landet. Jag såg de andra kyrkorna hvilka voro syperba men ingen kunde jemnföras med Dömen eller voro så rika på mar-

mor. Jag var äfven uti Jesuiter Clostret, om aftonen kom jag till Erwitte en stor by, hvaruti många ståndspersoner bodde och fann jag om aftonen en angenäm Societet samlad hos Postmästaren. —

den 4:de då jag om morgonen kom ned i stallet befanns det att min ena häst var illa halt af en stör som hon kört djupt in i ena benet således var det nu att marschera den kortaste vägen till Arméen, jag hade äfven inquietude att ej hinna fram innan allt var förbi, om middagen kom jag fram till den obetydliga staden Soest, hvarest dock är ett ganska betydligt kyrkotorn hvilket med konst är byggt så att det står på sned. —

den 5:te Marscherade jag till Werl, en liten stad men med stora saltverk som tillhöra enskilde personer, således finnes der mycken rikedom. I denna stad var så många trupper inqvarterade att jag ej kunde få annat än ett mycket dåligt qvarter om jag ville stadna qvar. — Jag besökte Capuziner klostret och besåg den för mig förut omtalade Maria bilden, till hvilken många menniskor på öfver 20 mils afstånd wallfärdar under somrarne, de sjuka tro sig derigenom blifva friska och hvarje menniska har något att bedja om, som de tro att beviljas för en bön inför denna bild. Den är också mycket rik och är omgifven af många dyrbarheter utaf Guld och Silfver, allt gåfvor av de besökande.

På torget utanför promenerade många damer, som jag stod der med mina hästar och väntade på en vägvisare gjorde jag några nya bekantskaper der och blef buden på en god middag. — Som alla de närbelägna byarne, äfvensom de hvilka befunno sig utmed den stora Melitairvägen voro upptagna af starka inqvarteringar, beslöt jag att gå några timmars väg till den afsides belägna Schlinkingen, den ligger på höjd uti skogen, och som den låg så ur vägen har här under hela kriget knappast varit någon inqvartering, innevånarne voro också att börja med

rädda för mig och gömde sig undan, men då jag sade dem att jag var Svensk blef jag emottagen med all önskvärd gästfrihet, de sökte nu att på alla möjliga sätt undfägnar mig och mina hästar

den 6:te fortsatte jag på en mycket villosam väg till staden Unna, men som boskapssjukdom härjade der ville jag ej stanna utan requirerade middag och fick anvisning på kvarter vid Königsborn, ehuru det var litet ur vägen. Der skulle vara ett stort saltverk och magnifika Luft och Eld maskiner men dels har jag sett sådana förut och dels fick jag höra detta ryktet att de allierade intågat i Paris. jag greps derföre af inquietude att fortsätta resan och begaf mig till staden Schwerte, trakten var vacker men sjelfva staden ett otrefligt näste, och mitt kvarter var likt staden. —

den 7:de Fortsatte jag helt tidigt min kurs. nu kom jag in uti den vackraste trakt som jag tror att finnes uti hela Tyskland och som är utmed strömmen. Puhr hvilken slingrar sig fram emellan höga skogbeväxta berg, isynnerhet var det ett som presenterade sig Charmant och der ofvanpå låg en stor ruin. Ännu mera lefvande var det för ögat när jag nådde den lilla staden Hagen härifrån till Schwehn hvarest jag tog nattkvarter är det ungefär 4 timmars väg och hela tiden går chausséen uti en dal utmed strömmen, och vid sidan deraf ligger Fabrik vid Fabrik mest för stålvaror, man kan kalla det hela för en 4 timmars väg glest bebyggd stad med trädgårdar emellan.

I Schwehn stod glädjen högt i taket för de allierades intåg i Paris, — de höllo äfven på med att organisera landstormen den dagen, så att det var ett drickande och skjutande som fortfor hela natten; — nog var all fabriksrörelse för den dagen nedlagd, och folket tänkte förmodligen som det står i den gamla visan »Brygden är den aldrig bästa», — men sämst var det för en fattig Pilgrim

som längtade att få komma i qvarter; — jag tror att borgmästare och råd, alla voro litet tokiga — Under min väntan besåg jag en Charmante väl anlagd helsobrunn hvilken skall vara mycket besökt, hvilket äfven syntes på den mängd af byggnader som voro derikring; Sedan besåg jag fabrikerna, men de få personer som voro hemma, voro ej en bit bättre än de öfriga innevånarne. —

den 8:de Ändrade jag min marschrouten jag tänkte att begifva mig till Cöln men mitt värdfolk rådde mig att istället gå till Elberfeld, hvilken väg de påstodo att förtjenade att ses, och de hade fullkomligt rätt; fortfar vägen alltjemt att taga till i skönhet som den nu gjort så måste jag till sista komma in i paradiset. — Till Elberfeld var 3 timmars väg och passerade vi den ena fabriken efter den andra, dessutom 2:nne städer. Mark var som ett dockskåp, nästan vackrare än Elberfeld, alla husen äro med lika smak byggda och anlagda utmed strömmen, — och en sådan rörelse det är på gatorna! ingenstädes i vårt land ser man något jemnförlikt om ej vid mycket högtidliga tillfällen, då denna staden slutar begynner Elberfeld. På de flesta husen i denna vackra trakt, äro väggarne beklädda med skiffer hvilka äro påspikade så att de bilda olika figurer, och alla husen är väl byggda, det finnes mycken rikedom i denna ort hvilken mest lefver af sin Fabriksrörelse. — Här är obeskrifligt stora garnblekerier, vidsträckta ängar äro deraf betäckta; det är en snygghet i denna stad hvars make jag aldrig skådat gatorna äro som öfverallt här, med stora flata stenar, och dessa så rena att damer med långa släp ej skulle risquera att få dem nedsmutsade; utom det att gatorna sopas hvarje dag så skuras de 2:nne gånger i veckan. —

På eftermiddagen förde min värd mig uti en staden tillhörig Parque vi gingo upp på ett berg der hvarifrån vi hade en vidsträckt utsigt, man såg der under sig staden och hela denna sköna nejden till Schwehn, en eremitage

var med mycken smak anlagd en mycket trång väg ledde det emellan klippor och parkens vaktare bodde der — vid sidan deraf voro bråddjup och klippor. — Om qvällen förde värden mig uti sällskapet Harmonium. —

den 9:de kom jag i en trakt som var i en helt annan genre, pittoreskt men mycket mindre bebodt. — Efter några timmars ridt blef det motsattsen, det blef ett mycket bebodt slättland, på afstånd syntes nu den superba staden Düsseldorf, — dit jag snart anlände. — Husen voro allmänt byggda i vacker arkitecture, och den så kallade Kungsträdgården, hvad är det ej för en skillnad emot vår i Stockholm; På aftonen var en stor illumination i glädjen öfver de allierades intåg i Paris. — Följande dagen skulle det blifva en stor fest hos Prinsen dit alla vi fremmande Officerare voro inbjudna, men min längtan att komma till mitt Regemente manade mig att skynda helst det glunkades om att alla Officerare som voro på vägen skulle få ordres att stanna, hvarföre jag

den 10:de om morgonen uti ett ständigt fortfarande sommarväder på en stor pråm passerade den af mig efterlängtrade Rhen strömmen. Jag fann der vackert, emedan ett stort vatten uti ett härligt vårväder alltid blir vackert, men inte var det hvad jag väntade mig — Då man står på Långebro vid Christianstad finner man Helge å lika stor och stränderna många procent vackrare, och vore der som här många städer belägna utmed strömmen så kunde de aldrig jemnföras; emedlertid följde jag nu en gångstig utmed Rhenströmmen till staden Neus, detta var en af de första städer på denna sidan om strömmen som de allierade kommo till; En innevånare derifrån följde mig på vägen och gaf mig en tämligen sammanhängande och klar berättelse om alla de små affärer som der förefallit. — Nu kom jag in uti ett ovanligt befolkat land och passerade stora byar, på hela färden har jag aldrig sett så allmänt vackra ansigten som folket här hade. — Jag stannade uti Erkelen,

det var en riktig småstad, men äfven här firades intåget i Paris, pojkar sköto på gatorna så att man fick riktigt akta sig att ej få förladdningar i ansigtet. —

Den 11:te Blef jag glad då jag om morgonen kom till Achen, dels för att nu blef jag ordentligt qvitt kossackerna, jag hade väl som jag trodde skiljt mig vid dem en gång, men som de ansågo sig tillhöra mig hade de samma qväll sökt upp mig och ville ej skiljas ifrån mig — Nu stötte jag på nya sadana men de gingo mot Cöln så mötte jag en af våra husarer som berättade mig att Major Sievers vid vårt Reg:te samt flere andra Swenska Officerare voro i staden, vi promenerade hela dagen besågo bad inrättningarne de varma källorna, och voro på Casino m. m. —

den 12:te for Sievers men jag kunde ej följa med, ty Thord Bonde och jag måste frälsa en från olycka. —

Om natten gingo vi till Redutten der det var Masquerad bal, men jag hade nästan roligast af Bonde som aldrig förut sett någon sådan. Salongen var frappant vacker, det var också den bästa dansmusik som jag någonsin har hört; men mot morgonen var det aldeles inte muntert för Bonde och mig, ty vi höllo på att få tillbringa några timmar på gatan då vi ej kunde hitta hem och olyckan var dertill att vi ej fann någon människa som kunde hjälpa oss, det var en kinkig belägenhet för 2:nne så trötta varelser som vi då voro, men ändteligen kom det sent om sidor, en som hjälpte oss till rätta. — Efter ett par timmars hvila stego vi till häst och gåfvo oss ut att rida. —

den 13:de skaffade Deligensen i ordning till vår transport, vi ledsagade den till Herwe der hela sällskapet åt middag hvarefter vi begåfvo oss till Lüttich

den 14:de gick jag upp på Citadellet hvarifrån det är en ovanligt vacker utsigt. Man ser hela staden och den vackra Maas floden sedan promenerade jag till häst åt

Namurhället till, der är bra vackert och sköna winberg såg man

den 15:de om morgonen gick jag helt bittida till Stenkolsgrufvorna, jag var nere der och grufvan är mycket stor, det påstods att uti hela werlden skall ej finnas större eld och luft maskiner än den som är der, nog såg han stor ut; det är förvånande hvad qvinnorna arbeta strängt här, de draga lika tunga stenkolskärror som karlarne och alla de grofva jernkedjorna hvilka draga upp stenkolen äro smidda af qvinnor. — På qvällen kom jag till Troue der var många Swenskar och vi muntrade oss ganska bra,

den 16:de kom jag till Terlemont, jag hade ämnat mig längre, men kom i så godt sällskap att jag qvarstodnade der. På aftonen var det en skön musique i kyrkan, men Predikstolen der tilldrog sig en stor del af min uppmärksamhet; ett sådant bildhuggeri har jag aldrig förr sett, skada att jag ej kan rita figurer, då komme den straxt på papper, det var ett berg, under detsamma var 2:nne apostlar och ofvanpå var frälsarens bild som korsfäst. —

den 17:de åt jag bittida middag uti Louvain, och red om eftermiddagen till Brüssel (som almänt kallas lilla Paris) Det var ej en ledsam känsla att återse alla mina Camerater — de helsade mig alla med största hjertlighet — ja nu var jag ibland dem men tänkte på huru litet jag för ett par månader sedan, trodde mig få återse dem mera. — Ja Brüssel är visst en stor och vacker stad — men jag börjar snart att blifva mätt på att se sådana, så att om jag nu finge permission för att resa till Paris dit det ej är mera än 2:nne dagars resa, så tror jag knappt att jag brydde mig derom. — Det enda vore för att se nya ansigten; — men det ser man ju ändå alla dagar, så att inte är det roligt, jag håller mera utaf att se de gamla bekanta. — En större stenmassa af hus — ja, så mycket tröttsammare är det att bese allt. — Man kan der för penningar få, snart sagt allt, — Jag vet ingenting som jag vill hafva

Galsbecks slott.

som jag ej äfven här kan få, man påstår till och med att det är vackrare här ehuru ej så stort; — Det är för hyggeligt och vackert här att en parque ligger midt i staden med magnifika palatser rundt omkring. — Men hvad som efter all beskrifning skall vara utmärkt i Paris är muséerna — detta saknar jag och hvem vet om de ej äfven uti Paris kunna komma att göra det, om hvar och en tager åter hvad dem har tillhört; emedlertid nöjer jag mig nu med att hafva sett muséerna i Brüssel, ehuru mångdubbelt mindre och sämre det måste vara. —

Brüssel var ytterst angenämt och vi roade oss der på mångahanda sätt, endast en gång hade jag det mindre angenämt, det blef ett litet uppror af Brüssels befolkning, det organiserades trupper af Belgierne och Gud vete huru de fått i sitt hufvud att det var meningen att göra Belgien till en provins under Preussen, deraf uppstod många små stridigheter egenteligen mot alla Preussare, nu ville de ej skingra sig och jag måste med min skvadron rida ikull dem samt med flatsidan af sablarne väcka dem grundligt till eftertanke, jag fick dem skingrade men en af mina husarer blef illa huggen Min skvadron var den enda som var inqvarterad i staden resten af regementet låg på landet nära derikring. — En dag var jag på Galsbecks slott der bodde en Marquis — men Herren, såväl som stället voro mycket förfallna, ehuru det sednare dock ännu var imposante, parquen der var utmärkt vacker. — Ett herrligt land är det här, hvar enda bit jord är uppodlad och bära ymniga skördar af allt hvad der är planterat eller sådt. — Så hafva de begagnat hvarje jordlapp att det finnes ej annan plats att uppställa sqvadronen än på Wägarne. —

Denna tid uti Brüssel var jag så jemt occuperad att jag ej hann att skrifva ordentligt uti min journal, jag är nu confys att kunna säga hvilken dag som jag gjorde det eller det. En dag var jag vid slottet Laeken som ligger utanför

staden det är märkbart vackert, jag önskar att jag ritat af det när jag var der, ur minnet går det ej för sig. — Det var skada att vi ej blefvo längre qvar, 2:nne dagar innan vi afmarscherade gjorde August Anckarsvärd och jag bekantskap med en Herr De Roi hvilken var en ganska stor artist hans gènre var kreatur hvilket han målade det bästa jag någonsin har sett, wi följdes åt till den stora Cathedral kyrkan, der det satt 7 stora landskaps målningar af den fameusa artisten wan Artoi, hvilken var född i Brüssel fönstren uti samma kyrka kunde väl förtjena att man gjorde en lång resa för att få se dem, glaset är målat och hopsatt så att de bilda stora figurer och tempel, detta är nu af de förlorade konsterna; predikstolen är lika märkvärdig och uti samma gènre som den i Terlemont. —

Dagen derpå red jag och Anckarsvärd ut till Waterloo för att se de vackra skögarne der Artois gjort sina studier men de voro lika som han: — försvunna, vi hvilade våra hästar en stund vid quatre bras, der var en liten krog och var ganska vacker natur.

Nu hade vi Ordres att lämna Brüssel, och jag var mycket ledsen att skiljas vid denna angenäma stad. Första natten lågo vi uti Hasselt, der vi fingo höra en vacker musik, ungdomen uti denna stad äro mycket musikaliska, sedan fingo vi ligga några dagar i trakten af Maestricht, jag fick kvarter på ett slott som hette Zangrij. Min wärd var en Charmant karl och förskaffade mig många nöjen, jag blef aldeles förtjust i societetslifvet i Maestricht, ack! om jag fått stanna der i några månader istället för dagar, jag skulle då också profiterat af min bekantskap med en snäll målare der, han visade mig uti en kyrka 2:nne målningar av Gaspard Crayer. de skulle hafva transporterats till museum i Paris men blefvo undangömda. Jag blef buden på en bal som skulle gifvas dagen efter sedan vi afmarscherat, jag tänker ännu med saknad på att jag ej

Maestricht med S:t Pierresberget.

fick vara med. — Hvad trakten ikring Maestricht såväl som utmed hela Maasfloden är vacker. Berget S:t Pierre är starkt befästet. Grottan derunder är ett par lax lång, och en mängd gångar hafva de gjort uti henne, bara för att hugga ut byggnadsstenar. — Jag hackade ut flere petrificater af snäckor, somliga se ut som runda trädbitar, denna grotta har en utgång på andra sidan vid Lichtenberg.

Jag besåg ett slott som hette Vieux Jont det var superbt, i parken var ett tempel likt det vid Laeken; Grottor, Eremitager, Tempel, Ruiner, allt var med mycket kostnad magnifikt anlagt. Vår prins ville köpa det, under den tiden han var Fransk Marskalk således kan man väl tänka sig huru vackert det är. —

Viingo sedan förbi Achen, — trakten bergig.

Den 25:te Maj passerade vi Rhenströmmen vid Düsseldorf.

den 26:te kommo vi till trakten af Essen hela orten är vacker, men det är helt naturligt, vi voro ej långt ifrån det sköna Elberfeld, det var en mängd Stenkolsgrufvor i trakten der, och jag var nere uti en af dem. —

den 27:de till Bockum, landet börjar nu att blifva något mera flackt, men är ändå fullt af Stenkolsgrufvor. —

den 28:de till Lutken, och Dortmund.

den 29:de till trakten af Unna.

den 30:de Hvilodag. —

den 31:ste ingo vi förbi Soest och till en högst otreflig by, hvars namn jag knappast vill komma ihåg. —

Iuni.

Jag har aldeles kommit ur räkningen med att skrifva i min dagbok, vi hade fått ordres att gå en mycket angenäm väg om Braunschweig, men andra truppers marsch gjorde att vi fick en ny marschrouten den samma vägen som jag förut gått. Vi passerade från Gesecke tillbaka åt Lippstadt och Weidenbrück. —

den 11:te till Bielefeld, denna stad är märkbar

för sina stora linneväfnads Fabriker, hvilka voro talrika, läget på staden var vackert emellan höga berg på det ena var ett Citadell hvilket tog sig bra ut, men jag hade långt till mitt kvarter så att jag tordes ej uppehålla mig för att taga någon vue. —

den 12:te kommo vi till trakten af Gverfort. —

den 13:de gjorde jag en stor krokväg för att få komma en vacker väg, utmed Weserströmmen förbi den lilla vackra flecken Hausberge hvilken är nästan dold af fruktträd der den ligger aldeles invid berget jag kom nu till den så kallade Porta Westfalica der Weser flyter fram emellan de höga bergen Jacobsberg och Wittekindesberget, den starka dimman gjorde dock att jag såg nästan ingenting, bergspetsarne voro betäckta af moln. Jag passerade genom Minden som såg mig ut att vara en otreflig stad, hvarför jag istället gaf mig ut till en by som låg vid bergen, om aftonen var jag uppe på den högsta bergstopp, hvilken heter Namerkopf, man hade der en vidsträckt utsigt åt alla sidor. —

den 14:de gick jag genom Bücheburg till staden Hagen, det var en treflig och vacker väg. —

den 15:de Passerade vi den vackra helso brunnen Nenndorf, den ligger högt, har vackra promenader och väl bygda hus för alla kurgästerna, men vattnet hade en gement elak smak. — Jag gick med squadronen genom Hanower till Byen Stockum, aldeles bredvid lustslottet Herrenhausen. — Man kan på allt se att det är en Engelsk anläggning. jag besökte äfven ett kloster der i närheten

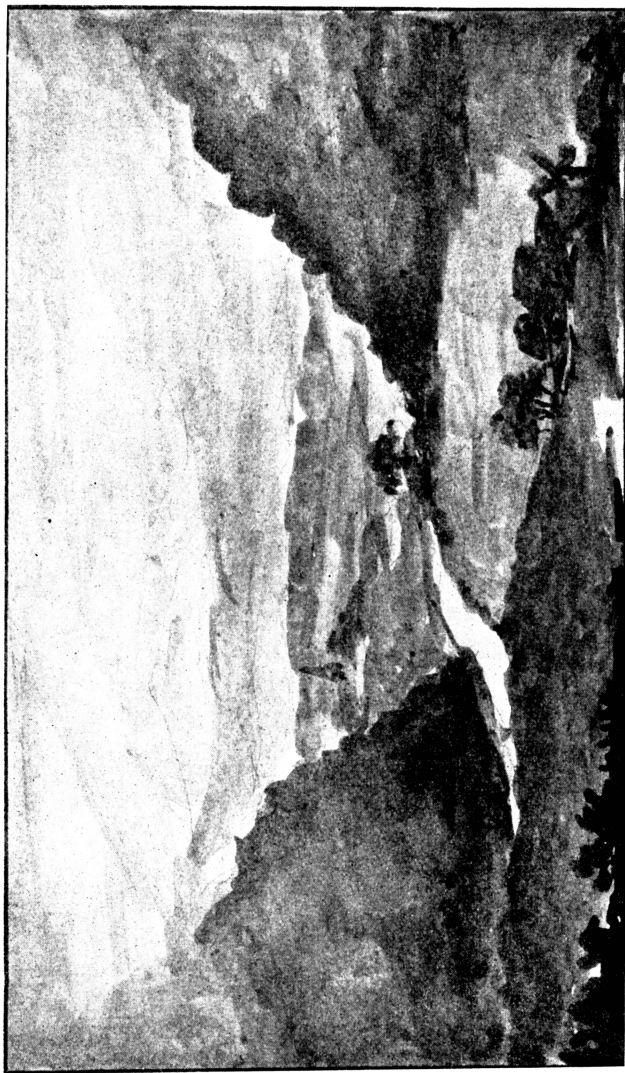
den 16:de Hade vi rastedag, Jag var om eftermiddagen i staden. —

den 17:de gingo vi till en by på vägen till Celle, dit vi anlände

den 18:de vi kvarstannade der öfver

den 19:de och marscherade

den 20:de till Eschede och

Wue tagen från Porta Westfalica i Minden, i stark dimma.

den 21:sta till Ulzen, så vidare till Medingen och derifrån till Bleckede, der vi rastade en dag och gingo

den 25:te öfver Elben vid Boitzenburg

den 26:te till Wittenberge. Som Drei Lützow låg straxt der bredvid for jag dit och var der äfven den följande dagen det var rätt roligt att åter råka Grefve Bernsdorffs. —

den 28:de gingo vi till Schwerin. Denna stad har ett utmärkt vackert läge emellan 2:nne sjöar, Slottet är mycket gammalmodigt och mycket förfallet, dess trädgård är i lika smak med slottet. —

den 29:de gingo vi till Wismar.

den 30:de New Buchow

den 1:ste Iuli till Rostock och så

den 2:dra öfver Damm-garten in i Pommern. —

den 3:dje besåg jag skjutningen (fågel) i Barth och hade Nattqvarter på Gr. Kordshagen hos en Mühlenfels, deri från begaf jag mig till Hohendorf der en Baron Clout bor. —

den 7:de gingo vi öfver till Rügen, genom Stralsund, och fick mitt qvarter på Ventz hos Ryttnästare v. Platen.

Det war mycket roligt att få återkomma till denna ö der jag hade så många släktingar och bekanta tiden fördrefs angenämt det var ingen dag som vi ej voro tillsammans med flere hyggliga menniskor, jag tror att de fleste af öens innevånare äro på ett eller annat sätt slägt med hvarandra detta bidrager nog till den angenäma sammanlefnaden, dertill kommer att det är en sådan mängd egendomar, följakteligen ligger den ena straxt bredvid den andre. — Jag skulle gerna velat blefva kvar på Rügen öfver sommaren, men jag fick

den 27 Iuli ordres att embarquera i Stralsund vi lågo der några dagar för motvind. — Lust som jag i Stralsund gick ned för den smala gatan för att stiga uti barkassen, att föras ut till det fartyg som skulle transportera mig till Sverige kom den Cevile vännen som jag gjorde

bekantskap med i Braunschweig, han hann upp mig just som jag klef i båten och kastade till mig en bra stor korg med de orden: Kanske träffas vi aldrig mer, därför Farväl; kanske finns i korgen något som kan släcka törsten och gör att jag ej blir glömd under hemfärden. Jag var mycket tacksam vi voro länge på sjön, och det var ondt om god föda på transportfartyget, i korgen var en massa mat brännvin och vin så att jag kunde traktera mina vänner. Ändteligen vände vinden sig

den 30 om morgonen och transportflottan lyftade ankar, det gick i början långsamt för att komma ur den smala rännan, men gick så mycket skarpare sedan. —

den 31:ste i dagningen sågo vi den Skånska wallen och några timmar derefter passerade vi mellan Hanö och fasta landet och sågo på litet afstånd Carlshamns Castell och stad. Det var en glad känsla att sätta foten på Svensk botten. Debarquering, aflemning af fourage etc. gjorde att jag ej med min besättning kunde afmarschera förr än sent om aftonen till Mörums by. —

den 1:sta Augusti fick jag resten af Sqvadronen dit.

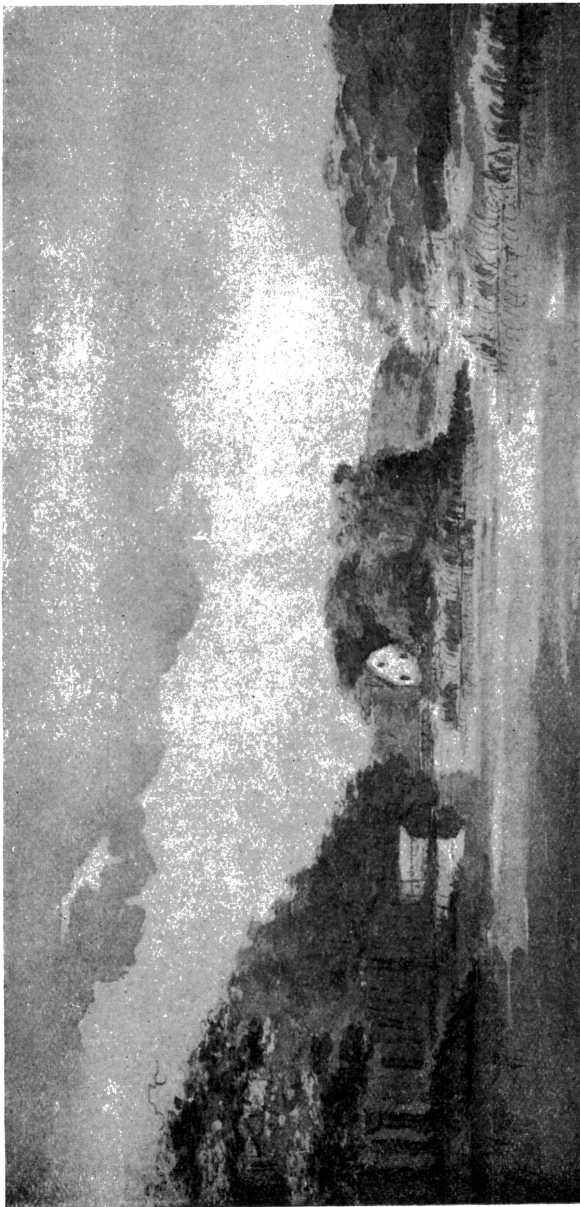
den 2:dra Augusti marcherade jag med Sqvadronen förbi det vackra ställe, der krigsrådet Unge bor. Sedan gingo vi till Fjelkinge. —

den 3:dje Gingo vi igenom Christianstad och sprängde Sqvadronen uti Röinge gästgifvare gård. Jag skyndade mig att rida hem till mitt vackra boställe Mölleröd, och var ej sedan sen att hasta till min fader och mina syskon. Glädjen kan hvar och en föreställa sig som ett par år varit skiljd ifrån sina anhöriga och isynnerhet om de under denna tiden varit i krig. —

Jag skulle ej vilja hafva denna Campagnen ogjord nej nästan inte för allt i werlden, och huru roligt skall det ej vara för mig att flere år härefter genom denna journal kunna rapellera mig de roliga eller besvärliga

Carlshamn.

Ellaholm.

dagar jag haft under dessa krigsår, nu då allt är öfverståndet äro dessa dagar nog öfvervägande roliga. — Men huru angenäm för mig denna journal än må vara, tänker jag mig huru trög den skulle vara för en annan att läsa. Den dagen åt jag middag der eller der; den dagen gick jag 4 mil, den dagen fick jag en vacker bivuakplats etc. etc. — Det kan ju ej blifva annat än det enformigaste och aldrig odrägligaste för andra, de plattaste saker i werlden äro här skrifna, men ändå är det just dessa saker, hvilka paminna mig om hvarje dag under dessa år. — Således det är skrifvet för mig och ingen annan. —

Huru roligt jag än många gånger har haft får jag ändå sluta med att: Allstäns bra, men hemma Bäst. —

Personregister:

Adlercreutz, Gustav Magnus (1775—1845). Chef för Wästgöta regemente, generallöjtnant, K. S. O. med stora korset.

Aminoff, Johan Gabriel (1767—1828). Överste i armén 1802, chef för Livregementets husarer, generalmajor 1814.

Anckarsvärd, Johan August, greve (1783—1874). Generaladjutant 1816. Ledamot av Fria konsternas akademi samt av Vetenskapsakademien. Tapperhetsmedalj, R. S. O.

Armfelt, Gustav Mauritz, greve (1757—1824). Gunstling hos Gustav III, generallöjtnant, R. S. O. med stora korset, serafimerriddare, minister m. m. Angiven för stämplingar mot hertig Carl och förmyndare-regeringen, blev han frändömd liv, ära och gods, men blev av Konung Gustav IV Adolf benäddad och tilldömd ära och gods samt insatt i alla sina medborgerliga rättigheter och militära värdigheter år 1799. År 1808 utnämndes han till befälhavare över västra armén. En av Rikets Herrar. 1810 blev han ånyo avskedad ur svensk tjänst för stämplingar emot Sverige. Han blev då rysk undersåte och erhöll i Ryssland flera höga värdigheter.

Armfelt, Carl Magnus Vilhelm, greve (1797—1878). Son till ovanstående. Löjtnant vid Livgardets regte. Avsked 1836 med n. h. o. v. av överste. Överflyttade till Finland.

Basewitz. Överadjutant hos konung Gustav IV Adolf.

Barnekow, Christian, greve (1773—1830). Antagen i krigstjänst 1778, överstelöjtnant 1809, hovmarskalk, överstekammarjunkare, R. S. O., R. av Carl XIII Orden. Broder till Kjell Christoffer, som skrivit dessa krigsminnen.

Barnekow, Christian Ludvig (1773—1830). Löjtnant vid Östgöta kavalleriet, sonson till Margareta Aschebergs och Kjell Barnekows andra son, Rutger, som i arv erhöll Ralsvig, Teschenhagen och Tosterup. Han ärvde Lanken efter sin fader "cum pertinentis", och har således grundat en ny Lanken-linje.

Barnekow, Gustav Fredrik Vilhelm (1779—1838), av den tyska Teschewitzlinjen, gick redan som ung i preussisk tjänst, varest han utmärkte sig 1807 genom en nästan otrolig tapperhet. När det rysk-franska kriget utbröt, gick han, såsom många andra tyska patrioter, i rysk tjänst. Han omnämndes i rapporter och i alla ryska tidningar för sitt obetvingliga hjältemod och sin personliga tapperhet; han lär därtill hava varit högväxt och mycket vacker samt stark som ett lejon. Tillsammans med liffländaren överste Lövenstern vann han i spetsen för sina kosacker en träffning vid Sonnenwalde. Sedan återgick han i preussisk tjänst och blev överste för ett kyrassierreg:te. År 1836 blev han befordrad till generalmajor och brigadkommendör.

Bennet, Rutger Henrik, friherre (1794—1846). Löjtnant vid Skånska husarerna, sedan överstelöjtnant och chef för Flyinge hingstdepot.

Bennet, Jacob Wilhelm, friherre (1790—1832). Löjtnant vid Skånska husarerna, sedan major. R. S. O.

Bergenstråle, Otto Wilhelm (1791—1859). Kapten vid Jönköpings reg:te, major i armén 1857. R. S. O.

Bille. Löjtnant vid Skånska husarerna.

Björnstjerna, Magnus Fredrik Ferdinand, greve (1779—1847). Major vid Västmanlands reg:te, generaladjutant och chef för fältmarskalken Stedings generalstab. Kommendör av svärdsorden med stora korset, serafimerriddare, utnämnd till greve, känd för sin stora tapperhet. Politisk och memoärförfattare.

Blücher, Gebhart Leberecht von, blev sedan Fürst v. Wahlstedt. Preussisk fältmarskalk.

Boije, Gustav Reinhold, friherre (1768—1836). Generallöjtnant, kommendör med stora korset av Svärdsorden, visade stor tapperhet och duglighet i tjänsten, men skötte ej sina affärer, varför han måste lämna landet och bosätta sig i Finland.

Bonde, Thord Philip (1792—1848). Kapten vid Svea livgarde, överstelöjtnant. R. S. O.

Bülow, Frans Christopher von, kammarherre och generaladjutant hos danske kronprinsen Fredrik.

Bökman, Gudmund Olof, chef för Älvsborgs regemente.

Carl XIV Johan, f. 1764, vald till sv. kronprins 1811, konung 1818, dog 1844.

Carl XIII (1748—1818). Regent som förmyndare för Gustav IV Adolf 1792—1793. Konung 1809.

Hans gemål Hedvig Elisabeth Charlotta.

Cardell, Carl von (1764—1821), gick 1789 i svensk tjänst, blev kapten vid ett av honom själv uppsatt kompani vid von Hintzensternska infan-

teribataljonen, sedan informationsofficer vid Pommerska artilleribataljonen. Major i armén och överstelöjtnant vid Vendes artilleri, generalfälttygmästare. Han omändrade och omorganiserade helt och hållet det svenska artillerivapnet på ett utmärkt sätt, var djärv och oförvägen; blev svensk adelsman, sedan friherre och kommendör med stora korset af Svärdsorden.

Cederström, Johan Gustaf, friherre (1783—1830), ryttmästare vid Skånska husarregementet, major, R. S. O.

Cederström, Olof Rudolf, greve (1764—1833), amiral, statsråd, en av Rikets Herrar, generalamiral, greve 1819, kommendör med stora korset av S. O., Carl XIII Orden samt riddare av Serafimerorden. Han blockerade 1806 de preussiska hammarna. Skickades till Medelhavet emot Tripolitanska sjörövare och lyckades 1808 att sluta fred med paschan av Tripolis.

Cronstedt, Jacob Otto, friherre (1766—1828). Major vid Livregementets husarer, tog avsked därifrån 1808. Kommendör med stora korset av Svärdsorden, kommendör af Wasaorden.

Charlotte v. Fersen (1756—1810), gift 1:o 1771 med kammarherren friherre Adolph Ludvig Hamilton (morbroder till Kjell Barnekow, som skrivit dessa krigsminnen). Änka 1777, gift 2:a gången 1779 med

De Geer, Emanuel, friherre (1748—1803). Fänrik vid Livgardet till häst 1755, sedan löjtnant där, avsked 1771. Kammarherre hos Drottning Lovisa Ulrica, envoyé extra ordinaire till Holland uti viktiga ärenden och fullföljde sitt åliggande där, så att det gjorde honom all heder. Riksråd. Kommendör av Nordstjärneorden. Deras son

De Geer, Emanuel, friherre (1786—1829). Kornett vid Livregementets kyrassier corps, kavaljer hos hertiginnan av Södermanland, kammarherre.

De Tour, fransk general.

Edenhjelm, Erik Magnus (1776—1826), vid Älvsborgs regemente, sedan överstelöjtnant vid samma regemente, kommendör av Svärdsorden.

Essen, Hans Henrik von, greve (1755—1824). Överste och chef för lätta Dragonerna, överståthållare i Stockholm, riksstallmästare, riksmarskalk, fältmarskalk, generalguvernör i Pommern, där han avskaffade livegenskapen, excellens, en av Rikets Herrar, riksståthållare i Norge, tillika generalbefälhavare i Skåne. R. S. O. med stora korset, serafimerridare med valspråket "Äran icke Lyckan". En av Sveriges ädlaste män, om vilken kan sägas, att han förtjänade att äras, och att han aldrig svek sin plikt.

Essen, Fredrik Ulrik von, friherre (1732—1855). Kornett vid Livregements kyrassier corps, löjtnant vid Livregements husar corps,

sedan sekundchef för detta regemente, generalmajor, riddare och kommendör av Svärdsorden.

Fahlroth, Johan Anders (1766—1850). Auditör vid Livbrigaden med assessors och sedan lagmans n. h. o. v. I stor gunst hos Carl XIII och väl ansedd isynnerhet i lärda och litterära kretsar. Själv har han utgivit flera arbeten, kritiserade skarpt med lekande kvickhet men alltid i ett rent och värdat språk. Han älskade tonkonsten varmt, var ledamot av Musikaliska akademien och invaldes till hedersledamot av Harmoniska sällskapet i Stockholm. Han har utgivit ett par häften musik för sång och fortepiano samt en "Marche Funibre" i anledning av hertigen av Reichstadts död.

Fischerström, Alexander. Ryttmästare vid Skånska husarerna, major vid samma regemente, överstes avsked, riddare av Svärdsorden.

Grandjean, Charles Louis Dieudonné, fransk marskalk uti Napoleons armé.

Gustav IV Adolf (1778—1837). Konung under förmyndare efter faderns död 1792, tillträdde regeringen 1796, avsattes 1809.

Gyllenkrook, Fredrik Elof, friherre (1785—1864). Fänrik vid Svea livgarde 1793, senare löjtnant, ryttmästare vid Skånska husarregementet, major, R. S. O.

Gyllenkrook, Thure Gabriel, friherre (1787—1865). Fänrik vid Skånska dragonregementet, löjtnant vid Mörnerska husarerna 1805. Majors avsked. R. S. O.

Hagerman, Gustaf (1770—1839). Handlande i Ystad, son till kyrkoherden i Widtsköfle och sonson till inspektoren därstädes; hans broder Jonas Filip Hagerman, bankir i Paris, köpte Widtsköfle och överlät det sedan till ovannämnde broder Gustaf, vars dotter Maria blev gift med ryttmästare Rudolf Hodder Stjernsvärd.

Hammarstein, Karl Ludvig von (1791—1870). Ryttmästare i svensk tjänst. Mecklenburgare.

Horn av Rautzen, Henrik Reinhold (1783—1853). Kornett vid Skånska husarregementet 1793, löjtnant där 1801, ryttmästare, major och chef för samma regemente, avsked 1829. R. S. O.

Lagercrantz, Axel Gustaf (1781—1841). Löjtnant vid Mörnerska husarregementet, löjtnant i fransk tjänst, bevistade därunder fälttåget på San Domingo, sedan ryttmästare i svensk tjänst. R. S. O.

Laucken, Carl Fredrik (Fritz) Bernhard, von der (1779—1856). Löjtnant vid Mörnerska husarerna, sedan major och slutl. överste vid regementet, generaladjutant, kommendör av Svärdsorden. Tysk adelsman, född på riddargodset Lanckenburg på Rügen, natural. svensk adelsman, sedan friherre.

Lantinghausen, Erik Albrecht, greve (1781—1856), vid Svea livgardes regemente. R. S. O. och Carl XIII orden.

Liedberg, Pehr Olof. Löjtnant och sedan överste vid Skånska husarregementet.

Löwenhjelm, Gustaf Carl Fredrik, greve (1771—1850). Vid 7 års ålder inskriven vid Livgardet till häst, löjtnant, ryttmästare och chef vid samma regemente, sedan generallöjtnant, generalinspektör för Kavalleriet, minister, en av Rikets Herrar, guldmedalj för tapperhet i fält, kommendör av Kungl. Maj:ts Orden, kommendör av Svärdsorden, serafimerriddare.

Löwenstern. Liffländare, rysk överste, oförvägen och tapper.

Molitor. Fransk general.

Mörner, Hampus Elof, greve (1763—1824). Utnämndes vid 15 års ålder till kornett vid Mörnerska husarerna, där han sedan steg till ryttmästare, utnämndes sedan vid andra regementen till dess han åter flyttades som chef för Mörnerska husarerna, slutligen generallöjtnant, inspektör för 2:ra Kavalleri Inspektionen. Kommendör med stora korset av Svärdsorden. Tapper och munter, en humoristisk och jovialisk upptågsmakare, hade alltid kvicka om ock litet grovkorniga svar, skrev lediga skämtsamma vers och ritade lyckade karrikatyler, kallade sig själv alltid Hampus Husar.

Neij. Fransk marskalk, ståtlig till utseende och berömd såsom ädel och tapper.

Oudinot. Fransk marskalk.

Oppen. Tysk general.

Palm. Ryttmästare vid Skånska husarerna.

Platen, Rickman Wilhelm Christopher von (1759—1842). Svensk ryttmästare, ägare till Ventz på Rügen. Sonen Julius överflyttade till Sverige, var major i svensk tjänst och ägde Hjelmisund i Skåne.

Platen, Ernst Emanuel v. (—1834). Överste.

Posse, Carl Henrik (1767—1843). L. K. W. A. Kommendör med stora korset av Svärdsorden. Serafimerriddare. Greve.

Qvanten, Carl von (1785—1847). 1801 kornett vid Livregementets husarkår, major vid regementet, riddare av Svärdsorden.

Reille, Honoré Charles Michel Joseph de. General, chef för Napoleons generalstab, hans gunstling och adjutant, riddare av svenska Serafimerorden.

Reynier. Fransk general.

Rewentlow, Cay Fredrik, dansk minister, greve.

Ridderstolpe, Carl Ulrik, greve (1773—1846). Kornett vid lätta Livdragonerna, major vid Mörnerska husarerna, sekundchef för Liv Regements Brigadens Grenadier Corps 1812, kommendör med stora

korset av Svärdsorden, var med i kriget 1805. 6. 7. i Pommern samt 1813. 14. Generalbefälhavare i 5:te distriktet 1833.

Rosen, Gustaf Robert von, greve (1788—1841). Underlöjtnant vid Örlogsflottan, major i flottans generalstab, kammarherre hos H. K. H. Kronprins Oscar 1823. Flaggadjutant hos amiral Hood vid 1808 års sjökampanj var han med om att äntra det ryska linjeskeppet *Selowod* och ådagalade därvid en så stor tapperhet, att han redan vid 19 års ålder erhöll Svärdsorden.

Rosen, Robert Magnus von, greve (1762—1825). Kom i tjänst redan 1774 som kornett vid Nylands dragoner, löjtnant där; tog tjänst i franska flottan, deltog i amerikanska frihetskriget, var med i flera bataljer och om belägringen av Gibraltar; hemkommen från kriget, utnämndes han till kapten vid Amiralitetet samt till överadjutant hos konungen, deltog med utmärkelse i finska kriget, blev kommandör av Svärdsorden och innehade Svensksundsmedaljen, blev generalmajor och kapten. löjtnant vid Carl XIII livdrabanter. Han var gärna sedd vid Carl XIII:s hov, där drottning Hedvig Elisabeth Charlotta väl förstod att uppskatta hans kvicka och muntra infall.

Sandels, Johan August, greve (1764—1831). Underlöjtnant vid Artilleriet 1777, befälhavare över 5 brigaden av armén i Finland 1808, överståthållare i Stockholm, generalfältmarskalk, kommandör med stora korset av Svärdsorden, serafimerriddare. Utmärkt för kallblodighet i striden, vann han sitt största krigarerykte i Finland, och det förminskades ej, då han i Tyskland var befälhavare för en del av svenska armén, var med vid Leipzig, Dennewitz m. fl. strider och utmärkte sig för tapperhet; han var en utmärkt general samt överhopades också med belöningar och välförtjänta nådebevisningar.

Sandeberg, Johan David av (1788—1866). Ryttmästare vid Skånska husarregementet, sedan major i armén, tapperhetsmedalj i guld, riddare av Svärdsorden, Carl XIV medalj.

Schill, Ferdinand von, preussisk major, chef för en fricorps.

Silfversköld, Olof Niclas (1784—1854). Ryttmästare vid Skånska husarregementet, överstelöjtnant, riddare av Svärdsorden.

Sievers. Major vid Skånska husarregementet.

Skjöldebrand, Anders Fredrik, friherre (1757—1834). Löjtnant vid Östgöta kavalleri, generallöjtnant, serafimerriddare, kommandör med stora korset av Svärdsorden, överståthållare i Stockholm, riddare av Carl XIII:s orden, en av Rikets Herrar, en av de aderton i Svenska akademien, hedersledamot i Fria konsternas akademi samt ledamot i Musikaliska akademien. Preses och styresman i Krigsakademien, ledamot i Vetenskaps-, Historie- och Antikvitets Akademien. Han har gjort sig känd som musiker, målare och skald.

Stedingk, Carl Bogislaus Ludvig Christopher von, Greve, (1746—1837).

Underlöjtnant vid Konungens eget värvade regemente 1759, sedan underlöjtnant vid Royal Suedois i Frankrike 1766, kapten där, avancerade till major, kammarherre hos Gustaf III, överste i fransk tjänst, general, serafimerriddare, kommandör med stora korset av Svärdsorden, en av Rikets Herrar, greve, fältmarskalk, minister i Petersburg.

Stierncrona, David Henrik, friherre (1786—1843). Kornett vid lätta Livdragonerna 1805, tredje major vid Skånska karabinierregementet 1813, tapperhetsmedalj i guld, chef för regementet 1816, ledamot av Krigsvetenskapsakademien, kommandör av Svärdsorden, överhovjägmästare, generallöjtnant, chef för Skånska husarregementet.

Trauenzien, Fredrik Bogislaus Emanuel von, greve, prussisk general.

Thott, Christian, greve (1770—1844), inskriven i krigstjänst 1774. Kornett vid Skånska kavalleriet 1781, avancerade till major vid Skånska husarregementet. Riddare av Svärdsorden 1805. Chef för regementet 1813, kommandör av Svärdsorden generalmajor.

Toll, Johan Christopher, greve (1743—1817). Volontär vid Södermanlands regemente 1758, tog avsked 1764, student samma år samt hovrätts-examen, t. f. häradshövding i Bjäre härad, vice häradshövding, begick ett formfel som ådrog honom anmärkning, varför han lämnade den tjänsten och erhöll 1769 befattning som överjägmästare; vid statsvälningen 1772 spelade han en betydande roll, till belöning utnämndes han till rytmästare först i armén, sedan vid Södra skånska kavalleriregementet, generaladjutant 1775. Sedan avancerade han till generalguvernör i Skåne och generalbefälhavare där, minister vid ryska hovet, fältmarskalk, en av Rikets Herrar, kommandör av Kungl. Maj:ts orden, kommandör med stora korset av Svärdsorden, greve.

Toll, Gustaf Philip Adam, friherre (1782—1865). Kornett vid Skånska kavalleriet, överste, riddare av Svärdsorden, kammarherre, brorson till förstnämnde Johan Christopher.

Üsedom. Föräldrarna på Rügen; han löjtnant vid Mörnerska husarerna.

Walmoden, Ludvig Georg Thedel von, greve, österrikisk general, någon tid i rysk tjänst, befälhavare för den tyska legionen av den ryska armén, därför 1813 under svenske kronprinsens befäl, sedan general av Kavalleriet.

Winzengerode, Ferdinand von, friherre, rysk general, Württembergare; deltog under kriget 1813 under svenske kronprinsen Carl Johans befäl.

Virgin, Claes (1786—1858). Artilleriofficer, överste, riddare av Svärdsorden, riddare av Carl XIII:s orden, Carl XIV Johans medalj.

Wrangel, Christian Anton, friherre (1776—1868). Inskriven till krigs-

tjänst 1778, ryttmästare vid Livregementbrigaden, riddare av Svärdsorden, hovmarskalk.

Akerhjelm, Jakob Alrik, friherre (1782—1856). Kornett vid lätta Dragonerna 1802. Ryttmästare vid Livgardet till häst, överstelöjtnant, kammarherre, guldmedalj för tapperhet i fält, riddare av Svärdsorden, Carl XIV Johans medalj.